

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

วท 123812

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ศรินพรรณ วงศ์วิเศษ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวศรินพรรัตน์ วงศ์วิเศษ แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.สุรัตน์ ดวงซาทม)

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

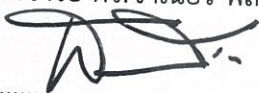
.....
(อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง)

กรรมการ
(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ)

กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

.....
(รองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม)

กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทร์ชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.สนิท เต็มเมืองชัย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... 25 ค.ศ. 2560 พ.ศ.....

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ศรินทร์น์ วงศ์วิเศษ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาวศรินพรรัตน์ วงศ์วิเศษ แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม) (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง) (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

..... กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทร์ชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิท ตีเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ชื่อเรื่อง: สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย: ศรีนพรัตน์ วงศ์วิเศษ **ปริญญา :** ค.ม. (การบริหารการศึกษา)

กรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
รองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนจำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน 3) ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 158 คน แยกเป็น ผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13 คน ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 145 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการใช้การทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวม มีสภาพการดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, $S.D. = 0.41$)

2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผู้บริหารและครูผู้สอนเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม 1) ด้านการศึกษา สภาพปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ ผู้บริหารและครูผู้สอนควรร่วมมือกันในการศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาขององค์กร ความสำคัญของการนิเทศความพร้อมของบุคลากร และความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด 2) ด้านวางแผนการนิเทศ ควรกำหนดแผนงาน/โครงการนิเทศภายในให้ครอบคลุมกรอบภาระงาน นโยบายกำหนดปฏิทินในการดำเนินการนิเทศอย่างชัดเจนและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ แผนการนิเทศภายในควรมีระยะเวลาในการดำเนินการนิเทศที่สอดคล้องกับระยะเวลาปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ 3) ด้านเตรียมการนิเทศ ควรมีการประชุมชี้แจงแนวทาง กำหนดวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับบุคลากร งานที่รับผิดชอบ จัดเตรียมเครื่องมือ/ สื่อนิเทศ และให้มีวิธีการนิเทศที่หลากหลาย 4) ด้านการดำเนินการนิเทศ ควรนิเทศโดยผู้บริหารและครูผู้สอนนิเทศกันเองการนิเทศควรเป็นแบบกัลยาณมิตร สร้างสรรค์และเสริมแรงในการปฏิบัติงาน ผู้นิเทศได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น 5) ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงการนิเทศ ผู้นิเทศควรประเมินผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการนิเทศ ประเมินความเหมาะสมของวิธีการนิเทศ ควรประเมินเครื่องมือในการนิเทศสามารถเก็บข้อมูล 6) ด้านการรายงานผลการนิเทศ ควรมีการรายงานผลการนิเทศได้หลากหลายวิธี ทั้งทางวาจา เป็นหนังสือราชการ และทางออนไลน์

TITLE: The Internal Supervision of Schools under the Office of Non- Formal and Informal Education in Maha Sarakham Province

Authour: Ms Srinoparat Wongwiset Degree: M. Ed. (Educational Administration)

Advisors: Asst. Prof. Dr. Chamnian Pollaharn Major Advisor

Assoc. Prof. Somchai Wongkasen Co-advisor

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2017
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ABSTRACT

The purposes of the research were to investigate the internal supervision of schools under the Office of Non- Formal and Informal Education in Maha Sarakham Province, to compare the supervision of schools under the Maha Sarakham Non- Formal and Informal Education, and to find useful guidelines for the internal supervision of schools under the Maha Sarakham Non- Formal and Informal Education Office. The samples were 158 were 13 administrators and 145 teachers from Non- Formal and Informal Education Centers in Maha Sarakham Province. They were selected by the simple random sampling method. The instrument was a five-point-rating-scale-questionnaire of Likert. The statistics used were the percentage,

mean, and standard deviation. The t-test (Independent Sample) was used for hypothesis testing.

Results of the research are as follows: 1) The findings showed that the overall opinion of the administrators and teachers toward the internal supervision was at a high level (\bar{X} =4.29, S.D.=0.41). 2) The findings indicated that the overall opinion of the administrators and teachers toward the internal supervision was different at the .05 level of the statistical significance. 3) The study suggests as follows: 3.1) The administrators and teachers should work together on problem and need analysis of the internal supervision of the Non- Formal and Informal Education Centers in Maha Sarakham Province. 3.2) The internal supervision should be planed based on the policies, framework and operational calendar of the Non- Formal and Informal Education Centers in Maha Sarakham Province focusing on the supervisors, supervisees and all stakeholders. 3.3) The administrators and teachers should held a meeting for the educational supervision of the Non- Formal and Informal Education Centers in Maha Sarakham Province focusing on responsibilities, supervisors, instrument, budget and also feedback from the supervision. 3.4) The educational supervision should be direct responsibilities by the administrators and teachers focusing on problems and kind assistance of supervisees. The creative work and assistance should be used for knowledge exchange and new experience exchange with the supervisees. 3.5) The supervisor should assess the educational supervision based on the objectives, responsibilities, and suitability. The instrument should be sufficient for data collection for problem solution and assistance in the future. 3.6) The teachers should report in various forms of the educational supervision such as paper report, online report and spoken report. In particular, the occupational group is very important for the complete work with academic evidence for the administrators and stakeholders.

ช

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจ แก้ไข และติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ จากอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จำเนียร พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์สมชาย วงศ์เกษม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม, อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง ที่ให้ความรักความเมตตา ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ ความสมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบคุณ นาย ศุภชัย วันนิตย์ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง มหาสารคาม นายคมสัน สารแสน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย นายวีระศักดิ์ ปัดตลาโพธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดง ที่กรุณาตรวจสอบ เครื่องมือวิจัยทำให้คุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยเที่ยงตรง

ขอขอบพระคุณนายคมสัน สารแสน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย, นายภัทร สมบัติ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสระบาก และคณะครูศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ที่ให้ข้อเสนอแนะ และให้กำลังใจในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม และครูผู้สอนทั้ง 13 ศูนย์ฯ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามคุณค่า และประโยชน์ใด ๆ เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแต่บิดา มารดา ผู้มีพระคุณ และครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนผู้วิจัยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

นางสาวนศรินทร์พรรัตน์ วงศ์วิเศษ

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฏ
สารบัญภาพภาคผนวก	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่ได้รับ	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.....	11
บริบทของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม.....	13
แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.....	29
กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	35
แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ	

และการศึกษาตามอัธยาศัย	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	66
งานวิจัยในประเทศ	66
งานวิจัยต่างประเทศ	71
หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	75
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การสร้างเครื่องและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	79
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	80
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	80
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล.....	83
ขั้นตอนในการนำเสนอข้อมูล.....	83
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	121
สรุปผลการวิจัย	121
อภิปรายผล.....	122
ข้อเสนอแนะ	127
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	131
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)	140
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ	144
ภาคผนวก ง ภาพการสัมภาษณ์	150

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม.....	76
2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	84
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน.....	85
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ ด้านตำแหน่ง ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความจำเป็นของการนิเทศ.....	86
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง ด้านการวางแผนการนิเทศ....	88
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ ด้านเตรียมการนิเทศ.....	89

7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง ด้านดำเนินการนิเทศ.....	91
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ ด้านตำแหน่ง ด้านการประเมินผลการนิเทศ	92
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง ด้านการรายงานผลการนิเทศ.....	94

ตารางที่

หน้า

10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน.....	95
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ	96
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการวางแผนการนิเทศ	98
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	

	จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านเตรียมการนิเทศ.....	98
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านดำเนินการนิเทศ.....	100
15	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านประเมินผลการนิเทศ.....	101
16	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านรายงานผลการนิเทศ	103
17	เปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพโดยรวมและรายด้าน.....	104
ตารางที่	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY	หน้า
18	เปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้าน	105
19	ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความเป็นมาของการนิเทศ.....	106
20	ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการวางแผนการนิเทศ.....	107

21	ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเตรียมการนิเทศ.....	108
22	ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของ สถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการดำเนินการนิเทศ	109
23	ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงการนิเทศ.....	110
24	ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านรายงานผลการนิเทศ	111

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญแนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2	กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	51

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่

หน้า

๓

1	ผลการผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน.....	141
2	ค่าจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	143

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพภาคผนวก

ภาพผนวกที่	หน้า
1 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ผู้บริหาร กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม วันที่ 15 ธันวาคม 2557 ณ กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม	151
2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ครูผู้สอน กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม วันที่ 15 ธันวาคม 2557 ณ กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม	151
3 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ครูผู้สอน กศน. อำเภอนาเชือก วันที่ 16 ธันวาคม 2557 ณ กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม	152
4 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ครูผู้สอน กศน. อำเภอนาเชือก วันที่ 17 ธันวาคม 2557 ณ กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม	152

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา6 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 5-16) ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และเพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติดังที่กล่าวมา“ครู” จึงต้องได้รับการพัฒนาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด4แนวการจัดการศึกษามาตรา 30 กล่าวว่า “ให้สถานศึกษา พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ” การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เป็นหัวใจของการจัดการศึกษาโรงเรียนเป็นหน่วยงานโดยตรงที่มีหน้าที่จัดการศึกษา จึงต้องคำนึงถึงเรื่องคุณภาพซึ่งคุณภาพที่โรงเรียนต้องให้ความสำคัญคือคุณภาพผลผลิต แต่การที่จะได้มาซึ่งผลผลิตที่ลูกค้าพอใจนั้นจะต้องได้มาจากคุณภาพของกระบวนการ (Process Quality) และคุณภาพของบุคลากร (Human Quality) กระบวนการที่มีคุณภาพและคนที่มีคุณภาพเท่านั้นจึงจะสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพได้(หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. 2555 : 1) การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือทำให้มนุษย์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเป็นคนดีคนเก่งรู้จักคิดวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุและแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างรู้เท่าทันในการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ต่างๆสามารถสร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งในปัจจุบันและอนาคตพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา47กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาอบรมโดยปรับปรุงการศึกษาอบรมให้ผู้เรียนเกิดความรู้คู่คุณธรรมมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. 2555 : 1)

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดซึ่งมีหน้าที่โดยตรงตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่กลุ่มเป้าหมายในเขตบริการทั่วประเทศให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาความสามารถที่มีอยู่เต็มตามศักยภาพและมุ่งเน้นให้

สถานศึกษาพัฒนาตนเอง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา(พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 12-14) เพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพภายนอกตามหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 45-46)

การที่สถานศึกษาจะมีความพร้อมในการประกันคุณภาพและปฏิรูปการศึกษาได้สำเร็จตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว สถานศึกษาทุกแห่ง ทุกระดับต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสถานศึกษาจะต้องมีระบบประกันคุณภาพภายในดำเนินการพัฒนาคุณภาพการเรียนกระบวนการสอนให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการอย่างน้อย 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยทั้ง 3 กระบวนการ จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องสอดคล้องและควบคู่กันไป สำหรับกระบวนการนิเทศการศึกษานั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า การนิเทศที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดควรเป็นการนิเทศที่เกิดจากบุคลากรในสถานศึกษาเดียวกันดีกว่า และมีแนวทางการนิเทศที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพมากกว่าการนิเทศที่เกิดจากบุคคลภายนอกสถานศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ผู้บริหารและครูปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนและสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัด อำเภอให้ความสนใจและส่งเสริมการจัดนิเทศภายในสถานศึกษามากขึ้น (อเนก ส่งแสง. 2540 : 135) การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาเกิดจากการดำเนินงานจากฐานล่าง คือ สถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้อุบัติผลสูงสุด คือ การนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมพลังการเรียนรู้ให้บังเกิดขึ้นจากความร่วมมือของงบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา เป็นสำคัญ สถานศึกษาใดมีการดำเนินการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดศักยภาพ

เชิงบริหารและเชิงวิชาการสูง ก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานด้านการศึกษาได้ตามความคาดหวังแตกต่างจากสถานศึกษาที่ด้อยการนิเทศภายในอย่างสิ้นเชิง จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารและครูทุกคนควรตระหนักในบทบาทภารกิจสำคัญดังกล่าว (สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2545 : 31)

กระบวนการที่มีคุณภาพจะต้องเป็นกระบวนการที่ครบวงจรคุณภาพของคน ต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้ทำงานอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพรู้ถึงวิธีทำงานที่ถูกต้องและต้องพัฒนาคุณภาพของคนในลักษณะที่ สร้างบรรยากาศการรักการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในองค์กรซึ่งทำให้มีการปรับปรุงงานและพัฒนาเทคโนโลยีด้วยตนเองมีมูลค่าเพิ่มในตัวสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 : 73-75) ได้ให้แนวทางการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพโดยการสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างและสั่งสมความรู้ไว้ว่าเนื่องจากสภาพการปฏิบัติงานของครูในปัจจุบันไม่เอื้อให้ครูเกิดการพัฒนาความรู้ความชำนาญในภาวะงานปกติ เช่น ครูมีภาระงานอื่นมากนอกเหนือจากงานสอน อีกทั้งตัวครูเองไม่สนใจหรือไม่ได้รับการดูแลให้เกิดการพัฒนาตนเองให้เพียงพอทำให้ขาดทักษะความรู้ในการปฏิบัติงานสอนดังนั้นจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงความคิดวัฒนธรรมในการทำงานให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนางานตลอดเวลา นั่นคือ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานโดยยึดการเพิ่มพูนคุณประโยชน์ทั้งผู้ปฏิบัติงานผู้รับบริการทุกระดับต้องมีคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องมีการประเมินปรับปรุงเพื่อหาวิธีที่ดีกว่าเดิมจนเป้าหมายวิธีการและการประเมินรวมเป็นเนื้อเดียวกันเกิดความคุ้มค่า มีการพัฒนาอย่างมั่นคงยืนยาวขององค์กร ผลงานเป็นที่ชื่นชมจนเป็นผลให้สังคมมีความก้าวหน้าเป็นหนึ่งเดียว การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่จะได้ผลตามเป้าหมาย จำเป็นต้องการกำกับติดตาม การตรวจสอบ และที่สำคัญต้องการนิเทศกำกับติดตาม ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ให้กำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งการนิเทศภายในการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาครูเพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การนิเทศการศึกษา จึงเป็นกระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือครู ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อัญชลี ธรรมะวิจิตร. 2555) การนิเทศนั้นอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย คือ หลักของการยอมรับนับถือในความเท่าเทียมกันในความมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์รู้จักเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น มีความเมตตากรุณา อุดหนุน อดกลั้น และมีความซื่อสัตย์ หลักของการใช้ปัญญาในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหา เพื่อเป็นวิถีของการปฏิบัติ หลักการมีส่วนร่วม หลักการแบ่งปัน เป็นการแบ่งปันประโยชน์สำหรับทุกคนและหลักของการประสาน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันและมีความเข้าใจในงานที่เป็นหน้าที่ของตน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น (กรองทอง จิระเดชากุล. 2550 : 2)

การนิเทศภายในเป็นกระบวนการอันสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการโดยความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพราะการแก้ปัญหาร่วมกันย่อมจะสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดและกระทำได้อย่างต่อเนื่องรวดเร็วกว่า

ผู้นิเทศจากภายนอกประกอบกับครูมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเจตคติต่อวิชาชีพครูบุคลิกภาพและความต้องการจำเป็นที่ต้องรวมพลังของครูที่มีความแตกต่างกันนี้ให้สามารถปฏิบัติภารกิจของตนจนประสบความสำเร็จ (อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. 2555) ซึ่งตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษามุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่โรงเรียนเป็นอันดับแรกโดยครูต้องปรับเปลี่ยนทั้งแนวคิดและการจัดกระบวนการเรียนการสอนครูต้องตระหนักถึงคุณค่า ของตนเอง สามารถคิดเองและพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

ปัจจุบันการดำเนินงานการนิเทศภายใน เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับหน่วยงานทุกระดับทั้งนี้ เพราะเมื่อเวลาเปลี่ยนไปสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับงานที่ต้องปฏิบัติย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มามีบทบาทในการดำเนินงาน การนิเทศภายในจะช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจและทักษะการสอนให้บุคลากรมีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันได้เพราะการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากผู้บริหาร ครูฝ่ายวิชาการ ตลอดจนครูประจำชั้นด้วยกันซึ่งจะเป็นการลดช่องว่างของครู ให้น้อยลงและส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การเรียนการสอนมีปัญหา ที่หลากหลาย มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนย่อมผ่อนคลายและถูกแก้ปัญหาได้ในที่สุดเมื่อการนิเทศภายในได้มีบทบาทในการช่วยเหลือส่งเสริมในการค้นหากลยุทธ์ในการแก้ปัญหาการสอนให้แก่ครูจึงเป็นการลดปัญหาในการจัดการศึกษาในที่สุด การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนการนิเทศภายในถือว่าเป็นหัวใจและเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของการจัดการศึกษาของชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพราะสภาพการณ์ได้เปลี่ยนไปทุก ๆ ด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจการเมืองการปกครองฉะนั้นหลักสูตรการศึกษาทุกระดับจึงเปลี่ยนแปลงไปด้วยเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์เมื่อหลักสูตรปรับเปลี่ยนไปครูผู้สอนก็ต้องการความช่วยเหลือแนะแนวจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ (ไพเรศ เสขิง. 2548 : 9) นั่นคือผู้นิเทศโดยเฉพาะนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งมีความสำคัญต่อคณะครูและผู้บริหารเป็นอย่างมากเพราะเป็นการนิเทศที่เกิดขึ้นกับคณะครูในโรงเรียนโดยตรง มีการนิเทศแนะนำช่วยเหลือซึ่งกันและกันในโรงเรียนเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษาในที่สุดถึงแม้ว่าจะมีการวิจัยที่เป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นสภาพปัญหาและแนวทางมีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างหลากหลายแทบทุกจังหวัดในเวลานี้ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าหน่วยงานต่างๆยังไม่เคยทำผลการวิจัยที่ค้นพบไปแก้ปัญหาอย่างหลากหลายและจริงจังจึงกล่าวได้ว่าสถานการณ์ปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนยังมีผลไม่น่าพอใจอยู่หลายด้านซึ่งข้อเท็จจริงที่อ้างถึงเกิดจากการศึกษาข้อมูลการวิจัยการสัมมนาการพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวคิดของผู้รับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นนามธรรมที่ปรากฏในแผนภูมิและรายงานเท่านั้น (คณะกรรมการคุรุสภา. 2549 : 2)การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่เกิดระบบที่ชัดเจนมี

บางส่วนที่ทำตามคำสั่งที่ทางหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องระดับต่างๆสั่งให้ทำเท่านั้นบุคลากรในโรงเรียน จึงไม่เกิดความตระหนักและมองเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างลึกซึ้งซึ่งไม่ได้ ก่อให้เกิดการนิเทศอย่างต่อเนื่องและไม่ได้ร่วมมือร่วมใจที่จะก่อให้เกิดการนิเทศภายในโรงเรียนอย่าง ถาวรและยั่งยืนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน

ด้วยภารกิจตามโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ที่ต้องดำเนินการจัดการทั้งการศึกษาพื้นฐานนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสภาพการจัด กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของสถานศึกษา มีลักษณะกระจายอยู่ทั่วตำบล/หมู่บ้านหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียน มีทั้งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งบางหลักสูตร มีการยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในส่วนของบุคลากรผู้มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ตามหลักสูตร มีทั้งที่เป็นข้าราชการ พนักงานราชการ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ครูศรช.) ครูประจำกลุ่ม วิทยากรวิชาชีพ เครือข่าย ฯลฯ ซึ่งมีประสบการณ์และพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน ในส่วนผู้เรียนของสถานศึกษา ก็มีความแตกต่างกันทั้งด้านคุณวุฒิ วิทยุฒิ ประสบการณ์ พื้นฐาน การงานอาชีพและการจัดกิจกรรมตามภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาต้องเป็นไปตามมาตรฐานและ การประกันคุณภาพตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ พลาดโอกาสทางการศึกษา ทั้งการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งจัดการศึกษา ทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายของสถานศึกษายังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก ของสำนักงานประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) ในปี พ.ศ. 2551 ผลการประเมิน ตามเกณฑ์พบว่าผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ตามหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับ ต้องปรับปรุง

ดังนั้น การนิเทศภายในจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินการจัดการศึกษา เป็นไปในทิศทางหรือเป้าหมายของการจัดการศึกษา การที่หน่วยงานมีระบบการนิเทศภายใน ที่มีระบบ มีความต่อเนื่อง จะทำให้องค์กรสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความสำคัญของการนิเทศภายในผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด มหาสารคาม เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการแก้ไขปัญหาในการนิเทศภายในที่จะนำไปสู่การยกระดับ

คุณภาพการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดมหาสารคาม

คำถามการวิจัย

1. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามมีสภาพการปฏิบัติการอยู่ในระดับใด
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนที่สถานภาพด้านตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ต่างกันหรือไม่
3. การนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคามมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามอยู่ในระดับใด
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนจำแนกตามสภาพด้านตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานของผู้บริหารและครูผู้สอน
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐาน

1. สถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคามสภาพมีการดำเนินการนิเทศภายในอยู่ระดับมาก

2. ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีสถานภาพด้านตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคามไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม โดยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2555 จำนวน 13 ศูนย์ รวมทั้งสิ้น 263 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม แยกเป็น

1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน

1.2.2 ครูผู้สอน จำนวน 145 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซีและมอร์แกน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น สถานภาพด้านตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัด ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

2.2 ตัวแปรตาม

2.2.1 สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

2.2.2 แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

3. กรอบเนื้อหา

การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม กำหนดการนิเทศดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2555 : 6)

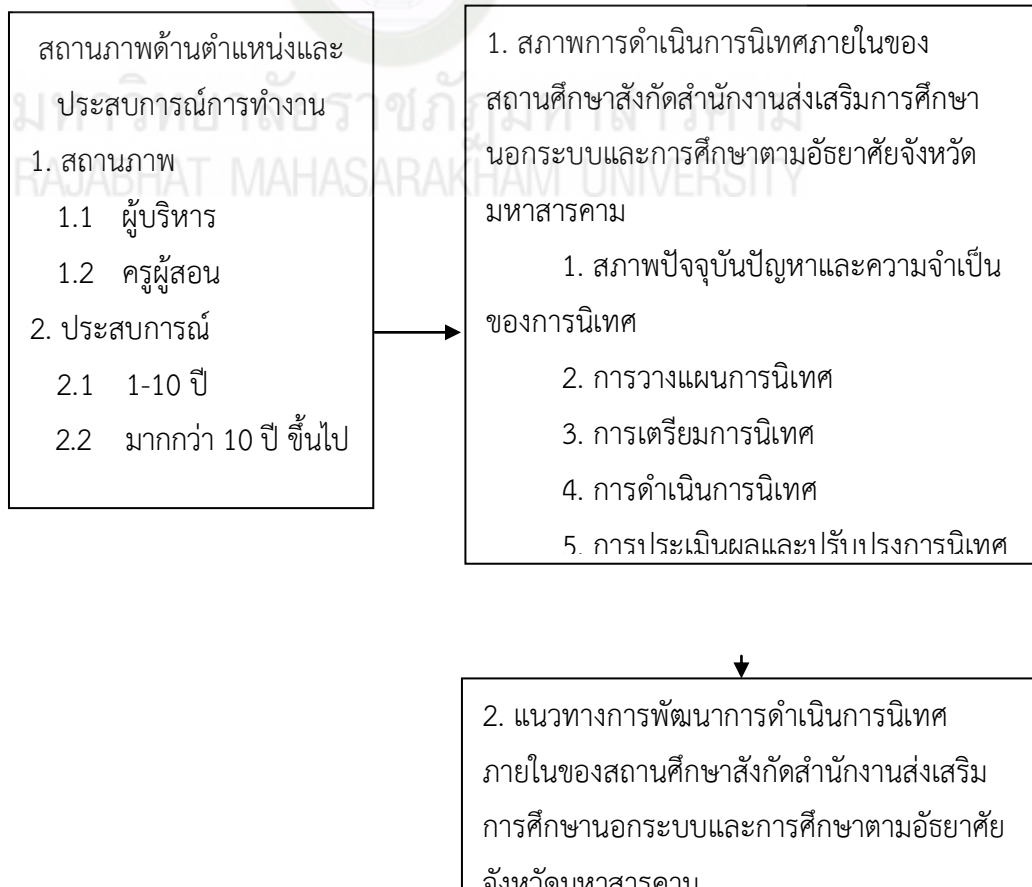
- 3.1 สภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ
- 3.2 การวางแผนการนิเทศ
- 3.3 การเตรียมการนิเทศ
- 3.4 การดำเนินการนิเทศ
- 3.5 การประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ
- 3.6 การรายงานผลการนิเทศ

กรอบแนวคิดการวิจัย

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ดังแผนภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกคนในการปฏิบัติในสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ พัฒนาการปฏิบัติงานตามภารกิจ ให้ประสบความสำเร็จโดยอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงานและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่

2. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้ความร่วมมือช่วยเหลือร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อจะแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยเน้นการดำเนินงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามกรอบการนิเทศภายในสถานศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. (2555 : 6) ดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ การศึกษาสภาพปัญหา หมายถึง การประเมินสภาพที่เป็นจริง เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดแล้ว เพื่อให้ทราบว่า การนิเทศว่าอยู่ในระดับใด มีปัญหาเล็กน้อยเพียงใด และมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือไม่ในการนิเทศ แผนงาน/ โครงการนิเทศ ภายใน สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและบริบทของหน่วยงาน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ การนิเทศภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นระบบและมีกระบวนการที่ดี ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความพร้อมและมีทักษะในการนิเทศ ข้อมูลสารสนเทศในการนิเทศภายในครบถ้วนและสมบูรณ์ สื่อและอุปกรณ์การนิเทศภายในเหมาะสมกับกระบวนการนิเทศ บุคลากรเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน การนิเทศมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทุกคนมีส่วนร่วม มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบการนิเทศภายใน รูปแบบการนิเทศเหมาะสมกับภาระงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 การวางแผนการนิเทศ หมายถึง การกำหนดแนวทางในการนิเทศ กำหนดกรอบในการนิเทศ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการนิเทศที่ดีต้องมีความรู้ความเข้าใจในภาระงานของการศึกษา

นอกระบบและตามอัธยาศัย มีขั้นตอนการดำเนินการนิเทศที่สำคัญ คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน การกำหนดทางเลือก การเขียนโครงการในการนิเทศ ผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์ และกำหนด เป้าหมายการนิเทศ กำหนดกรอบในการจัดทำแผนการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับนโยบายและ ภาระงานที่ปฏิบัติ กำหนดบทบาทหน้าที่และแต่งตั้งคณะนิเทศภายใน จัดทำเครื่องมือนิเทศภายใน ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ตรงตามภาระงานจัดทำปฏิทินนิเทศภายในสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.3 การเตรียมการนิเทศ หมายถึง การสร้างความเข้าใจระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศ โดยเตรียมการอนุมัติโครงการ งบประมาณ การประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง กำหนด เนื้อหาในการนิเทศ จัดเตรียมเครื่องมือ/สื่อนิเทศ วิธีการนิเทศ วิธีการติดตามผลและการรายงานผล การนิเทศ โดยมีการสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือให้ได้มาตรฐาน ครอบคลุมกิจกรรมที่จะนิเทศ มีการประชุมบุคลากร เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการนิเทศภายใน กศน.แต่ละภาคเรียน การอบรม บุคลากร ที่การนิเทศให้ความรู้ความตระหนักความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการนิเทศ กำหนด บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน การสร้างเครื่องมือในการนิเทศให้ครอบคลุมรอบ ภาระงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดทำข้อมูลของผู้รับการนิเทศ การจัดสรรงบประมาณในการนิเทศ

2.4 การดำเนินการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการตามโครงการนิเทศที่กำหนด โดย คำนี้ถึงหลักการนิเทศ เทคนิคการนิเทศ รูปแบบการนิเทศ ทักษะที่ใช้ในการนิเทศ สื่อและเครื่องมือ นิเทศ ให้สอดคล้องกับงานและบุคคลที่รับการนิเทศ การนิเทศโดยผู้บริหาร การนิเทศโดย ศึกษานิเทศก์ ครูนิเทศตนเอง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศ การนิเทศการ จัดกิจกรรมการพบกลุ่ม/ด้านอาชีพ การนิเทศโดยการประชุม เยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอนของ ครูตามวันเวลาที่กำหนด การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ การนิเทศเป็นกลุ่ม การนิเทศรายบุคคล การศึกษาดูงาน การนิเทศแบบคู่สัญญา การนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนา

2.5 การประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ หมายถึง การศึกษาการประเมิน ความสำเร็จของการนิเทศภายใน ด้านการวางแผน ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ เครื่องมือ และ ความสำเร็จตามเป้าหมายของงานที่ดำเนินการ และการแก้ไขวิธีการหรือรูปแบบการนิเทศเหมาะสม กับงานและคนให้ดียิ่งขึ้น การประเมินผล/วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการในการนิเทศ ภายใน การประเมินความพร้อมของผู้นิเทศ การประเมินความพร้อมของผู้รับการประเมิน การประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้หลังการได้รับการนิเทศ การประเมินผลความสำเร็จตามเป้าหมายของแผนงาน/ โครงการนิเทศภายใน

2.6 การรายงานผลการนิเทศ หมายถึง การนำเสนอผลการนิเทศให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้บังคับบัญชา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เป็นการรายงานในขณะที่ดำเนินการนิเทศ หลังสิ้นสุด การนิเทศ การจัดทำรายงานเพื่อเป็นข้อมูลในแก้ไขและพัฒนาในครั้งต่อไป การดำเนินการตามภาระ งานของครูผู้สอน มีการจัดทำรายงานที่มีรูปแบบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ กรอบการรายงานมีความ ถูกต้องครบถ้วน ตามกรอบหรือเป้าหมายการนิเทศ มีการนำเสนอผลและ นำข้อมูลจากการรายงาน ไปพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีคุณภาพ

3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง แนวทางการพัฒนาการ ดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร การดำเนินการให้ยึดหลักของ วงจรคุณภาพและดำเนินการให้ต่อเนื่องเป็นระบบ ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการนิเทศและให้มีรูปแบบ ที่หลากหลายในการนิเทศ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ข้อสารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ ภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด มหาสารคาม
2. ได้แนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม
3. ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ เป็นการ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1. พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551
2. บริบท ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม
3. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
4. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551

1. ความหมาย ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมาย การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในมาตรา 4 ไว้ดังนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3-4)

การศึกษานอกระบบ หมายความว่ากิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและ

มีวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาซึ่งจัดขึ้นนอกระบบปกติ ที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่มีการจำกัดพื้นฐาน การศึกษาอาชีพประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้าน พื้นฐานแก่การดำรงชีวิต ความรู้ทางด้านทักษะ การประกอบอาชีพและความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อเป็น พื้นฐานในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการ จัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเงื่อนไข การสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตร จะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ของผู้เรียนแต่ละคน

ัญชลี ธรรมวิธิกุล (2552) การศึกษานอกระบบหมายถึง กระบวนการทางการศึกษา ที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ หรืองานอดิเรก ต่าง ๆ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาอาจได้รับหรือไม่ได้รับเกียรติบัตรก็ได้ ซึ่งเกียรติบัตรนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการ ปรับเทียบเงินเดือนหรือศึกษาต่อ ยกเว้นการศึกษาสายสามัญ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีการมอบวุฒิบัตรที่สามารถปรับเทียบเงินเดือนหรือศึกษาต่อใน ระดับสูงขึ้นได้

ชัยศ อิมสุวรรณ์ และคณะ (2544 : 33-34) ให้นิยามการศึกษาตามอัธยาศัยว่า เป็นการจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์ ปัจจัยเกื้อหนุนสื่อ แหล่งความรู้และบุคคล เพื่อส่งเสริม ให้บุคคลได้เรียนรู้ตามความ สนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งของตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของคนทุกเพศ ทุกวัย ให้สามารถ เรียนรู้ได้ตามประสบการณ์ ความพร้อม ความถนัด ความสนใจของตนเอง เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของชีวิต

2. หลักการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

หลักการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยึดหลัก ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 8-9)

2.1 การศึกษานอกระบบ

2.1.1 ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพ เหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน

2.1.2 การกระจายอำนาจแก่สถานศึกษาและการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาเรียนรู้

2.2 การศึกษาตามอัธยาศัย

2.2.1 การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียน
ทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.2.2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
และส่วนที่นำ เทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา

2.2.3 การจัดการหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

3. เป้าหมายของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

เป้าหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
มีดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 10 -11)

3.1 การศึกษานอกระบบ

3.1.1 ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและ
สังคม ที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม
ความมั่นคง และคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ

3.1.2 ภาคีเครือข่ายเกิดแรงจูงใจและมีความพร้อมในการมีส่วนร่วม เพื่อจัด
กิจกรรมการศึกษา

3.2 การศึกษาตามอัธยาศัย

3.2.1 ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อ การ
เรียนรู้ตลอดชีวิต

3.2.2 ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการ
ยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

3.2.3 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับ
การศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

**บริบทของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
มหาสารคาม (สำนักงานกศน. จังหวัดมหาสารคาม)**

1. ข้อมูลพื้นฐาน สำนักงาน กศน.จังหวัดมหาสารคาม

1.1 ความเป็นมา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม (ชื่อเดิมศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2525 โดยยุบรวมงานบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และทรัพย์สินทั้งหมดของห้องสมุดประชาชน งานโสตทัศนศึกษา งานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ เข้าด้วยกันระยะแรกที่เริ่มจัดตั้งยังไม่มีอาคารทำการ ได้อาศัยอาคารเรียนของโรงเรียนเมืองมหาสารคาม (โรงเรียนอนุบาลมหาสารคามในปัจจุบัน) เป็นที่ตั้งสำนักงาน ต่อมาได้ย้ายไปที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดมหาสารคาม เมื่อกรมการศึกษานอกโรงเรียน กำหนดนโยบายไม่ให้จัดตั้งสำนักงานในห้องสมุดประชาชน จึงได้ย้ายสำนักงานไปอยู่ที่อาคารชั่วคราวขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต่อมาปีงบประมาณ 2526 ได้รับจัดสรรงบประมาณให้จัดสร้างสำนักงานและได้ย้ายไปที่สำนักงานแห่งใหม่ เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2528 ซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม วันที่ 3 มีนาคม 2551 ได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างตาม พ.ร.บ.การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้เปลี่ยนชื่อใหม่จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เป็นสำนักงานการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ 7 ไร่ 1 งาน

วันที่ 27 สิงหาคม 2536 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ประกาศจัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ กิ่งอำเภอเป็นสถานศึกษา โดยการกำกับดูแลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดซึ่งมีหน้าที่บริการ และจัดการงานการศึกษานอกโรงเรียนในเขตอำเภอและกิ่งอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 12 แห่ง

วันที่ 14 พฤศจิกายน 2551 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเพิ่มอีก 1 แห่ง คือ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอชื่นชม รวมเป็น 13 แห่ง ทั้งนี้ยังมีสถานที่จัดให้บริการ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ดังนี้ ห้องสมุดประชาชนจังหวัด 1 แห่ง ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” 1 แห่ง ห้องสมุดอำเภอ 9 แห่ง ศูนย์การเรียนชุมชน 133 แห่ง และแหล่งเรียนรู้โดยครุภูมิปัญญา จำนวน 78 แห่ง

เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2552 สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 จึงมีผลทำให้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม เปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม (สำนักงาน กศน.จังหวัดมหาสารคาม) มีฐานะเป็นหน่วยงานทางการศึกษา และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อำเภอ) มีฐานะเป็นสถานศึกษา มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานภาคีเครือข่ายพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการเรียนการสอน โดยแบ่ง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ ออกเป็น 4 กลุ่มโซน ดังนี้

1. กลุ่มโซนลำน้ำชี ประกอบด้วย กศน.อำเภอเมืองมหาสารคาม , กศน.อำเภอกันทรวิชัย, กศน.อำเภอเชียงยืน , กศน.อำเภอชื่นชม
2. กลุ่มโซนสะตืออีสาน ประกอบด้วย กศน.อำเภอโกสุมพิสัย, กศน.อำเภอกุดรัง, กศน.อำเภอบรบือ
3. กลุ่มโซนนครจำปาศรี ประกอบด้วย กศน.อำเภอแกดำ ,กศน.อำเภอวาปีปทุม, กศน.อำเภอนาคู
4. กลุ่มโซนลำปลับลา ประกอบด้วย กศน.อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย,กศน.อำเภอนาเชือก, กศน.อำเภอยางสีสุราช

ปัจจุบัน หน้าที่สำคัญของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม คือ การส่งเสริม สนับสนุน สถานศึกษาในสังกัด จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และกำกับดูแลติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในสังกัดจำนวน 13 แห่ง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม มีผู้บริหารตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน จำนวน 14 ราย โดย นางสาวนพกนก บุรุษนันท์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

1.2 สภาพทั่วไป

สถานที่ตั้ง สำนักงาน กศน.จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ที่ถนนถีนานนท์ ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 44000 เบอร์โทรศัพท์ 043 -721383 โทรสาร 043- 722014 E - mail : mk_nfe@sarakham.nfe.go.th

1.3 อาณาเขตติดต่อกับสถานที่สำคัญ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทิศใต้	ติดต่อกับ สำนักงานทางหลวงชนบทมหาสารคาม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ แขวงทางมหาสารคาม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.4 ผู้บริหารหน่วยงาน /สถานศึกษา

นางสาวนพกนก บุรุษนันท์	ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดมหาสารคาม
นายชาญชัย โพนทองเส็ง	รองผอ.สำนักงาน กศน.จังหวัดมหาสารคาม
นายศุภชัย วันนิธย์	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองมหาสารคาม

นายชาญยุทธ ไชยะตา	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอกันทรวิชัย
นางดุขฎี ดวงจำปา	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอคูขันธ์
นายคมสัน สาระแสน	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอแกดำ
นางรัตนา ปะกิกะเน	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอโกสุมพิสัย
นายพิทักษ์ ศรีสุภักดิ์	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเขียงยืน
นางบุญรัตน์ พงศ์สมชาติ	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอนาเชือก
นางวิมลรัตน์ จันทร์ยาง	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอนาดูน
นายกริชพัฒน์ ภูวะนา	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอบรบือ
นางสาวหลิงฟ้า ชันติรัตน์	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอยางสีสุราช
นายอวิรุทธ์ ภัคดีสุวรรณ	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอวาปีปทุม
นายสถิตย์ แทนทอง	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย
นายสายัณห์ ถมหนาว	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอชื่นชม

1.5 โครงสร้างภายในของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จังหวัดมหาสารคาม

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มยุทธศาสตร์และการพัฒนา
3. กลุ่มส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
4. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
5. กลุ่มส่งเสริมภาคีเครือข่าย
6. กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
7. กลุ่มตรวจสอบภายใน

1.6 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13 แห่ง

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองมหาสารคาม
2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแกดำ
3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกันทรวิชัย
4. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโกสุมพิสัย
5. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขียงยืน
6. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาเชือก
7. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวาปีปทุม
8. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบรบือ

9. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาคูน
10. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอยางสีสุราช
11. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย
12. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกุดรัง
13. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอชื่นชม

1.7 บทบาทหน้าที่

1.7.1 จัดการศึกษาพื้นฐานนอกระบบ

1) หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานนอกระบบระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

2) เทียบระดับการศึกษา

3) ส่งเสริมผู้ไม่รู้หนังสือ

1.7.2 จัดการศึกษาตามอัธยาศัย

1) การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

2) ห้องสมุดประชาชนอำเภอ

3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4) แหล่งเรียนรู้และเครือข่าย

1.7.3 การศึกษาต่อเนื่อง

1) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

2) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

3) การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

4) การจัดการกระบวนการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

2. นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน.จังหวัดมหาสารคาม

2.1 วิสัยทัศน์การดำเนินงาน สำนักงาน กศน.จังหวัดมหาสารคาม

2.1.1 วิสัยทัศน์

คนไทยได้รับการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำที่มีคุณภาพได้ทุกที่ทุกเวลาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันเพื่อให้เกิดสังคมฐานความรู้และการมีอาชีพ อย่างยั่งยืน

2.1.2 พันธกิจ

1) จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพเพื่อยกระดับการศึกษาสมรรถนะในการเรียนรู้และการแก้ปัญหาพัฒนาอาชีพคุณภาพชีวิตและสังคม และมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศอาเซียน

3) พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้สามารถดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 เป้าประสงค์

1) คนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

2) ประชากรวัยแรงงานมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นและมีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวอย่างยั่งยืนบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

3) ชุมชนมีฐานอาชีพที่กว้างและหลากหลายสามารถพัฒนาไปสู่ระดับวิสาหกิจชุมชนที่มีความสามารถเชิงการแข่งขันมีความเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความเข้มแข็งของชุมชน (OTOP Mini MBA)

4) ประชาชนมีเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมอย่างสร้างสรรค์

5) ประชาชนมีความรู้และทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษากลุ่มประเทศอาเซียนรวมทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิภาคและความเป็นประชาคมอาเซียน

6) องค์กรภาคส่วนต่างๆทั้งในและต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศอาเซียนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

7) หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีคุณภาพและนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไปอย่างทั่วถึง

8) หน่วยงานและสถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีคุณภาพมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9) หน่วยงานและสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีประสิทธิภาพ

2.2 นโยบายเร่งด่วน

2.2.1 ยกระดับการศึกษาประชาชนให้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายใน 8 เดือนอย่างมีคุณภาพ

- 1) เร่งพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนอย่างกว้างขวาง
- 2) เร่งพัฒนากระบวนการและวิธีการเทียบระดับการศึกษาประสบการณ์ทางอาชีพและสื่อประกอบการเรียน
- 3) เร่งจัดทำคู่มือการดำเนินงานการเทียบระดับศึกษามาตรฐานการประเมินวิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมิน
- 4) เร่งจัดทำกฎหมายว่าด้วยการประเมินเทียบระดับการศึกษาและการแบ่งระดับการศึกษารวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการยกระดับการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน
- 5) ให้กศน.อำเภอ/เขตเร่งดำเนินการจัดบริการประเมินเทียบระดับการศึกษาและประสบการณ์เพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน
- 6) ให้สำนักงานกศน.จังหวัด / กทม. เร่งรัดการดำเนินการจัดบริการประเมินเทียบระดับการศึกษาและประสบการณ์เพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนของ กศน.อำเภอ/เขตให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 เร่งดำเนินการจัดฝึกอบรมอาชีพหลักสูตร OTOP Mini MBA สู่ชุมชน

- 1) เร่งดำเนินการจัดฝึกอบรมอาชีพตามหลักสูตร OTOP Mini MBA (การบริหารจัดการธุรกิจสินค้า OTOP ธุรกิจ OTOP ส่งออกการตลาดและช่องทางการจำหน่ายและภาษาอังกฤษธุรกิจ) เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการธุรกิจอย่างเป็นระบบสำหรับกลุ่มเป้าหมายอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้สามารถนำไปใช้สนับสนุนการดำเนินการจัดฝึกอบรมอาชีพตามหลักสูตร OTOP Mini MBA ของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 เปิดโลกกศน. สู่กศน.อินเตอร์เพื่อประชาคมอาเซียน

1) เร่งจัดทำหลักสูตรสื่อแบบเรียนและเครื่องมือการวัดผลประเมินผลการศึกษา
นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคภาษาอังกฤษ

1.1) พัฒนาครูและผู้เกี่ยวข้องให้สามารถจัดการศึกษานอกระบบระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานภาคภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2) จัดให้มีห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกระบบ
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคภาษาอังกฤษอย่างน้อยจังหวัดละ 1 ห้องเรียน

1.3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาและจัดการเรียนการสอน
หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคภาษาอังกฤษ

1.4) พัฒนาระบบการนิเทศติดตามและการวัดและประเมินผลการศึกษา
เพื่อการพัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคภาษาอังกฤษให้มี
ประสิทธิภาพเหมาะสมกับผู้เรียน

2.3.4 เสริมสร้างอัจฉริยะและพัฒนานิสัยรักการอ่านของประชาชน

1) ให้กศน.อำเภอ/เขตเร่งรัดให้กศน.ตำบล/แขวงดำเนินการสำรวจความ
ต้องการหนังสือของกลุ่มเป้าหมายโดยมุ่งตอบสนองความต้องการและความสนใจให้ครอบคลุมและ
ทั่วถึงกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มในพื้นที่

2) กศน.อำเภอ/เขตเร่งจัดตั้งบ้านหนังสือในทุกหมู่บ้านและจัดหาหนังสือ
สำหรับบ้านหนังสือตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่

3) กศน.ตำบล/แขวงดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างอัจฉริยะของเด็กและ
เยาวชนและเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของกลุ่มเป้าหมายด้วยการส่งเสริมการอ่านให้เข้าถึงทุก
ครอบครัวในพื้นที่รับผิดชอบ

2.3.5 เร่งรัดจัดทำแผนป้องกันภัยพิบัติจากธรรมชาติ

1) ให้หน่วยงานและสถานศึกษาร่วมกับภาคส่วนต่างๆและชุมชนในพื้นที่ร่วม
ดำเนินการจัดทำแผนป้องกันภัยพิบัติจากธรรมชาติเชิงบูรณาการ

2) ให้หน่วยงานและสถานศึกษาประสานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเตรียม
ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติต่างๆ
เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่หรือผลกระทบจากพื้นที่อื่นๆ

2.3.6 เร่งพัฒนาระบบกลไกการกำกับติดตามและนิเทศเพื่อการพัฒนางานการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ

1) ให้นำหน่วยงานและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกระดับเร่งพัฒนาระบบกลไกการกำกับติดตามและรายงานผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้สามารถตอบสนองการดำเนินงานตามนโยบายในแต่ละเรื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ให้มีการเชื่อมโยงระบบการนิเทศในทุกระดับทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กรตั้งแต่ส่วนกลางภูมิภาคกลุ่มจังหวัดจังหวัดอำเภอ/เขตและตำบล/แขวงเพื่อความเป็นเอกภาพในการใช้ข้อมูลและการพัฒนางานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.4 นโยบายด้านการศึกษานอกระบบ

2.4.1 จัดการศึกษานอกระบบตั้งแต่อนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) พัฒนาหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำสาระการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวมและสร้างเสริมสมรรถนะการประกอบอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ได้อย่างมั่นคง

2) ดำเนินการให้ผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการสนับสนุนค่าจัดซื้อตำราเรียนค่าจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและค่าเล่าเรียนอย่างทั่วถึงเพื่อเพิ่มโอกาสในการรับการศึกษาที่มีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

3) จัดหาตำราเรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพตามที่สำนักงานกศน. ให้การรับรองคุณภาพให้ทันต่อความต้องการของผู้เรียนพร้อมทั้งจัดให้มีระบบหมุนเวียนตำราเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการใช้บริการตำราเรียนอย่างเท่าเทียมกัน

4) ขยายการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพให้กับประชากรวัยแรงงานที่ไม่จบการศึกษาภาคบังคับและไม่อยู่ในระบบโรงเรียนโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ

5) ส่งเสริมสนับสนุนและเร่งรัดให้กศน. อำเภอทุกแห่งดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รวมทั้งผลการเรียนอย่างเป็นระบบได้มาตรฐานสอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนอย่างกว้างขวาง

6) พัฒนาระบบฐานข้อมูลรวมของนักศึกษา กศน. ให้มีความครบถ้วนถูกต้องทันสมัยและเชื่อมโยงกันทั่วประเทศสามารถสืบค้นและสอบถามได้ทันความต้องการเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

7) จัดให้มีวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้รวมทั้งสามารถพัฒนาทักษะเกี่ยวกับสาระและวิธีการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8) พัฒนาระบบการประเมินเพื่อเทียบระดับการศึกษาที่มีความโปร่งใสยุติธรรม ตรวจสอบได้มีมาตรฐานตามที่กำหนดและสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.2 การส่งเสริมการรู้หนังสือ

- 1) พัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้รู้หนังสือทั้งในระดับพื้นที่และส่วนกลางให้มีความครบถ้วนถูกต้องทันสมัยและเป็นระบบเดียวกัน
- 2) พัฒนาหลักสูตรสื่อแบบเรียนเครื่องมือวัดผลและเครื่องมือการดำเนินงาน การส่งเสริมการรู้หนังสือที่สอดคล้องกับสภาพของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
- 3) พัฒนาครู กศน. และภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดให้มีความรู้ความสามารถและทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้รู้หนังสืออย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือการคงสภาพการรู้หนังสือการพัฒนาทักษะการรู้หนังสือและการพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์พื้นฐานเพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของประชาชน
- 5) พัฒนาระบบการประเมินผลระดับการรู้หนังสือให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและระดับสากล

2.4.3 การศึกษาต่อเนื่อง

- 1) มุ่งจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำอย่างยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและศักยภาพของแต่ละพื้นที่ ทั้งในหลักสูตรต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ รวมทั้งส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ความสามารถเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพและทักษะที่พัฒนาขึ้นไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ได้จริงและการพัฒนาสู่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ต่อไป
- 2) มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับทุกกลุ่มเป้าหมายโดยจัดกิจกรรมการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ทุกกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความสามารถในการจัดการชีวิตของตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขรวมทั้งการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองครอบครัวและชุมชน
- 3) มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนตามแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการในรูปแบบของการฝึกอบรมการประชุมสัมมนาการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างชุมชนนักปฏิบัติและรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทของชุมชนแต่ละพื้นที่ โดยเน้นการสร้างจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตยความเป็นพลเมืองดีและการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนการบริหารกองทุนการอนุรักษ์พลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการบริหาร

จัดการน้ำและการรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนและหลักสูตรเชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4) พัฒนาระบบคลังหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องให้ได้มาตรฐานและสะดวกต่อการใช้งานเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย

2.4.4 การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายและมาตรฐานของหลักสูตร

2) พัฒนาครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพโดยส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนการสอนการจัดกระบวนการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล

3) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการและสภาพของกลุ่มเป้าหมายและท้องถิ่น

4) ส่งเสริมการพัฒนาสื่อแบบเรียนสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่ออื่นๆประกอบหลักสูตรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนโดยการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐและเอกชน

5) ส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตที่หลากหลายสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและชุมชน

6) มุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนเรียนได้เรียนในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของตนเองโดยมีอัตราการคงอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และมีผลสัมฤทธิ์ในสาระความรู้พื้นฐานไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

7) พัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผลการศึกษาในระบบทุกหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐานโดยการนำข้อทดสอบกลางมาใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.5 การประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1) เร่งรัดให้สถานศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้ได้มาตรฐาน โดยพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่องโดยใช้การประเมินภายในด้วยตนเอง

2) เร่งรัดให้สำนักงานกศน.จังหวัด/กทม. ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาโดยต้นสังกัดให้ผ่านการประเมินคุณภาพภายในไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

3) เร่งรัดดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษากศน. ที่มีผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาไม่ได้ตามมาตรฐานที่สมศ. กำหนดโดยปรับแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา

ของสถานศึกษาและดำเนินการตามแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดสำหรับสถานศึกษาที่ยังไม่ได้เข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกให้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

4) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานสมศ. ผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

2.4.6 การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

1) จัดและพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ที่ตอบสนองปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งอัตลักษณ์และความเป็นพหุวัฒนธรรมของพื้นที่

2) พัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องเพื่อให้มีคุณภาพทัดเทียมกับภูมิภาคอื่นของประเทศ

3) ส่งเสริมระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์และการเทียบระดับการศึกษาด้านศาสนาศึกษาเข้าสู่การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) ให้องค์กรและสถานศึกษาจัดให้มีมาตรการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่บุคลากรและนักศึกษาทุกคน.ตลอดจนผู้มาใช้บริการอย่างทั่วถึง

2.4.7 การศึกษาทางไกล

1) พัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลทั้งระบบการให้บริการระบบการเรียนการสอนระบบการวัดและประเมินผลการเรียนทั้งหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่องโดยบูรณาการการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาทางไกลให้มีคุณภาพ

2) พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความพร้อมในการจัดและให้บริการการศึกษาทางไกลเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

3) ขยายกลุ่มเป้าหมายภาคีเครือข่ายผู้ให้บริการและผู้รับบริการทั้งในประเทศและต่างประเทศให้มากขึ้น

2.5 นโยบายด้านการศึกษาตามอัธยาศัย

2.5.1 การส่งเสริมการอ่าน

1) พัฒนาระดับความสามารถในการอ่านของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้ได้ระดับอ่านคล่องอ่านเข้าใจความเขียนคล่องและอ่านเชิงคิดวิเคราะห์พื้นฐานโดยใช้เทคนิควิธีการเรียนการสอนและสื่อที่มีคุณภาพ

2) พัฒนาคนไทยให้มีนิสัยรักการอ่านใฝ่เรียนใฝ่รู้โดยปลูกฝังและสร้างเจตคติให้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการอ่านประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมและกำหนดมาตรการจูงใจเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน

3) ส่งเสริมให้มีการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่านให้เกิดขึ้นในสังคมไทยโดยสนับสนุนการพัฒนาแหล่งการอ่านให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและหลากหลายรวมทั้งมีความพร้อมในด้านสื่ออุปกรณ์ที่สนับสนุนการอ่านและการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายโดยเฉพาะงานมหกรรมรักการอ่านในส่วนภูมิภาค

4) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายส่งเสริมการอ่านโดยจัดให้มีอาสาสมัครส่งเสริมการอ่านในทุกตำบล

5) ส่งเสริมให้มี “บ้านหนังสือ” ในหมู่บ้านเพื่อการดำเนินการส่งเสริมการอ่านให้เกิดขึ้นกับประชาชนอย่างกว้างขวางในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

2.5.2 ห้องสมุดประชาชน

1) มุ่งเน้นพัฒนาห้องสมุดประชาชนทุกแห่งให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเป็นแหล่งค้นคว้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาอาชีพเพื่อการมีงานทำและสร้างรายได้อย่างยั่งยืนและการสร้างความพร้อมให้กับประชาชนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2) จัดตั้งห้องสมุดประชาชนในอำเภอที่ยังไม่มีห้องสมุดประชาชน เพื่อจัดบริการให้กับประชาชนอย่างครอบคลุมและทั่วถึงโดยเน้นการระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย

3) จัดทำโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเชื่อมโยงกับแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ สำหรับให้บริการในห้องสมุดประชาชน

4) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกห้องสมุดเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ด้วยตนเองการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ของประชาชนเพื่อสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการปฏิบัติ

5) จัดหน่วยบริการเคลื่อนที่พร้อมอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ที่หลากหลายออกให้บริการประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึงสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และการพัฒนาอาชีพของประชาชนและชุมชน

6) พัฒนาศักยภาพบุคลากรที่รับผิดชอบการบริการของห้องสมุดประชาชนให้มีความรู้ความสามารถในการให้บริการสนับสนุนการดำเนินงาน

7) แสวงหาภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน

2.5.3 วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา

1) พัฒนาและจัดทำนิตรรศการมหกรรมวิทยาศาสตร์สัญจรและจัดกิจกรรมที่เน้นการเสริมสร้างทักษะและกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ปลูกจิตสำนึกทางด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมกระตุ้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์และสร้างแรงบันดาลใจให้ประชาชนนำความรู้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการพัฒนาชีวิตพัฒนาอาชีพและพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

2) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชนโดยเน้นวิทยาศาสตร์ชุมชนให้ผู้รับบริการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพสิ่งแวดล้อมการป้องกันภัยพิบัติจากธรรมชาติและการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่

3) ส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศเพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์

4) ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และกิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์ให้มีรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลายสามารถปลูกฝังให้ผู้รับบริการมีความรู้ความเข้าใจมีทัศนคติเชิงเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์เชิงบูรณาการเพื่อเป็นฐานสู่การพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

6) พัฒนาศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เชิงวิชาการแหล่งจุดประกายการเรียนรู้

2.6 นโยบายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน

2.6.1 การพัฒนาคน.ตำบล/แขวงให้เป็นศูนย์กลางการสร้างโอกาสและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนในชุมชน

1) จัดหาครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมกับคน.ตำบล/แขวงให้ครบทุกแห่งเพื่อสนับสนุนการบริหารการจัดการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและชุมชนได้ทันเวลา

2) จัดหาหนังสือและสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์สื่อเทคโนโลยีที่มีคุณภาพในรูปแบบและสาระที่หลากหลายทันสมัยประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและครอบครัวการพัฒนาอาชีพการพัฒนาชุมชนและการสร้างความบันเทิงเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและความสุขในชีวิตให้กับประชาชนในชุมชน

3) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเชิงรุกที่หลากหลายทันสมัย

สร้างสรรค์ต่อเนื่องและตอบสนองความต้องการของประชาชนและชุมชนโดยจัดให้มีการจัดการศึกษาผ่านที่วิสาหกิจการฝึกอาชีพการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์การป้องกันภัยพิบัติ การศึกษาการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการเสริมสร้างกระบวนการประชาธิปไตย การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและความจำเป็นเร่งด่วนต่างๆของแต่ละชุมชน

4) เร่งรัดให้กศน.ตำบล/แขวงจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและส่งเสริมให้มีกลุ่มส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาเป็นชุมชนรักการอ่านโดยใช้อาสาสมัครส่งเสริมการอ่านเป็นกลไกในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ ในชุมชนโดยดำเนินงานเป็นทีมร่วมกับครูกศน.ตำบล/แขวง

5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลสภาพการรู้หนังสือและความต้องการทางการศึกษา และการเรียนรู้ของประชากรวัยแรงงานและผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศครบถ้วนถูกต้องทันสมัยและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบสามารถสืบค้นได้ทันความต้องการเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมาย

6) ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายกศน.ตำบล/แขวงเพื่อการประสานเชื่อมโยงส่งต่อผู้เรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการให้บริการทางการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

7) พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลกศน.ตำบล/แขวงอย่างต่อเนื่องรวมทั้งให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานกศน.ตำบล/แขวงและจัดให้มีการรายงานต่อสาธารณะรวมทั้งนำผลมาพัฒนาการดำเนินงานกศน.ตำบล/แขวงอย่างต่อเนื่อง

8) กำกับและติดตามให้กศน.ตำบล/แขวงดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานกศน.ตำบล/แขวง

2.6.2 ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

1) เร่งรัดให้มีศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในทุกอำเภออย่างน้อยอำเภอละ 2 แห่งเพื่อเป็นศูนย์กลางในการฝึกพัฒนาอาชีพและสร้างอาชีพของผู้เรียนและชุมชนรวมทั้งเป็นที่จัดเก็บแสดงจำหน่ายและกระจายสินค้าและบริการของชุมชนอย่างเป็นระบบครบวงจร

2) พัฒนาและจัดทำหลักสูตรการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนความต้องการของตลาดและศักยภาพของพื้นที่โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาอาชีพแนวใหม่เป็นการจัดการศึกษาที่สามารถสร้างอาชีพหลักที่มั่นคงให้กับผู้เรียนโดยสามารถสร้างรายได้ได้จริงทั้งในระหว่างเรียนและสำเร็จการศึกษาไปแล้วและสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอาชีพเพื่อพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถเชิงการแข่งขันอย่างยั่งยืน

3) ประสานการดำเนินงานกับศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของหน่วยงานและสถานศึกษาต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการฝึกและสร้างอาชีพของประชาชนและชุมชนในจังหวัดกลุ่มจังหวัดและระหว่างจังหวัด

4) ต่างๆสำหรับเป็นช่องทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านอาชีพอย่างต่อเนื่องให้กับผู้เรียน

5) จัดให้มีการกำกับติดตามและรายงานผลการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องพร้อมทั้งนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการด้านการศึกษาอาชีพเพื่อการทำงานของประชาชนความต้องการของตลาด

2.6.3 การส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการจัดส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการทำงานอย่างยั่งยืนให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกระดับ

1) พัฒนาระบบฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายทุกระดับโดยจำแนกตามระดับความพร้อมในการมีส่วนร่วมทั้งนี้ให้ดำเนินการจัดทำระบบฐานข้อมูลให้มีความถูกต้องทันสมัยและสามารถเชื่อมโยงกันได้ทั่วประเทศเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพและยกระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่าย

2) พัฒนาบุคลากรภาคีเครือข่ายให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการทำงานอย่างมีคุณภาพ

3) ให้หน่วยงานและสถานศึกษาประสานการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และภารกิจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการเป็นกลไกสำคัญเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2.6.4 อาสาสมัคร กศน.

1) ส่งเสริมให้ผู้มีจิตอาสาตลอดจนผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและข้าราชการบำนาญเข้ามาเป็นอาสาสมัครกศน. โดยเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชนเป็นผู้สื่อสารข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและนำเสนอความต้องการการเรียนรู้และการพัฒนาชุมชนโดยทำงานเป็นที่ร่วมกับครูในสังกัดสำนักงานกศน.

2) ส่งเสริมให้อาสาสมัครกศน. ได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้เป็นผู้จัดและผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ

3) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ แก่อาสาสมัครกศน. เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเองและเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

2.6.5 การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชุมชน

- 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนโดยใช้กศน.ตำบล/แขวงที่ดำเนินการอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 2) ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยการจัดทำแผนชุมชนจัดเวทีชาวบ้านการศึกษาดูงานการฝึกอบรมเพื่อนำความรู้ไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน
- 3) ส่งเสริมให้มีการบูรณาการความรู้ในชุมชนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรต่าง ๆ ของ กศน. โดยคำนึงถึงการประกอบอาชีพและการมีงานทำของผู้เรียนที่แท้จริงเพื่อประโยชน์ในการมีงานทำและการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์
- 4) ส่งเสริมให้มีการขยายและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ชุมชนเพื่อการสืบสานและการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยให้มีการจัดทำและเผยแพร่สื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชน
- 5) พัฒนาศักยภาพและส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้เชี่ยวชาญองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เป็นแหล่งการเรียนรู้และนักจัดการความรู้ที่สำคัญของชุมชน

2.7 นโยบายด้านการสนับสนุนโครงการพิเศษ

2.7.1 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- 1) ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากพระราชวงศ์อย่างมีคุณภาพและเกิดผลโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมายทั้งระดับบุคคลและชุมชน
- 2) จัดทำฐานข้อมูลโครงการและกิจกรรมของกศน.ที่สนองงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการติดตามประเมินผลและการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.8 นโยบายด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

- 1) พัฒนาสถานีวิทยศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการออกอากาศให้กลุ่มเป้าหมายสามารถใช้เป็นช่องทางการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยขยายการรับฟังให้ครอบคลุมทั่วประเทศ
- 2) พัฒนาสถานีวิทยโทรทัศน์เพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการออกอากาศให้กลุ่มเป้าหมายสามารถใช้เป็นช่องทางการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยรวมสถานีวิทยโทรทัศน์เพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (ETV) และสถานี Teacher

TV เพื่อเพิ่มช่องทางให้สามารถรับชมได้ทั้งระบบ C – Band และ Ku –Band พร้อมทั้งจะรองรับการพัฒนาเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาสาธารณะ (Free ETV)

3) พัฒนารายการวิทยุเพื่อการศึกษาให้เชื่อมโยงและตอบสนองต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนและกระจายโอกาสทางการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆทั่วประเทศ

4) พัฒนารายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้เชื่อมโยงและตอบสนองต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนและกระจายโอกาสทางการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆทั่วประเทศ

5) เสริมสร้างโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาและประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายมีทางเลือกในการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพโดยจัดให้มีการผลิตรายการพัฒนาอาชีพเพื่อการทำงานทางสถานีวิทยุศึกษาสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ(ETV) และสถานีวิทยุโทรทัศน์สาธารณะ

6) ผลิตและเผยแพร่สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายเพื่อคนพิการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลการศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษาทางเลือก

7) พัฒนาคูคลากรของสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายให้สามารถผลิตเผยแพร่และใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8) พัฒนาระบบการให้บริการสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้ได้หลายช่องทางทั้งทางอินเทอร์เน็ตและรูปแบบอื่น ๆ เช่น Application บนโทรศัพท์มือถือและ Tablet, DVD, CD, VCD และ MP3 เป็นต้นเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเลือกใช้บริการเพื่อเข้าถึงโอกาส

9) สํารวจวิจัยและติดตามประเมินผลด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.9 นโยบายด้านการบริหารจัดการ

2.9.1 การพัฒนาคูคลากร

1) พัฒนาคูคลากรทุกประเภททุกระดับให้มีสมรรถนะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและระหว่างการดำรงตำแหน่งเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานและบริหารจัดการการดำเนินงานของหน่วยงานและสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมืออาชีพ

2) พัฒนาคูคลากรทุกระดับให้มีความรู้ความเข้าใจเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานมีความสามารถในการดำเนินงานให้ศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนเป็นศูนย์กลางในการฝึกและสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับประชาชนและชุมชนและพร้อมที่จะแข่งขันในเวทีอาเซียนและเวทีสากล

3) พัฒนาหัวหน้า กศน.ตำบล/แขวงให้มีสมรรถนะสูงขึ้นในการบริหารจัดการ กศน.ตำบล/แขวงและการปฏิบัติงานตามบทบาทภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นการเป็นนักจัดการความรู้และผู้อำนวยการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

4) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ กศน.ตำบล/แขวงเพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของ กศน.ตำบล/แขวงอย่างมีประสิทธิภาพ

5) พัฒนาอาสาสมัคร กศน.ตำบล/แขวงให้สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของ กศน.ตำบล/แขวงที่มีคุณภาพ

6) เสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคลากรรวมทั้งภาคีเครือข่ายในทุกระดับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันโดยจัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรและภาคีเครือข่ายในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องเช่นมหกรรมกีฬากศน. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานในรูปแบบต่าง ๆ

7) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ

8) ส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดพัฒนาตนเองเพื่อเลื่อนตำแหน่งหรือเลื่อนวิทยฐานะโดยเน้นการประเมินวิทยฐานะเชิงประจักษ์

2.9.2 การกำกับนิเทศติดตามประเมินและรายงานผล

1) สร้างกลไกการกำกับนิเทศติดตามประเมินและรายงานผลการดำเนินงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เชื่อมโยงกับหน่วยงานสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายทั้งระบบ

2) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและสื่ออื่นๆที่เหมาะสมเพื่อการกำกับนิเทศติดตามประเมินผลและรายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ

2.9.3 โครงสร้างพื้นฐานและอัตรากำลัง

1) เร่งผลักดันให้มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการศึกษาตลอดชีวิต

2) จัดทำแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและดำเนินการปรับปรุงสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษา

3) ระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อมสำหรับจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชน

4) แสวงหาภาคีเครือข่ายในท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5) บริหารอัตรากำลังที่มีอยู่ทั้งในส่วนที่เป็นข้าราชการพนักงานราชการและลูกจ้างให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

2.9.4 การพัฒนาองค์ความรู้และฐานข้อมูล

1) วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการใช้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจสังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ในหน่วยงานและสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการศึกษาวิจัยเพื่อสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและชุมชนพร้อมทั้งพัฒนาขีดความสามารถเชิงการแข่งขันของหน่วยงานและสถานศึกษาทั้งในระดับอาเซียนและระดับสากล

3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้มีความครบถ้วนถูกต้องทันสมัยและเชื่อมโยงกันทั่วประเทศอย่างเป็นระบบเพื่อให้หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารและจัดบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ

4) สนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของกศน. ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำเพื่อสร้างกระแสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคมเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกศน. ทั้งในฐานะผู้รับบริการผู้จัดผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของกศน.

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

คำว่า “นิเทศ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 หมายความว่า ชี้แจง แสดง หรือจำแนก เมื่อนำคำว่านิเทศมาใช้ร่วมกับคำว่า “การศึกษา” จึงมีความหมายว่า การชี้แจง การแนะนำ ช่วยเหลือ เพื่อพัฒนากิจการด้านการศึกษาให้ก้าวหน้ามีคุณภาพคำว่า “นิเทศ” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Supervision พิจารณาได้เป็น 2 คำคือ Super แปลว่า สูง, เบื้องต้น หรือเหนือระดับ vision แปลว่า การมองเห็น ,วิสัยทัศน์คำว่า Supervision จึงหมายถึง การมองเห็นในระดับที่สูงกว่าปกติ นั่นคือ การมองเห็นโดยผู้มิประสบการณ์ที่สูงกว่านั่นเองคำว่า “การศึกษา” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Education ดังนั้นหากนำคำว่า EducationSupervisionจึงหมายถึง กระบวนการร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยใช้หลักประชาธิปไตยในการนิเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ความหมายของการนิเทศการศึกษาตามที่คณะของนักการศึกษา มีผู้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ ดังนี้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 2) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ

อนงศ์ ส่งแสง (2540 : 3) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เป็นบริการทางการศึกษาด้านต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของแนวคิด กิจกรรม กระบวนการ เนื้อหา สารระทั้งการบริการ และธุรการที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อส่งผลไปสู่การเรียนที่ดีของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก : 3) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า คือ การพัฒนาที่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมุ่งคุณภาพที่การเรียนการสอนและ ผลที่เกิดกับนักเรียน

บุญแทน แก้วประเสริฐ (2549 : 12) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่า เป็นกระบวนการทำงานและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษารวมทั้ง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ต้องปรับปรุงช่วยเหลือโดยตรงกับ ครูผู้สอนเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน

เมตต์ การุณจิต (2543 : 54-60) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า คือ การให้ คำปรึกษา ชี้แนะ แนะนำ และให้ความช่วยเหลือต่อกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงให้ได้ผล ตามเกณฑ์ที่วางไว้

ฉัตรชัย มุระดา (2548 : 14) การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญงานหนึ่งของการจัดการบริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาการศึกษา ต้องมีการนิเทศเป็นหลักของการบริหารสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้ การนิเทศจึงเป็นกระบวนการของการศึกษาที่มุ่งจะส่งเสริมให้การสนับสนุน และพัฒนามาตรฐานการศึกษา การนิเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของครูให้มี ประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผล และปัญญาในการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าปฏิบัติ ได้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

วีระพันธ์ พูลพัฒน์ (2548 : 7) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมกับการบริหาร การศึกษาในยุคปัจจุบันน่าจะหมายถึง ความพยายามของผู้เชี่ยวชาญในการที่จะเข้าไปช่วยเหลือให้ คำปรึกษาแนะนำครู อาจารย์เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอนได้อย่างมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้การนิเทศและ ผู้รับการนิเทศ

สมศักดิ์ จันธิมา (2549 : 14 – 15) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้ว่า เป็นกระบวนการแนะนำช่วยเหลือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นการปฏิบัติกิจกรรมของผู้นิเทศต่อผู้รับการนิเทศ ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

กิติเกษม ใจชื่น (2550 : 3) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาการศึกษานอก โรงเรียน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศภายใน ครู/บุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน ในการร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ พัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาการดำเนินกิจกรรม การศึกษานอกโรงเรียนในสถานศึกษาแห่งนั้นทุกรูปแบบ เพื่อให้งานต่างๆสามารถดำเนินการได้ สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ

ชัต บุญญา (2550 : 15) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจ และมีกำลังใจ ที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และ พัฒนาการดำเนินงานใด ๆ ของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานใด ๆ ของสถานศึกษาและของ บุคลากรให้สูงขึ้นและรักษาไว้จนส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของผู้รับประโยชน์จากสถานศึกษา ทุกฝ่าย อีกทั้งผ่านการประเมินทั้งภายในและภายนอกด้วย

ชุมศักดิ์ อินทรรักษ (2551 : 206) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาวา หมายถึง กระบวนการส่งเสริม แนะนำชี้แนะ ปรีกษาหารือ ประสาน มอบหมายความรับผิดชอบและปรับปรุงพัฒนาเพื่อคุณภาพของผู้เรียน

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2551 : 25) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา ได้เริ่มขึ้น เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาต่างๆโดยศึกษานิเทศภายในนั้นเป็นไปอย่างลาซาและไม่ได้ผลเท่าที่ควรเนื่องจากไม่สามารถติดตามให้การนิเทศอย่างสม่ำเสมอได้ ประกอบกับในช่วงระยะหลัง บุคลากรในสถานศึกษาต่างๆมีความรู้สูงขึ้นจึงเห็นสมควรให้บุคลากรภายในสถานศึกษาต่างๆ ดำเนินการนิเทศกันเอง เป็นการแบ่งเบาภาระของศึกษานิเทศซึ่งอยู่ภายนอก และเป็นภาระการพัฒนาคุณภาพบุคลากรประจำการให้เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ในเวลาต่อมาได้มีการขยายขอบเขตของการนิเทศภายในสถานศึกษาออกไปอีกถึงการนิเทศการศึกษภายในกลุ่มสถานศึกษาอีกด้วย

เกศรัตน์ ภูกิจเงิน (2553 : 10) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของ การบริหารการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานจัดการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ แล มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จ

มากยิ่งขึ้น โดยมีเป้าหมายใหญ่เรียนมีคุณสมบัติตรง ตามที่ปรารถนา อีกทั้งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องของทุกระดับในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงกระบวนการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

2. ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

ความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษาเกิดจากสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการที่จะพัฒนาคน พัฒนางานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็นต่อการศึกษาด้วยเหตุผลความจำเป็นดังนี้

ชาญชัย อาจินสมาจาร (ม.ป.ป.:5) ได้เน้นถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในด้านการให้บริการทางวิชาการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก เพราะเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศการศึกษาเป็นการให้บริการแก่ครูเป็นจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กันอีกประการหนึ่ง การศึกษาได้ขยายตัวเป็นอย่างมาก เมื่อไม่นานมานี้ สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งนั้น

2. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อความเจริญของงของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูต้องปรับปรุงฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณจริง

3. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆและต้องเผชิญกับภาวะที่ค่อนข้างหนักครูจึงไม่อาจสละเวลาได้มากเพียงพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษาจึงสามารถช่วยภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว

4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่ ทำให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษา ทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์และจากการอภิปราย จากการค้นพบของการวิจัยความจำเป็นต่อการเจริญเติบโตดังกล่าว การนิเทศการศึกษาสามารถให้บริการได้

5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศศึกษาสามารถให้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์นอกจากนี้ยังสามารถรวมพลังของทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการการศึกษาด้วย

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 5) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการนิเทศ

การศึกษาไว้ว่าความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษา เกิดจากสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการที่จะพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็นดังนี้

1. สังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความรู้สาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และเทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว บุคลากรทางการศึกษา จำเป็นต้องมีการปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการนิเทศการศึกษา ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2. การนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมาย

3. การนิเทศการศึกษามีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นการรักษาควบคุมมาตรฐานการศึกษาของประเทศ

4. การประสานงานที่จะก่อให้เกิดการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน และการรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้ความช่วยเหลือตามสภาพที่เหมาะสม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กิจกรรมการนิเทศเป็นตัวกระตุ้นหรืออำนวยความสะดวกหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่เหมาะสม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องได้รับการปรับปรุงฝึกฝนตนเอง ให้ทันสมัยอยู่เสมอแม้จะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีก็ตาม นอกจากนี้การนิเทศการศึกษายังมีความจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพเป็นกำลังใจในการทำงานอันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

3. จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามุ่งหมายที่จะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นช่วยให้เด็กได้เรียนดีและปรับปรุงโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ได้มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 4) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่างานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่ปฏิบัติกับครู เพื่อให้เกิดผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยตรง โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

1. เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถของครูผู้สอน

2. เพื่อช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง
3. เพื่อช่วยให้ครูกู้หาวิธีการทำงานด้วยตนเอง
4. เพื่อช่วยให้ครูมีความศรัทธาในวิชาชีพของตน
5. เพื่อช่วยให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ
6. เพื่อช่วยให้ครูมีทักษะในการปฏิบัติงาน เช่น การพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้และผลิตสื่อการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น

7. เพื่อช่วยครูให้สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้

กรมสามัญศึกษา (2539 : 2) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
2. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารและจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
4. เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาเพิ่มพูนความรู้และทักษะประสบการณ์ในการเรียนการสอนและปฏิบัติงานตลอดจนความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5. เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษามีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและพัฒนางานตามหน้าที่
6. เพื่อให้เกิดความประสานงานและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างสถานศึกษาในสังกัด หน่วยงานของรัฐและเอกชน ตลอดจนองค์กรต่างประเทศ

เสถียร เทียงธรรม (2542 : 38) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการส่งเสริม พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งเสริมด้านขวัญ กำลังใจ ปรับปรุงให้มีความรู้ มีความมั่นคงในอาชีพ มีความเจริญก้าวหน้าอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครูและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนในที่สุด

จากความมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายในการช่วยเหลือ ประสานงานด้านวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน โดยปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลจากครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตลอดจนสร้างขวัญ กำลังใจสร้างความสำเร็จในวิชาชีพและสร้างความเข้าใจอันดีกับชุมชนเป็นการพัฒนาคน และพัฒนางานไปด้วยกัน

4. ประวัติและความเป็นมาของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศของคนไทยในสมัยโบราณนั้นขึ้นอยู่กับวัดและวังเป็นส่วนใหญ่ การศึกษาที่จัดขึ้นในวัด นอกจากพระจะให้วิชาความรู้ (Cognitive) แล้วยังมุ่งส่งเสริมแนะนำแนวทางด้านศีลธรรม จรรยา(Affective)อีกด้วย การศึกษาในระยะนั้นเป็นเรื่องของแต่ละวัดแต่ละสำนักที่จะรับผิดชอบ จัดการเป็นงานภายใน คือเป็นระบบสำนัก(วัด) ขนาดของระบบบริหารเป็นลำดับขั้น จึงไม่มีศูนย์รวมที่จะคอยตรวจตราดูแล รักษาและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาหรือรวบรวมผลงานและจัดสรรกำลังงาน ทางด้านการศึกษา อีกทั้งไม่มีการควบคุมคุณภาพครูผู้สอนด้วย (สุรพล สีขาวอ่อน. 2550 : 16-17)

การนิเทศการศึกษาในประเทศไทย เริ่มมีขึ้นมาพร้อมๆกับการจัดการศึกษาอย่างมีแบบแผน ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น เช่น การดูแล การควบคุม การตรวจตราการศึกษา

ต่อมาได้มีการขยายการศึกษาออกไปยังหัวเมือง เสนาบดีและเจ้าหน้าที่จัดการศึกษา ควบคุมดูแลได้ไม่ทั่วถึง จึงได้แต่งตั้งพนักงานตรวจแขวงขึ้นเพื่อออกไปตรวจการปฏิบัติงานของครู อาจารย์และควบคุมแนวทางการศึกษาด้วยวิธีสอบตามวิชาที่กรมวางไว้เป็นมาตรฐาน โดยเริ่มปฏิบัติงานครั้งแรก ในปี 2443

ในระหว่างปี2469-2475 ได้ตั้งกรมวิชาการขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ กรมนี้มีหน้าที่สอน วิชาครูและอบรมครูทั้งที่มีวุฒิและไม่มีวุฒิ เพื่อเพิ่มสมรรถภาพของครูตลอดจนส่งเสริมการแต่ง แบบเรียนให้ดีและได้มาตรฐาน

หลังจากประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ เมื่อปี 2475 กรมควบคุมการเรียนการสอน อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ตรวจการ ซึ่งผู้ตรวจการมีอำนาจอบรมครูในตำบลที่ตรวจ

ในปี 2495 กรมสามัญศึกษา ได้จัดอบรมครูเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำและปรับปรุง การเรียนการสอนให้ดีขึ้น เรียกว่า การอบรมศึกษานิเทศก์ โดยจัดขึ้นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2495 ที่ โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย และต่อมาในปี พ.ศ.2496 ศึกษานิเทศก์ได้รับการกำหนดและแต่งตั้ง อย่างเป็นทางการขึ้นประจำกรมสามัญศึกษา

ปี พ.ศ.2497 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้จัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ขึ้น เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม2497 มีสำนักงานชั่วคราวที่โรงเรียนพญาไท งานส่วนใหญ่เป็นงานค้นคว้า อบรมครู นำการทำอุปกรณ์การสอน สาธิตการสอน ทำคู่มือและให้ความช่วยเหลือไปยังส่วนภูมิภาค มากขึ้น

ปีพ.ศ. 2500 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติแต่งตั้งศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญประจำจังหวัด ขึ้นครั้งถึง ปี พ.ศ. 2503 กรมสามัญศึกษาได้จัดตั้งศึกษานิเทศก์ประจำภาคขึ้น 12 ภาค การศึกษา งานนิเทศการศึกษาได้ขยายไปยังจังหวัดต่างๆทั่วราชอาณาจักร

ปีพ.ศ. 2523 ศึกษาพิเศษที่ฝ่ายสามัญประจำจังหวัด ได้ออมาขึ้นอยู่กับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ช่วยเหลืองานด้านวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและต่อมาได้จัดตั้งศึกษาพิเศษที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอขึ้นทุกแห่ง

ส่วนการจัดตั้งศึกษาพิเศษที่ประจำกรมต่างๆในกระทรวงศึกษาธิการ โดยในปี พ.ศ. 2498 ได้จัดตั้งศึกษาพิเศษเป็นกรมการฝึกหัดครูขึ้น ในเวลาเดียวกันนั้น กรมสามัญศึกษา กรมพลศึกษาได้มีการแต่งตั้งศึกษาพิเศษที่ประจำกรมของแต่ละกรม (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. 2540 : 7-9)

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

1. ความหมายหลักการ และจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่แสดงถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาและเป็นการแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อด้อยบางประการที่อาจจะเกิดขึ้นในระบบการศึกษาให้ได้รับการแก้ไขการนิเทศเป็นการชี้แนะช่องทางพัฒนาการศึกษาโดยมีการติดตามมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2540 : 176) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

ซารี มณีศรี (2542 : 201) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้บริหารลงไปในพื้นที่ปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น

สนั่น มีสัตย์ธรรม (2543 : 292) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียน ให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือ การสอน หรือการเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกๆด้านทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ให้เต็มตามศักยภาพโดยความร่วมมือของครูในโรงเรียน

กรองทอง จิระเดชากุล (2550 : 4) ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักได้แก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งทางด้านร่างกายสังคมอารมณ์จิตใจและสติปัญญาให้เต็มตามวัยและศักยภาพ

ไพเรศ เสขัง (2548 : 18) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือและประสานงานด้านวิชาการภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นส่งเสริมและรักษาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนช่วยปรับปรุงและประเมินผลการเรียนการสอนตลอดจนช่วยให้เกิดความองงามทางวิชาชีพครูตั้งนั้นการนิเทศภายในจึงเป็นงานที่

ต้องปฏิบัติอย่างมีขั้นตอนและอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายในโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนทำงานได้ประสบผลสำเร็จในด้านการสอนและสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์

ไพฑูรย์ ปักเคชาติ (2548 : 29) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการมุ่งพัฒนาครู ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาเพราะเป็นผู้นำกระบวนการและนำเอาองค์ประกอบอื่น ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ของเด็กโดยมีความมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือแนะนำปรับปรุงส่งเสริมครูให้พัฒนาในด้านต่างๆอย่างเต็มที่อันจะเป็นผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนในที่สุด

บุญแทน แกวประเสริฐ (2549 : 12) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่า เป็นกระบวนการทำงานและปฏิบัติกิจกรรมรวมกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมทั้ง ุณิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ต้องปรับปรุงช่วยเหลือโดยตรงกับ ครูผู้สอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน

ชิต บุญญา (2550 : 15) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจ และมีกำลังใจ ที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และ พัฒนาการดำเนินงานใด ๆ ของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานใด ๆ ของสถานศึกษาและของบุคลากรให้สูงขึ้นและรักษาไว้จนส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของผู้รับประโยชน์จากสถานศึกษา ทุกฝ่าย อีกทั้งผ่านการประเมินทั้งภายในและภายนอกด้วย

กิติเกษม ใจชนี่ (2550 : 3) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาการศึกษา นอก โรงเรียน เป็นกระบวนการทำงานรวมกันระหว่างผู้บริหาร ุณิเทศภายใน ครู/บุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน ในการร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ พัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาการดำเนินกิจกรรม การศึกษา นอกโรงเรียนในสถานศึกษาแห่งนั้นทุกรูปแบบ เพื่อให้งานต่างๆสามารถดำเนินการ ได้ สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2556) ให้ความสำคัญของการนิเทศภายในไว้ว่า การนิเทศภายในหมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียนในการที่จะปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน

อัญชลี ธรรมะวิสิฏ (2555) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนี้ เป็นกระบวนการกระตุ้น ความเจริญก้าวหน้าของครู และมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครู เพื่อช่วยให้ครูได้ช่วยตนเองได้

Good (1987 ; อ้างถึงใน อัญชลี ธรรมะวิสิฏ. 2555) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครู หรือผู้อื่นที่ทำ

หน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดความเจริญอกงามในด้านอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู

แฮร์ริส (Harris ; อ้างถึงใน อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. 2555 : website) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง สิ่งที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะคงไว้ หรือเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการดำเนินการเรียนการสอน ในโรงเรียน มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนเป็นสำคัญ

ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2539 : 42 ; อ้างถึงใน อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. 2555) ได้ให้คำจำกัดความว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการสร้างสรรค์ ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเขาเองและสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

จากแนวคิดที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการนิเทศภายในสถานการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ พัฒนาการปฏิบัติงานตามภารกิจ ให้ประสบความสำเร็จโดยอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถประสบการณ์ และภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจประสานงานและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้นโดยส่วนรวม

2. หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา

งานนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดทางการเรียนของนักเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการ พัฒนาคณะ พัฒนางาน สร้างประสานความสัมพันธ์และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน การที่จะปฏิบัติงานดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีหลักในการดำเนินงาน เพราะการดำเนินงานที่ประกอบด้วยหลักการ เหตุผล มีกฎเกณฑ์ ข้อเท็จจริง พื้นฐานหรือความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับ สามารถที่จะนำไปสู่การตัดสินใจกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้งานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หลักการนิเทศการศึกษา จึงเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้บริหารการศึกษาปฏิบัติภารกิจได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ ได้มีผู้กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 16) รายงานว่า หลักการนิเทศภายใน มีดังนี้

1. หลักการปฏิบัติงานตามวิธีวิทยาศาสตร์ดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ ซึ่งครอบคลุมถึงวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการวางแผนนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่น่าเชื่อถือได้

2. หลักการปฏิบัติงานตามวิถีทางประชาธิปไตย เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เปิดใจกว้าง ยอมรับผลการประเมินตนเอง ยอมรับในเหตุผลและการปฏิบัติตาม ข้อตกลง ตลอดจนใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นบรรลุเป้าหมาย

3. หลักการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาสร้างสรรค์ โดยการแสวงหาความสามารถพิเศษของ ครูแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้ได้แสดงออก และสนับสนุนส่งเสริมความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

4. หลักการปฏิบัติตามกระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วม เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน โดยยึดวัตถุประสงค์การทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกัน และกัน ร่วมคิด ร่วมพัฒนา ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จของงานโดยส่วนรวม

5. หลักการปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบ มีการควบคุมติดตามผลการดำเนินงาน และผลผลิตอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามมาตรฐานการศึกษา

6. หลักการปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์ การดำเนินงานทุกครั้งต้องกำหนด วัตถุประสงค์การทำงานอย่างชัดเจน ออกแบบการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ชุด บัญญา (2550 : 20) ไตโหลหลักของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีขวัญกำลังใจ และมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและ มาตรฐาน การเรียนรู้ที่กำหนด รักษาไว้ และยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นอยู่เสมอ

2. เป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและรองรับด้วยข้อมูลสารสนเทศ

3. เป็นกิจกรรมที่อยู่ในบรรยากาศของความร่วมมือร่วมใจเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างผุ้ นิเทศและผู้รับการนิเทศ

4. เป็นกิจกรรมที่เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้รับการนิเทศ

5. เป็นกิจกรรมที่ดึงศักยภาพของผู้รับการนิเทศมาใช้ และให้การยกย่อง

6. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาตนเองให้อยู่ในระดับ มาตรฐาน วิชาชีพ หรือระดับคุณภาพครูของคุรุสภาให้สูงขึ้น และรักษาไว้ได้

กิติเกษม ใจชนี่ (2550 : 5) กล่าววา การนิเทศภายในสถานศึกษาการศึกษานอก โรงเรียน เป็นกระบวนการแนะนำให้คำปรึกษา และการรวมปฏิบัติงานกับผูปฏิบัติงานและ กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักการดังนี้

1. การนิเทศภายในสถานศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนเป็นกระบวนการเพื่อพัฒนาให้เกิดการมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็น เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนใหม่ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. การนิเทศภายในสถานศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ โดยแลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสาร ประสบการณ์ของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานและพัฒนางานให้ดีขึ้น

3. การนิเทศภายในสถานศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานสู่ความสำเร็จ

4. การนิเทศภายในสถานศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็น กันเอง เขาใจผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ มีกระบวนการทำงานที่เป็นทีม มีความเคารพซึ่งกันและกัน

5. การนิเทศภายในสถานศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนต้องไขมนุชสัมพันธ์เป็นอย่างดี ที่จะสร้างความคุ้นเคยมีข้อมูลพื้นฐานพอสมควรเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงาน เจาหน้าที่และผู้บริหารของหน่วยงานที่เป็นเครือข่ายและสามารถเข้าใจความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายได้

เกศรัตน์ ภูกิ่งเงิน (2553 : 14) หลักของการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ การผสมงานประสานใจ หมายถึง การทำงานด้วยกันการรวมกันกำหนดนโยบาย การวางแผนการดำเนินงานด้วยกัน การ แลกเปลี่ยนเรียนซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างขวัญกำลังใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมีคุณภาพ ศักยภาพ วัตถุประสงค์ของ หลักสูตรสูงสุดและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นแนวปฏิบัติที่ผู้นิเทศใช้เป็นหลักในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ซึ่งต้องมีการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจน และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมมีความตระหนักร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิดร่วมทำเพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองและนำไปสู่คุณภาพผู้เรียน

3. จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษา มีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริม สนับสนุนหรือช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นโดยความร่วมมือของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาซึ่งครูเหล่านี้มีความแตกต่างกันทั้งด้านความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เจตคติต่อวิชาชีพบุคลิกภาพและความต้องการ ในปัจจุบันความรู้และวิทยาการเจริญก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง มีวิทยาการใหม่ๆ เกิดขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยี ครูที่ทำการสอนประจำมีบทบาทภารกิจและได้รับความคาดหวังจากผู้มีส่วนได้เสียมากขึ้น จนบางครั้งไม่มีเวลาที่จะศึกษาค้นคว้าติดตามวิทยาการใหม่ๆ ยิ่งครูที่ทำงานอยู่ห่างไกลกันดารวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีไม่พร้อมหรือขาดแคลน ทำให้ขาดความรู้และประสบการณ์วิทยาการที่ทันสมัยและความหลากหลายในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้บรรลุผลตาม

เจตนารมณ์ของหลักสูตร การนิเทศภายในจึงมีส่วนช่วยได้มาก เพราะนอกจากเป็นการช่วยครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นแล้วยังมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงขึ้นช่วยปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้ดีขึ้น เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในสถานศึกษาอีกด้วย การนิเทศภายในเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เมื่อคนได้รับการพัฒนาก็จะได้นำความรู้ไปพัฒนาชาติต่อไปการนิเทศภายในมีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2540 : 176) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายการนิเทศภายในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

1. เพื่อเป็นการช่วยเหลือครูในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการปรับปรุงหลักสูตร
3. เพื่อส่งเสริมยั่วให้ครูรู้จักประเมินผลโครงการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของตนเอง

ตนเอง

4. เพื่อช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กให้ดีขึ้น
5. เพื่อช่วยครูในการปรับปรุงการสอนของตน
6. เพื่อส่งเสริมครูให้มีความสนใจในอุปกรณ์การสอน

กิติเกษม ใจชนี่ (2550 : 5-6) ได้ให้ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในไว้ ดังนี้

1. เพื่อควบคุม กำกับ ติดตามและดูแลแผนงานโครงการให้ดำเนินตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ความpenไปไดของโครงการต่าง ๆ

2. เพื่อดูแลช่วยเหลือให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปตามแผนและโครงการ ทั้งแผน ระยะสั้นและระยะยาว หากมีปัญหาจะไดแก้ไขได้ทันทางที่

3. เพื่อให้การใช้เงินทั้งในและนอกงบประมาณ วัสดุ บุคลากร และการจัดมีระบบระเบียบ และคุมคาค่าต่อการลงทุน

4. เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกรูปแบบ
5. เพื่อกระตุ้นและนำความคิดใหม่ ๆ โดยเฉลี่ยเทคนิคและการวิจัยมาใช้
6. เพื่อช่วยให้บุคลากรและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องของการจัดกิจกรรมของ กศน.

เข้าใจ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม หลักสูตร เป้าหมายของการจัดกิจกรรม เพื่อบุคลากรเหล่านั้นจะได้ ปฏิบัติงานได้ถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์

7. เพื่อช่วยให้บุคลากรรุ่นใหม่ในวิทยาการใหม่ ๆ

8. เพื่อเสริมสร้างกำลังใจและการทำงานของบุคลากร

9. เพื่อช่วยให้บุคลากรทุกคน ได้ช่วยกันทำงานให้เกิดการประสาน เข้าใจ เห็นใจ และช่วยเหลือร่วมมือกันซึ่งกันและกัน

10. เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาและการพึ่งพาตนเอง

11. เพื่อพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

อัญชลี ธรรมะวิจิตร (2551 : 25) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายการนิเทศงานการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาผู้สอน วิทยากร ให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการวัดผลประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม กศน. ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
3. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า มีหลักการจัดการที่ดี

เกศรัตน์ ภูกิจเงิน (2553 : 14) ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ เพื่อพัฒนาครู หรือผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สามารถปรับปรุง กิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ ผู้มีส่วนร่วมทุกคนมีขวัญและกำลังใจผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเรียนรู้อย่างมีความสุข

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายการนิเทศภายในสถานศึกษา มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคน พัฒนางาน ประสานความสัมพันธ์และความร่วมมือ สร้างขวัญและกำลังใจ ส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษาอันจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ความสำคัญ และความจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา

การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาจะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการพัฒนางานทุกด้านในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนโดยกำหนดไว้ในมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษาให้ร้อยรัดกันทำให้เกิดผลในทางการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้นแต่การดำเนินงานที่ผ่านมายังประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อีกมากมีผู้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

เมตต เมตตการุณกิจ (2543 : 55-59) กล่าวว่า การนิเทศภายในมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะในบางครั้งแมครุอาจารย์จะได้อิทธิพลความรู้ ความสามารถในกิจกรรมที่ไดวางแผนไว้แล้วก็ตาม อาจจะมีบางอย่างขาดตกบกพร่องทำให้ไม่สมบูรณ์ ดังนั้นถ้าหากจะมีบุคลากรอื่นใดมีโอกาสชี้แนะ แนะนำคอยช่วยเหลือแล้วก็จะบังเกิดผลดีกว่าที่จะกระทำเพียงผู้

เดียว ดังนั้น การนิเทศจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาที่คอยส่องให้เห็นภาพการสอนของครู แต่มิใช่เป็นเพียงกระจกเงาอย่างเดียวซึ่งคอยชี้แนะให้คำปรึกษาอีกด้วย

ระวี กานหงส (2550 : 20) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในไว้ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์มีจำนวนจำกัด นิเทศได้ไม่ทั่วถึง
2. สภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งแตกต่างกัน
3. บุคลากรในโรงเรียนปัจจุบันนี้มีความรู้สูง การนิเทศภายในจะช่วยกระตุ้นให้

ครูไปใช้ และพัฒนาการศึกษภาพของตนเองได้สูงสุด

4. คุณภาพการศึกษา เกิดความร่วมมือ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในโรงเรียน

กรองทองจิระเดชากุล (2550 : 2) กล่าวถึงความจำเป็นทางด้านการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้านที่มีผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนได้เช่นกันซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นมีด้วยกันดังนี้

1. นโยบายและความมุ่งหมายของโรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปเพื่อจะได้ปรับ

โครงสร้างและความมุ่งหมายของสถานศึกษาจำเป็นต้องนิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจของครูในด้านนโยบายโครงสร้างและการปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

2. การนำวิทยาการใหม่ๆมาใช้ในโรงเรียนจำเป็นต้องมีการนิเทศโดยเฉพาะ

สื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในโรงเรียน

3. การสอนของครูล้มเหลวนักเรียนมีปัญหาไม่เข้าใจและมักไม่เข้าชั้นเรียน

4. การแบ่งงานให้ครูแต่ละคนไม่เหมาะสมความรับผิดชอบไม่เป็นไปตาม

ความสามารถของครู

5. การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตรรวมทั้งต้องการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับ

สภาพปัจจุบัน

6. การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับครูเช่นมีครูลาออกและเข้าใหม่จำเป็นต้องทำความเข้าใจ

เกี่ยวกับการเรียนการสอน

7. การวัดและประเมินผลเพื่อจะได้ทราบถึงผลการสอนของครูว่าเป็นอย่างไรและ

เพื่อการปรับปรุงการสอนของครูความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงมีสาเหตุอื่น ๆ อีกผู้บริหารและผู้นิเทศจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่าจำเป็นต้องปรับปรุงโรงเรียนและสภาพการเรียนการสอนหรือไม่เพื่อความอยู่รอดและความก้าวหน้าของสถานศึกษา (ปริยาพรวงศ์อนุตรโรจน์. 2548 : 52)การนิเทศภายในโรงเรียนมีความจำเป็นคือ

1. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน

2. ปริมาณศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอกับความต้องการของครูและสถานศึกษา
3. บุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถมีความคุ้นเคยและใกล้ชิดปัญหา
มากที่สุด
4. บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเองและสามารถปฏิบัติงานนิเทศได้อย่าง
ต่อเนื่อง

กรองทองจิระเดชากุล (2550 : 4) จากข้อมูลและเหตุผลต่างๆของนักวิชาการที่ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนสามารถสรุปได้ว่าถ้าต้องการให้บรรลุตามเป้าหมายจำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยการนิเทศภายในโรงเรียนอันเนื่องมาจากเหตุผลหรือปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคล ระบบงานระบบโครงสร้างของหน่วยงานและงบประมาณในการสนับสนุน

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล (2555) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

1. สภาพสังคมเปลี่ยนไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์การที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
2. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการจัดการกระบวนการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ
3. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญการโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วง
4. การศึกษาของประเทศเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จะต้องมีการควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา
5. การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ เพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน
6. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณ์จริง
7. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรม
8. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2556) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศภายในไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูอาจารย์ทราบสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของโรงเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการบริหารและวิชาการเช่นการกำหนดทางเลือกการสร้างสื่อและเครื่องมือการเรียนการสอนหรือนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมขององค์กร

2. เพื่อให้ครูอาจารย์สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered)

3. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้

4. เพื่อสนับสนุนส่งเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้สอน

5. เพื่อมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันอย่างดีภายในระบบงานของโรงเรียน/สถานศึกษา

6. เพื่อควบคุมมาตรฐานและพัฒนางานด้านการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการก้าวสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) ในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการและบริหารงานวิชาการเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนในทุกๆด้าน เพราะการนิเทศจะช่วยให้บุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ปฏิบัติงานให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง รูปแบบวิธีการที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพงานให้สูงขึ้น

5. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากสำหรับผู้บริหารและครูที่ต้องการให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพตลอดทั้งทำให้เกิดพัฒนาที่ทีมงานการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ ขวัญ กำลังใจขึ้นภายในสถานศึกษา การนิเทศจึงเป็นกระบวนการที่ลดช่องว่างต่างๆในการปฏิบัติงาน เป็นตัวเชื่อมประสิทธิภาพของการทำงานให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่มีคุณภาพ นอกจากนั้นการนิเทศภายในสถานศึกษายังเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศในสถานศึกษาได้กระตุ้นยั่วยุ ทำทนายใน 3 ระดับ คือ การร่วมคิด ร่วมทำ และการสนับสนุนข้อมูล เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้สูงขึ้นอยู่เสมอ ดังนั้นการนิเทศภายในสถานศึกษา จึงนับว่าเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกในการพัฒนางาน การสร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาตนเองในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างชัดเจน เป็นระบบสะดวกต่อการควบคุมกำกับและประเมินผลงานมีผู้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

สังกัด อุทรานันท์ (สังกัด อุทรานันท์. 2527 : 4-5 ; อ้างถึงใน หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. 2555 : 14) ได้นำเอากระบวนการนิเทศการศึกษาที่ใช้ในการนิเทศการศึกษาของไทยซึ่ง ประกอบไปด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (P-Planing) ขั้นนี้ผู้นิเทศจะประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นของสิ่งที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนถึง ขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ในสิ่งที่จัดทำ (I-Informing) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความ เข้าใจถึงสิ่งที่จะดำเนินการว่าจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถอย่างไรบ้าง จะมีขั้นตอนในการ ดำเนินการอย่างไรบ้าง และจะทำการอย่างไรจึงจะทำให้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ ขั้นนี้จำเป็นทุกครั้ง สำหรับการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม และมีความจำเป็นสำหรับงานนิเทศที่ เป็นอย่างไม่ได้ผล หรือได้ผลยังไม่ถึงขั้นที่พอใจ ซึ่งจำเป็นจะต้องทำการทบทวนให้ความรู้ในการ ปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงาน (D-Doing) การปฏิบัติงานประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ

1. การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้รับการนิเทศลงมือปฏิบัติงาน ตามความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากการดำเนินการในขั้นที่ 2
2. การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศและ ควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง
3. การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารก็จะให้บริการสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

ขั้นที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ (R-Reinforcing) ขั้นนี้เป็นขั้นของการเสริมแรง ของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ขั้นนี้อาจ ดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน ขณะที่ผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานหรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงไป แล้วก็ได้

ขั้นที่ 5 ประเมินผลและกระบวนการดำเนินงาน (E-Evaluation) ผู้นิเทศจะทำการ ประเมินผลงานและประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาไปแล้วว่าเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผล การนิเทศได้พบว่า มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การดำเนินงานไม่ได้ผล ก็สมควร จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข อาจทำได้โดยให้ความรู้ในสิ่งที่ทำมาครั้งหนึ่ง ถ้าผลงานออกมาไม่ถึง ขั้นที่พอใจ ควรดำเนินการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานทั้งหมด สำหรับกรณีที่กระบวนการดำเนินงาน เป็นไปไม่ได้ผล ถ้าหากการประเมินผลงานและการดำเนินงานได้ผลดีสามารถดำเนินการต่อไปได้

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงาน กศน. (2555 : 8) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1. นิเทศแบบเป็นทางการ มีการวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ ประชุมสร้างความเข้าใจ การทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน การพูดคุยระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายในรวมทั้งการรายงานผลการนิเทศ

2. การนิเทศแบบไม่เป็นทางการ เป็นการนิเทศในระหว่างการจัดกิจกรรมนอกแผนที่กำหนด การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ และมีการใช้เครือข่ายร่วมนิเทศ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหรือนักศึกษาที่ร่วมนิเทศ

6. แนวทาง/ขั้นตอนการนิเทศภายในสถานศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงาน กศน. (2555 : 8) ได้สรุปขั้นตอนการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องชี้แจง และสร้างความเข้าใจกับบุคลากรภายในหน่วยงานและภาคีเครือข่าย ให้เกิดความเข้าใจ เห็นความสำคัญและรับทราบปัญหาาร่วมกัน ยอมรับให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมายวิธีดำเนินงาน กศน. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา เทคนิค วิธีการนิเทศ ฯลฯ

2. ผู้บริหารทำคำสั่งแต่งตั้งคณะผู้นิเทศภายในของหน่วยงานและจัดให้มีการเสริมความรู้แก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บริหารด้วย ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการนิเทศภายในร่วมกัน

3. คณะผู้นิเทศภายใน ดำเนินการวางแผนการนิเทศร่วมกัน โดยศึกษาข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นของการนิเทศ จากผลการดำเนินงาน รายงานผลการนิเทศที่ผ่านมา รายงานการประเมินตนเอง หรืออื่น ๆ ที่เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วย การระบุสภาพปัญหาความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญและกำหนดประเด็นการนิเทศ วิเคราะห์สาเหตุ แนวทางการแก้ปัญหา และจัดสรรมอบหมายงานให้บุคลากรที่เป็นคณะกรรมการนิเทศภายในได้รับผิดชอบ

4. กำหนดโครงการ/กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาในแผนปฏิบัติการประจำปี

5. จัดทำแผนการนิเทศรายเดือน/รายไตรมาส/รายปี

6. จัดเตรียมสื่อ/วัสดุ/อุปกรณ์/เครื่องมือนิเทศ

7. ปฏิบัติการนิเทศ คณะผู้นิเทศภายในและผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานร่วมกัน ร่วมกันนิเทศติดตาม ตามข้อตกลงโดยใช้ความรู้ เทคนิค วิทยาการต่าง ๆ มาดำเนินการ

8. สร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้นิเทศ โดยผู้บริหารของหน่วยงาน ซึ่งมีทั้งการใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ ให้ความสนใจ และสนับสนุนการปฏิบัติงาน

9. ประเมินผลการนิเทศและพัฒนาการนิเทศต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการนิเทศคือ ผู้ปฏิบัติงานสามารถช่วยตนเองได้

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานตัวบ่งชี้ ที่กำหนด ซึ่งการนิเทศภายในเป็นกิจกรรมหลักกิจกรรมหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพ ซึ่งกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และมีการดำเนินงานอยู่ในทุกสภาพพื้นที่ และสภาพสังคมที่แตกต่างกัน รวมทั้ง ครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสังกัด มีหลายประเภท ทั้งที่ผ่านการอบรม และไม่ผ่านการอบรม ดังนั้นการนิเทศจะสามารถช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้เป็นผู้มืออาชีพ ซึ่งสำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้กำหนดให้การนิเทศภายใน เป็นนโยบายและจุดเน้นให้มีการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล โดยส่งเสริมและพัฒนาการนิเทศทั้งระบบ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. 2555 : 1)

การนิเทศภายใน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ และระบบการประกันคุณภาพที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการนิเทศจะสะท้อนการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. (2555 : 1) การนิเทศภายใน หมายถึง การนิเทศ โดยบุคลากรภายในหน่วยงาน หรือภายในหน่วยปฏิบัติของหน่วยงานนั้น ๆ ผู้นิเทศอาจเป็นผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน หรือผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะผู้ทำการนิเทศภายในหน่วยงานนั้น ๆ

สุดใจ บุตรอากาศ (2555 : website) การนิเทศภายใน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารผู้ทำการนิเทศ และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานเดียวกัน ร่วมพิจารณาปัญหา แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา หาทางในการทำงานร่วมกัน จัดระบบนิเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการพัฒนาเจตคติและคุณภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลไปถึงคุณภาพของงาน ขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน และความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการ

วรรณภา แดงเพ็ง (2555 : website) การนิเทศภายในสถานศึกษา มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการนิเทศในลักษณะของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการ PDCA เป็นแนวทางการนิเทศ ตั้งแต่การวางแผนร่วมกัน การชี้แจงคณะกรรมการนิเทศและผู้เกี่ยวข้อง การอบรมพัฒนาศักยภาพและสร้างความเข้าใจแก่บุคลากร การจัดทำเครื่องมือนิเทศ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา และเครือข่ายนิเทศในพื้นที่

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2553 : 2) การนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนประชาชน ผู้นำหมู่บ้านและอาสาสมัครในพื้นที่ เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพบุคลากรในหน่วยงานสถานศึกษาให้มีขวัญและกำลังใจ รู้จักใช้และวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์ เพื่อนำมาใช้ในการคิด การแก้ปัญหา และพัฒนางานด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพ ตรงตามนโยบาย จุดหมาย แผนงาน หลักการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการสื่อสารทั้งสองทาง บนรากฐานของมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีแผนงานและความต่อเนื่อง และด้วยเจตคติของการพึ่งพาตนเอง

ผู้นิเทศภายในสถานศึกษาคือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรของสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลอาสาสมัคร การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และหรือภาคีเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย จุดมุ่งหมายของการนิเทศและหลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมาเป็นแนวทางในการนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้ (อัญชลี ธรรมะวิจิตร. 2555)

การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนประชาชน ผู้นำหมู่บ้านและอาสาสมัครในพื้นที่ เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพบุคลากรในหน่วยงานสถานศึกษาให้มีขวัญและกำลังใจ รู้จักใช้และวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ เพื่อนำมาใช้ในการคิด การแก้ปัญหา และพัฒนางานด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพ ตรงตามนโยบาย จุดหมาย แผนงาน หลักการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ โดยผ่านกระบวนการสื่อสารทั้งสองทาง บนรากฐานของมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีแผนงานและความต่อเนื่องและด้วยเจตคติของการพึ่งพาตนเอง

การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่าย เพื่อให้สามารถจัดการนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างมีคุณภาพ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดต่อไปนี้

1.1 การนิเทศจะต้องอยู่บนพื้นฐาน ปรัชญา และหลักการของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและสถานศึกษา

1.2 การนิเทศ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรเป็นกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ เช่น แผนงานโครงการกิจกรรมและเทคนิคต่างๆ ในการนิเทศ ควรตั้งอยู่บนเจตคติและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผลของการนิเทศจะต้องถูกต้องสมบูรณ์เชื่อถือได้ สามารถสะท้อนคุณภาพการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสถานศึกษาได้ตรงตามสภาพจริง

1.3 การนิเทศ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่าย ที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิต เพื่อให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่เคารพศักดิ์สิทธิ์ของความเป็นมนุษย์ อดทนต่อความแตกต่าง ความหลากหลายให้ความเท่าเทียมกันเสมอภาคกัน ความเป็นอิสระ สร้างบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม

1.5 การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรเป็นวิชาชีพ การนิเทศจะต้องมีการประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านปัจจัยการนิเทศ กระบวนการนิเทศ และผลที่เกิดจากการนิเทศ และนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานนิเทศ เพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาให้มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า แนวคิดในการนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จะเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายกลุ่ม เน้นการสร้างเครือข่าย และอยู่บนพื้นฐานตามสภาพจริงของแต่ละพื้นที่

5. ความสำคัญของการนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การนิเทศเป็นงานสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินควบคู่ไปกับการบริหารเพราะการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร องค์ประกอบของการบริหารย่อมขึ้นอยู่กับคน เงิน วัสดุ และการจัดการ การที่จะบริหารคนให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้บริหารจะต้องมีเทคนิคที่เหมาะสม เทคนิคในการบริหารอย่างหนึ่ง คือ การนิเทศเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ สามารถใช้เงิน วัสดุได้อย่างคุ้มค่า มีหลักการจัดการที่ดี ดังนั้น การที่จะควบคุมการปฏิบัติงานให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่กำหนดไว้ ผู้บริหารต้องใช้เทคนิคการบริหารงานและการนิเทศควบคู่กัน การนิเทศการศึกษาเป็นความพยายามในการแนะนำ กระตุ้นให้กำลังใจช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ หรือปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการสูญเสียเวลาทางการศึกษาน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มี การจัดกิจกรรมการศึกษาที่หลากหลายให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายประเภทต่างๆ และไม่ได้สังกัด สำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทำให้เห็นความจำเป็นของการนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาทุกประเภทเข้าใจ นโยบายปรัชญาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่สามารถ สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. 2555 : 2)

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารหลักสูตรจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการศึกษาพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีและการนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ
2. ส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. เพื่อให้คำปรึกษา เสนอแนะและเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาวิชาการของสถานศึกษาและสำนักงาน การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
4. เพื่อประสาน สนับสนุนและเผยแพร่งานทางด้านวิชาการแก่สถานศึกษาและสำนักงาน การนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

สรุปได้ว่าความสำคัญของการนิเทศการนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ส่งเสริม ประกันคุณภาพ ให้คำปรึกษา และประสานงานกับงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอื่น

6. จุดมุ่งหมายของการนิเทศงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จุดมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศโดยทั่วไป เพื่อให้เกิดผลงานที่ดี มีคุณภาพสูง เป็นการพัฒนางาน พัฒนาคคน ประสานงานและประสานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง และสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร (อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจกิ่งควัฒน์.

2548 : 3)

การนิเทศงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้อง

กับการพัฒนาครูเพื่อให้มีผลกระทบต่อผู้เรียน ยิ่งบุคคลที่จะต้องพัฒนานั้นเป็นครูที่จะต้องไปพัฒนาผู้เรียนที่เป็นผู้อยู่ในระบบโรงเรียนด้วยแล้วงานนิเทศยิ่งเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและสลับซับซ้อน จึงควรกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศงานการศึกษาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ชัดเจน เนื่องจากจุดมุ่งหมายการนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นเสมือนแนวทางหรือทิศทางที่ผู้ปฏิบัติจะต้องดำเนินการไปในทิศทางนั้นการนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียนมีจุดมุ่งหมาย 4 ประการ คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2554 : 3-4)

1. เพื่อพัฒนาผู้สอน/วิทยากรให้มีคุณภาพสูงขึ้น ให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด และเทคนิควิธีการซึ่งกันและกัน อันเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพของคนในแนวทางการศึกษานอกระบบด้วย

2. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์ มาตรฐานเนื่องจากการนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียน จะส่งเสริมให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในนโยบาย ปรัชญา และหลักการของงานการศึกษานอกโรงเรียน ตลอดจนเทคนิควิธีการทำงานที่สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักการดังกล่าว โดยการทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ ซึ่งมีผลพลอยได้ที่สำคัญจากการพัฒนาคนคือ การทำให้ผลงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการเร่งรัดงานให้ดำเนินไปสู่จุดหมายโดยรวดเร็วอีกทางหนึ่ง

3. เพื่อการสร้างขวัญและกำลังใจ เพราะการนิเทศงานการศึกษานอกโรงเรียนจะส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยที่ผู้นิเทศ ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดซึ่งกันและกัน สนับสนุนความเป็นผู้นำภายในกลุ่มด้วยตนเอง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายข้อมูลที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาตนเอง และพัฒนาคุณภาพของงานด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง

4. เพื่อการประเมินภาพรวมงานการศึกษานอกโรงเรียนของหน่วยงาน ทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพเพื่อการวินิจฉัยสั่งการของผู้บริหาร และกำหนดนโยบายในอันที่จะตัดสินใจส่งเสริม พัฒนา เผยแพร่ หรือปรับปรุงงานในความรับผิดชอบต่อไป

นอกจากนี้ คู่มือการนิเทศ หน่วยศึกษานิเทศก์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553 : 24) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์เฉพาะของการนิเทศไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ช่วยให้ครูเห็นและเข้าใจถ่องแท้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษา และหน้าที่โดยเฉพาะของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานไปสู่วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น

2. ช่วยให้ครูเห็นและเข้าใจในความต้องการของผู้เรียน และปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียน

และช่วยจัดสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างดีที่สุดที่จะทำได้ ตลอดจนช่วยแก้ไขและป้องกันสิ่งอันพึงจะมีแก่ผู้เรียน

3. ช่วยสร้างครูให้มีคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ
4. ช่วยส่งเสริมขวัญและกำลังใจของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง และรวมหมู่คณะให้เป็นทีมที่จะปฏิบัติงานร่วมกันด้วยกำลังสติปัญญาอันสูง เพื่อบรรลุจุดประสงค์เดียวกัน
5. ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของงานให้ถูกต้องกับความสามารถของครูแต่ละคน และช่วยประดับประดาให้ครูใช้ความสามารถของตนปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
6. ช่วยให้ครูพัฒนาการสอนของตน
7. ช่วยฝึกครูใหม่ให้เข้าใจในงานสถานศึกษาและงานของอาชีพ
8. ช่วยประเมินผลงานของครูโดยอาศัยการพัฒนาการของผู้เรียน ไปตามแนวทางที่ได้วางกันไว้
9. ช่วยให้ครูรู้จักค้นหาจุดยากลำบากในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน และช่วยครูวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม และเพื่อการแก้ไข
10. ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลในการทำงานร่วมกันเกี่ยวกับการนิเทศการสอน

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคน พัฒนาครู ช่วยเหลือครู ให้มีความสามารถในการพัฒนางานด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยประสานงานและความร่วมมือเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังจะสร้างความมั่นคงในอาชีพครู สร้างสรรค์กำลังใจให้แก่ครู เพื่อจะได้ร่วมมือพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาตามความมุ่งหมายของการศึกษา

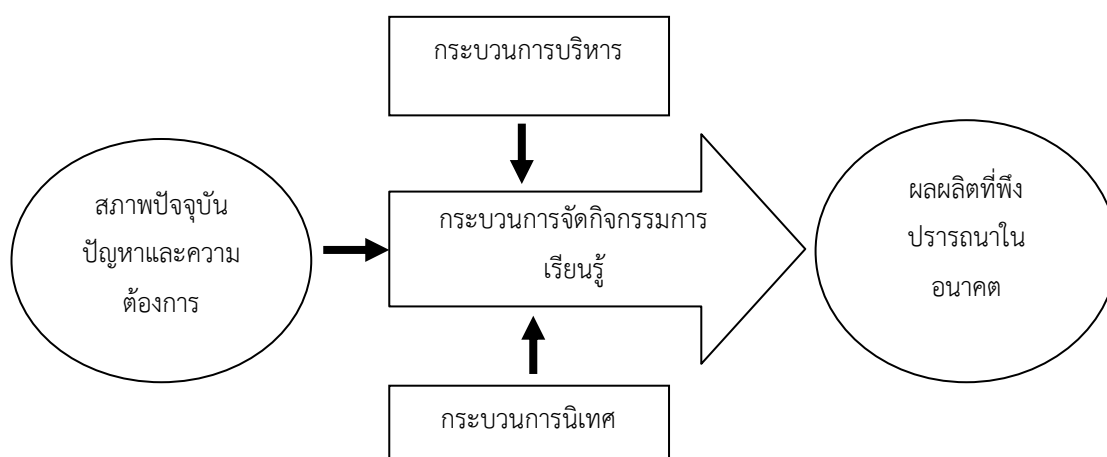
สุทธนู ศรีไสย์ (ม.ป.ป. : 11)กล่าวถึงภารกิจของผู้นิเทศที่จะต้องปฏิบัติเพื่อช่วยพัฒนาครู ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือโดยตรงกับครู (Direct Assistance)
2. ช่วยพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
3. ให้บริการเสริมวิชาการ (In-service Education or In-service Training)
4. ช่วยพัฒนากลุ่ม (Group Development)
5. สนับสนุนครูให้ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research)

ภารกิจดังกล่าวนี้ จะเป็นส่วนสำคัญของงานนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร (Organizational Goals) และความต้องการของครูผู้สอน (Teacher Needs) ซึ่งผลที่ได้รับทั้งหมดจะมีอิทธิพลยิ่งใหญ่ต่อการปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน (Improving Student Learning) และจากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผู้นิเทศภายในสถานศึกษามีภารกิจหน้าที่ต้องทำงานร่วมกับครูในลักษณะของการเป็นทีมงานเดียวกัน เป็นคนกระตุ้นให้เกิดการใช้กระบวนการกลุ่มในการแก้ปัญหาและพัฒนางาน โดยไม่นำบทบาทและหน้าที่ในฐานะของผู้บริหารสั่งการตรวจสอบหรือประเมินผลโดยเด็ดขาด ต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานให้เป็นบรรยากาศทางวิชาการ สรุปได้ ดังนี้

1. วางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม (เป็นทีม)
2. ปฏิบัติการนิเทศตามแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา
3. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาความรู้ตามที่ต้องการพัฒนา
4. ปฏิบัติงานวิชาการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ที่มา : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. คู่มือการนิเทศภายในสำหรับสถานศึกษา
กศน. 2555.

1. กระบวนการนิเทศภายใน กศน.

การนิเทศการศึกษานอกโรงเรียนแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ(หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. 2555 : 6)

1. การนิเทศภายนอก (External Supervision) เป็นการนิเทศโดยบุคลากรที่ไม่ได้อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน เช่น การนิเทศของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารอื่น ๆ ภายนอกสำนักงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด เป็นการมองเห็นและพัฒนางานจากบุคคลภายนอก

2. การนิเทศภายใน (Internal Supervision) เป็นการนิเทศโดยบุคลากรที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันเป็นการมองเห็นและพัฒนางานโดยผู้ร่วมปฏิบัติงานด้วยกัน ซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันที และสามารถพัฒนางานให้ดีขึ้นเพราะได้รับความช่วยเหลือจากผู้บริหารระดับจังหวัดอำเภอ ลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานได้ กระบวนการนิเทศมีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

2.1 สภาพปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ

2.2 การวางแผนการนิเทศ

2.3 การเตรียมการนิเทศ

2.4 การดำเนินการนิเทศ

2.5 การประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ

2.6 การรายงานผลการนิเทศ

2.1 สภาพปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. (2555 : 6) ได้กล่าวถึง การศึกษาสภาพปัญหาหรือความจำเป็นของการนิเทศ ควรเริ่มจากการรับรู้สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษาถ้าหากผู้บริหารหรือผู้นิเทศดำเนินงานไปโดยที่ครูและบุคลากรผู้เกี่ยวข้องยังไม่ทราบว่าเป็นปัญหาหรือยังไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องกระทำครูและบุคลากรเหล่านั้นก็มักจะไม่ให้ความสำคัญหรือไม่มีความสนใจในการปฏิบัติงานดังนั้นจึงควรศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการโดยมีการประชุมชี้แจงประชุมระดมความคิดเห็นหรือวิธีการอื่นใดก็ได้เพื่อให้ครูผู้รับการนิเทศได้รับรู้ว่าตัวเองเป็นบุคคลหนึ่งที่จะต้องร่วมแก้ปัญหาหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาดีขึ้นกว่าเดิม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 41) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของการศึกษาสภาพปัญหา ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ในการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนางานใด ๆ จะต้องเริ่มต้นด้วยการมองเห็นปัญหาของงานอย่างชัดเจน เพราะการมองเห็นปัญหานั้นนำไปสู่ความต้องการในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา ดังนั้น การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจึงจำเป็นต้องกำหนดไว้ให้แน่ชัด ซึ่งจุดประสงค์ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการนั้นมีอยู่หลายประการ ได้แก่

1. เพื่อทราบสภาพการศึกษาและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
2. เพื่อทราบสภาพที่เป็นปัญหาและความต้องการของครู
3. เพื่อจะได้ใช้ในการกำหนดแนวทางการตัดสินใจในการแก้ปัญหา
4. เพื่อใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการทำงานนิเทศให้

ไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ได้อย่างแท้จริง

สำหรับวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของขั้นตอนนี้สามารถดำเนินการศึกษาโดยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาโดยวิเคราะห์องค์ประกอบด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต
2. ศึกษาโดยวิธีประเมินความต้องการ
3. ศึกษาโดยใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ
4. ศึกษาโดยวิธีประชุมสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหา

การศึกษาโดยวิเคราะห์องค์ประกอบด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีแนวคิดพื้นฐานว่า ความพร้อมด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และการปฏิบัติงานตามหลักการ ที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ ส่งผลถึงคุณภาพผลผลิต เมื่อพบว่า ผลผลิตมีคุณภาพต่ำ

การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการกว่าเกณฑ์ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ และมีความต้องการพัฒนาให้ดีขึ้น จำเป็นต้องรู้สาเหตุที่ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน เพราะองค์ประกอบด้านใด สำหรับโรงเรียนและสถานศึกษาควรศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

ด้านปัจจัย (Input) ได้แก่

1. สำรวจปริมาณและคุณภาพสื่อการสอน เอกสารหลักสูตร คู่มือ
2. สำรวจความต้องการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู
3. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง
4. ศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนการสอน เช่น สภาพห้องเรียน ความพร้อมของวัสดุ เครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสอน

ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่

1. วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ของโรงเรียน
2. หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การวัดผลประเมินผล

ด้านผลผลิต (Output)

1. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการทดสอบภาคความรู้ สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของนักเรียน
2. ศึกษาโดยวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ไม่ผ่าน
3. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารการประเมินคุณภาพการศึกษา

สนอง เครื่องมาก (2538 : 693-697)ได้กำหนดไว้ว่าการศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็น ต้องมีวิธีการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. วิธีประเมินความต้องการ เป็นวิธีการที่จะช่วยให้การหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการให้แน่นอนก่อนลงมือนิเทศ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 สำรวจสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของสถานศึกษา เป็นขั้นที่จัดทำแบบสำรวจและดำเนินการสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ
 - 1.2 ตรวจสอบข้อมูลให้แน่ชัด เป็นการตรวจสอบว่าปัญหาคืออะไร โดยนำข้อมูลจากขั้นสำรวจมาแจกแจงรายละเอียด พร้อมหาข้อมูลเพิ่มเติม แล้วจัดทำลำดับความสำคัญ

1.3 ทามาตรฐานและคุณค่าของข้อมูลมาจำแนกรายละเอียดเป็นสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เพื่อหามาตรฐานและคุณค่าของสิ่งนั้น

1.4 บันทึกรายการความต้องการของปัญหา ตามลำดับความจำเป็น

2. วิจัย เป็นกระบวนการเสาะแสวงหาความรู้จากปัญหาที่ชัดเจน อย่างมีระบบ โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งวิธีนี้อาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยที่ตัวแปรเกิดขึ้นอยู่ก่อนแล้ว การวิจัยเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

3. วิธีการใช้สื่อและเครื่องมือต่างๆ เช่น การใช้เครื่องมือประเมินคุณภาพหรือแบบทดสอบที่จัดทำขึ้น

4. วิธีสัมมนา เพื่อค้นหาปัญหา เช่น การสัมมนาครูผู้สอนคณิตศาสตร์ การสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน

สภาพปัญหา และความจำเป็น มีสิ่งหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่า อะไรคือปัญหา สิ่งนี้เรียกว่า ตัวชี้วัด (Indicators) คือ ตัวเลขสถิติต่างๆ ซึ่งนำมาเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง ทำให้สามารถกำหนดแนวทางพัฒนาการศึกษาให้ถูกต้อง หรือตัวเลขสถิติต่าง ๆ ที่นำมาเปรียบเทียบ สังเคราะห์แล้ว เห็นเป็นตัวชี้ให้ทราบถึงสภาพปัญหาที่จะต้องปรับปรุง แก้ไข ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ตัวชี้วัด อาจเป็นลักษณะที่เป็นพฤติกรรม เป็นผล ปริมาณ หรือคุณภาพ เช่น ผลการสอนภาษาไทย นักเรียน ทำคะแนนได้เฉลี่ยร้อยละ 60 เป็นตัวชี้วัดว่า วิชาภาษาไทยมีคุณภาพต่ำ เมื่อได้ข้อมูลแล้วนำมาผนวกเข้าด้วยกัน แล้วพิจารณาร่วมกันเพื่อหาตัวปัญหาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมขึ้น เพื่อหาทางแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาให้ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาสภาพปัญหาหมายถึงการประเมินสภาพที่เป็นจริง เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดแล้ว เพื่อให้ทราบว่ากรณีนี้เหตุว่าอยู่ในระดับใด มีปัญหามากน้อยเพียงใด และมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือไม่ในการนิเทศ แผนงาน/ โครงการนิเทศ ภายใน สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและบริบทของหน่วยงาน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ การนิเทศภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นระบบและมีกระบวนการที่ดี ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความพร้อมและมีทักษะในการนิเทศ ข้อมูลสารสนเทศในการนิเทศภายในครบถ้วนและสมบูรณ์ สื่อและอุปกรณ์การนิเทศภายในเหมาะสมกับกระบวนการนิเทศ บุคลากรเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน การนิเทศมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทุกคนมีส่วนร่วม มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบการนิเทศภายใน รูปแบบการนิเทศเหมาะสมกับภาระงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 การวางแผนการนิเทศ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. (2555 : 6)กล่าวว่า การวางแผนการนิเทศ เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการบริหารการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะกลไกในการบริหารจากสำนักงาน กศน.

จังหวัด สู่สถานศึกษาในสังกัด คือ กศน.อำเภอ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ และเน้นการทำงานที่เป็นระบบ โดยใช้แผนเป็นเครื่องมือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนิเทศ ใช้แสดงรายละเอียดและเค้าโครงของสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ บอกให้รู้ถึงจุดมุ่งหมาย สิ่งที่คาดหวัง ระบุวัตถุประสงค์ที่ต้องการที่ได้กำหนดไว้ บอกเป้าหมายที่ต้องการในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ของการดำเนินงานตามแผน แสดงวิธีการดำเนินงานที่มุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ แสดงให้เห็นถึงงบประมาณ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับการทำงาน แสดงถึงวิธีการติดตามควบคุมกำกับการปฏิบัติงานนิเทศและการประเมินผลสำเร็จของการนิเทศ ตามที่กำหนดไว้ในแผน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวว่า การวางแผนการนิเทศ เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหา และความจำเป็น มากำหนดกิจกรรมและแนวทางการนิเทศ การวางแผนการนิเทศภายในร่วมกัน โดยกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงาน เขียนเป็นโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งโครงการควรระบุสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. เป้าหมาย
4. แผนดำเนินการ (กิจกรรมสำคัญ/ปฏิทินปฏิบัติงาน)
5. ทรัพยากร
6. การประเมินผล
7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สังต์ อุทรานันท์ (สังต์ อุทรานันท์. 2530 : 137 อ้างถึงใน ชากล้า สงวนนาม.

2553: 30) ได้กล่าวถึงภารกิจในการวางแผนการนิเทศของบุคลากรที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. การประเมินสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการที่จำเป็นในการนิเทศ
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศ
3. การกำหนดทางเลือก
4. การจัดทำโครงการนิเทศ

การวางแผนการนิเทศ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงาน กศน.จังหวัด

การวางแผนการนิเทศเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการบริหารงานนิเทศการศึกษาของสำนักงาน กศน.จังหวัด เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ และเน้นการทำงานที่เป็นระบบ เพื่อประโยชน์ของสถานศึกษาในสังกัด คือ กศน. อำเภอ โดยใช้แผนเป็นเครื่องมือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนิเทศ ใช้แสดงรายละเอียดและเค้าโครงของสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ บอกให้รู้ถึง

จุดมุ่งหมาย สิ่งที่คาดหวัง วัตถุประสงค์ที่ต้องการที่ได้กำหนดไว้ บอกเป้าหมายที่ต้องการในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ของการดำเนินงานตามแผน แสดงวิธีการดำเนินงานที่มุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ แสดงให้เห็นถึงงบประมาณ ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับการทำงาน แสดงถึงวิธีการติดตามควบคุมกำกับกับการปฏิบัติงานนิเทศและการประเมินผลสำเร็จของการนิเทศ ตามที่กำหนดไว้ในแผน

อัญชลี ธรรมะวชิกุล (2554) ได้กล่าวถึง หลักการวางแผนในการนิเทศการศึกษา นอกระบบและตามอัธยาศัยไว้ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบในการวางแผน

ผู้รับผิดชอบในการวางแผนการนิเทศคือผู้บริหาร กศน. จังหวัด เพราะงานนิเทศเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร และผู้ร่วมวางแผนได้แก่ศึกษานิเทศก์ ผู้ได้รับมอบหมายทำหน้าที่นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ได้แก่ครู และผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการนิเทศการศึกษาเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ

2. ขอบเขตของงานนิเทศ กศน.

ขอบเขตของงานนิเทศ กศน. เนื่องจากงานนิเทศ กศน. นั้นเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการนิเทศ กศน. จึงเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษา ตามโครงสร้างการบริหารของ กศน.อำเภอ แบ่งเป็น 3 กลุ่มงาน ดังนี้

2.1 กลุ่มงานอำนวยการ งานธุรการและสารบรรณ งานการเงินและบัญชี งานงบประมาณและระดมทรัพยากรงานพัสดุ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่และยานพาหนะ งานแผนงานและโครงการ งานประชาสัมพันธ์ งานสวัสดิการ งานข้อมูลสารสนเทศและการรายงาน ศูนย์ราชการใสสะอาด งานควบคุมภายใน งานนิเทศภายใน ติดตามประเมินผล งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษา งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2 กลุ่มงานจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2.1 งานส่งเสริมการรู้หนังสือ

2.2.2 งานการศึกษานอกระบบ

1) งานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) งานการศึกษานอกระบบการศึกษาต่อเนื่อง

2.1) งานการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ

2.2) งานการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

- 2.3) งานการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน
- 2.4) งานการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.2.3 งานการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1) งานจัด/พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 2) งานห้องสมุดประชาชน
- 2.2.4 งานพัฒนา กศน.ตำบล
- 2.2.5 งานพัฒนาหลักสูตรสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 2.2.6 งานทะเบียนและวัดผล
- 2.2.7 งานศูนย์บริการให้คำปรึกษาแนะนำ
- 2.2.8 งานกิจการนักศึกษา
- 2.3 กลุ่มภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ
 - 2.3.1 งานส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่าย
 - 2.3.2 งานกิจการพิเศษ
 - 2.3.3 งานป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติด/โรคเอดส์
 - 2.3.4 งานส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตย
 - 2.3.5 งานสนับสนุน ส่งเสริมนโยบายจังหวัด/อำเภอ
 - 2.3.6 งานกิจการลูกเสือและยุวกาชาด
 - 2.3.7 งานอื่น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHARATKHAM UNIVERSITY

3. การวางแผนนิเทศ กศน. ที่ดี

อัญชลี ธรรมะวชิกุล (2554) ได้กล่าวถึงผู้ทำหน้าที่วางแผนนิเทศควรมีความรู้ความสามารถ ดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน แผนงาน/โครงการ การติดตามและประเมินผล
 2. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ กิจกรรม กศน. และภารกิจของสถานศึกษา
 3. มีข้อมูลเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ ความรู้ ความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ของสถานศึกษา
 4. การกำหนดแผนงาน/โครงการ ต้องมีความยืดหยุ่น เพื่อจะสามารถปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลงบางส่วนได้โดยไม่กระทบต่อเป้าหมายแต่อย่างใด
4. กระบวนการในการวางแผนการนิเทศ มี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการและความจำเป็นในการนิเทศ กศน.

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดทางเลือก

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำโครงการนิเทศ

แนวทางในการปฏิบัติการกิจในการวางแผนการนิเทศ กศน. มีเทคนิควิธีการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการและความจำเป็นในการนิเทศ กศน.

หลักการในการจัดการนิเทศการศึกษานั้น จะมีจุดเริ่มต้นจากสภาพที่เป็นปัญหา ความต้องการและความจำเป็นในการปรับปรุงคุณภาพ กศน.ให้ดียิ่งขึ้น การที่จะทราบปัญหาความต้องการความจำเป็นในการนิเทศ สามารถดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การศึกษาปัญหาการจัด กศน. ที่เป็นปัญหาเฉพาะ(Study of Specific Problem) การศึกษาปัญหาเฉพาะเป็นการวิเคราะห์ถึงรายละเอียดของสภาพข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเร่งด่วนหรือปัญหาวิกฤตที่เกิดขึ้นใน กศน. อำเภอยกตัวอย่าง เช่น

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับนักศึกษา นักศึกษา กศน.ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2/2554 ของ กศน.อำเภอมิผลสัมฤทธิ์ในสาระความรู้พื้นฐานต่ำกว่าร้อยละ 60

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับครู เช่น ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำแผนการเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ได้

1.3 ปัญหาผู้บริหาร กศน. อำเภอด. กศน. อำเภอยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน ทำให้ไม่สามารถนิเทศภายในอย่างเป็นระบบได้

1.4 ปัญหา กศน. อำเภอยังขาดผลการประเมินภายนอกของ กศน.อำเภอยังไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

สภาพการณ์ดังกล่าวถือว่าเป็นปัญหาวิกฤต(Critical problem) ดังนั้นจะต้องศึกษาหาสาเหตุของปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเพื่อนำข้อมูลมาวางแผนแก้ปัญหาต่อไป สำหรับวิธีการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหานั้น มีหลายวิธี ที่สามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสม เช่น การสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกต การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

2. การประเมินความต้องการ ความจำเป็น(Needs Assessment) วิธีประเมินความต้องการ ความจำเป็นสามารถทำได้ 2 วิธี คือ

2.1 การศึกษารวบรวมข้อมูลความต้องการ ความจำเป็นโดยตรงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัด กศน.ของสถานศึกษา ได้แก่ ครู กศน. และผู้ปฏิบัติงาน ของสถานศึกษา ผู้เรียน/ผู้รับบริการ และชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษา เป็นต้น โดยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรม กศน. หรือการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ต่าง ๆ และการระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง

2.2 การศึกษาโดยทางอ้อม ได้แก่การวิจัยเอกสาร การรับฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ การประเมินความต้องการความจำเป็น อาจเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งที่เหมาะสมกับสถานการณ์หรืออาจจะใช้ทั้งสองวิธี ก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศ

อัญชลี ธรรมะวชิกุล (2554 : website) ได้กล่าวถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศไว้ดังนี้

1. ลักษณะของการกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ มีสองลักษณะคือจุดมุ่งหมายระยะสั้นและจุดมุ่งหมายระยะยาว ซึ่งการกำหนดจุดมุ่งหมายลักษณะใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

1.1 สภาพความสำคัญของปัญหา ในสถานศึกษาแต่ละแห่งซึ่งมีปัญหาเดียวกัน แต่ความรุนแรงหรือความสำคัญของปัญหาอาจแตกต่างกัน ย่อมทำให้ระดับของการตั้งจุดมุ่งหมายมีความแตกต่างกันด้วย เช่นปัญหานักศึกษา กศน.ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2/2554 มีผลสัมฤทธิ์ในสาระความรู้พื้นฐานต่ำกว่าร้อยละ 60 กศน.อำเภอหลายแห่งอาจมีปัญหาในเรื่องนี้ แต่ร้อยละของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ในสาระความรู้พื้นฐานต่ำกว่าร้อยละ 60 มีปริมาณแตกต่างกัน จึงมีผลทำให้ความเร่งด่วนหรือความสำคัญของจุดมุ่งหมายการนิเทศ แตกต่างกันไปด้วย

1.2 ประสบการณ์และความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้ทำหน้าที่นิเทศแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน ผู้นิเทศของสถานศึกษาที่มีประสบการณ์นิเทศมากและมีความสามารถในการทำงานนิเทศสูง จะตั้งจุดมุ่งหมายของการนิเทศที่มีความชัดเจน มีความเป็นไปได้ ลักษณะของจุดมุ่งหมายของการนิเทศที่ตั้งขึ้นจะมีเป้าหมายระยะยาว มีการทำงานนิเทศให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างต่อเนื่องและตั้งจุดมุ่งหมายไว้สูงกว่าผู้นิเทศที่มีประสบการณ์น้อย

2. หลักในการกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ ในการกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ มีหลักที่ควรยึดถือดังนี้

2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ ควรกำหนดร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การปฏิบัติการนิเทศไปสู่เป้าหมายเดียวกันและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศควรมีความเป็นไปได้ โดยพิจารณาจากความพร้อมของผู้นิเทศ ทรัพยากรที่ใช้ในการนิเทศ วิธีการนิเทศและการบริหารจัดการนิเทศ

2.3 การกำหนดจุดมุ่งหมายระยะยาว ควรแบ่งเป็นจุดมุ่งหมายย่อย ๆ เป็นช่วง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายได้โดยง่าย

2.4 การสื่อสารจุดมุ่งหมายการนิเทศให้คณะผู้นิเทศมีความเข้าใจตรงกันและร่วมมือกันในการปฏิบัติงานนิเทศ เพื่อให้การนิเทศบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดทางเลือก (Selecting of Alternatives)

อัญชลี ธรรมะวชิกุล (2554) กล่าวว่า ในการนิเทศให้บรรลุเป้าหมาย สามารถดำเนินการได้หลายวิธีการ ดังนั้นในการกำหนด วิธีการนิเทศจำเป็นจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อจะได้ทางเลือกที่เหมาะสมและสามารถบรรลุเป้าหมายได้โดยง่าย

1. หลักการกำหนดทางเลือก

1.1 การนิเทศให้บรรลุผลสำเร็จนั้นไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการนิเทศหลายวิธี ควรเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่ดีว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้

1.2 วิธีการนิเทศบางวิธีอาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ของสถานศึกษา บางแห่ง

1.3 ผู้นิเทศแต่ละคนมีความถนัดไม่เหมือนกัน ดังนั้นผู้นิเทศจะต้องเลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับตนเอง

2. การระบุทางเลือก หลังจากกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศอย่างชัดเจนแล้ว ภารกิจที่จะต้องทำต่อไปคือการระบุทางเลือก ในการนิเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสามารถดำเนินการได้หลายวิธีการ ผู้นิเทศจะต้องพยายามศึกษาข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการนิเทศแบบต่าง ๆ และเลือกวิธีการนิเทศที่มีความเป็นไปได้สูงสุด นำไปปฏิบัติเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ การระบุทางเลือกคือการหาทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษา กคน. นั่นเอง การแก้ปัญหาที่ได้ผลดีนั้นจำเป็นต้องแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ให้มากที่สุด เพื่อจะได้วิธีนิเทศที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาภายในเวลาที่กำหนดไว้

3. การประเมินทางเลือก ในการนิเทศเพื่อแก้ปัญหาการจัดการ กคน. ซึ่งเป็นปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว ผู้นิเทศอาจใช้ประสบการณ์เดิมมาเป็นแนวทางในการนิเทศเพื่อแก้ปัญหา แต่สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่นั้น ก่อนที่จะเลือกวิธีการนิเทศจำเป็นจะต้องแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนความมุ่งหวังของผู้รับการนิเทศ สำหรับการประเมินทางเลือกในการนิเทศนั้น ควรยึดหลักอย่างน้อย 2 ประการ คือ ประการแรกความเป็นได้ (Possibility) ของทางเลือกในการที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการนิเทศที่กำหนดไว้ และประการที่สองสภาพทรัพยากร (resources) ที่มีอยู่จะสามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีการนิเทศนั้น ๆ ได้ดีเพียงใด

วิธีการประเมินทางเลือกนั้น คูนท์ซ์ โอตอนเนลและวินริช (Koontz and Weinhrich, 1982) กล่าวว่า มี 3 วิธีการ คือ การใช้ประสบการณ์ การทดลอง และการวิจัย

3.1 การใช้ประสบการณ์ (Experience) เป็นการใช้ประสบการณ์ในอดีตมาเป็นข้อมูลสำหรับวินิจฉัยในบางโอกาสการใช้ประสบการณ์เดิมเป็นเรื่องที่ได้ผลดีมาก แต่บางครั้งก็ไม่ประสบความสำเร็จโดยวิธีการนิเทศแบบเดิม การใช้ประสบการณ์ในอดีตจะช่วยให้ตระหนักถึงความสำเร็จและความล้มเหลวในการกิจการนิเทศแต่ละภารกิจ และนำประสบการณ์นั้นมาเป็นเกณฑ์ในกาพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับทางเลือก การใช้ประสบการณ์เดิมเป็นเครื่องตัดสินใจมีข้อจำกัดหลายประการ คือ

3.2 การทดลอง (Experimentation) เป็นวิธีการเลือกทางเลือกที่สามารถตัดสินใจที่ได้ข้อมูลอย่างชัดเจนที่สุดวิธีการหนึ่ง คือการทดลองเพื่อให้เห็นว่าวิธีการนิเทศที่นำไปใช้นั้นจะได้ผลอย่างไร วิธีการทดลองนั้นเป็นวิธีการที่มีค่าใช้จ่ายและใช้เวลา การทดลองเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสมที่สุดที่จะทำให้ไม่เกิดความล้มเหลวหรือเกิดความผิดพลาดในการทำงาน การใช้วิธีการทดลองอาจมีข้อจำกัดอยู่บ้างในเรื่องเทคนิควิธี การทดลองเป็นการทำงานในสภาพการณ์ในขอบเขตจำกัด ในสถานการณ์จริงอาจไม่เป็นไปตามการทดลองก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศที่เกี่ยวข้องกับครูและผู้ปฏิบัติงานจำนวนมาก มักมีความผันแปรกับลักษณะของครูและผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก

3.3 วิธีวิเคราะห์และวิจัย เป็นวิธีการที่ใช้อย่างได้ผลในการประเมินทางเลือก โดยการแยกองค์ประกอบของวิธีการนิเทศแต่ละวิธีออกส่วน ๆ แล้วทำการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของวิธีการนิเทศนั้น ๆ แต่ละส่วนทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบว่าในแต่ละวิธีการนิเทศนั้น วิธีการใดมีความเป็นไปได้สูงกว่าวิธีการอื่น การประเมินทางเลือกวิธีการนิเทศโดยกระบวนการวิจัยถือว่าเป็นวิธีการที่ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องมากกว่าการใช้ประสบการณ์ และเป็นวิธีการที่ลงทุนต่ำกว่าวิธีทดลอง ดังนั้นวิธีการประเมินทางเลือกจึงนิยมใช้วิธีการวิเคราะห์วิจัยมากกว่าวิธีการอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 4. การจัดทำโครงการนิเทศ

อัญชลี ธรรมะวชิกุล (2554) กล่าวถึงการจัดทำโครงการนิเทศ หลังจากที่ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการและความจำเป็นในการนิเทศ มีจุดมุ่งหมายการนิเทศที่ชัดเจน และได้ทางเลือกในการปฏิบัติงานนิเทศแล้ว ภารกิจที่จะต้องทำในขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผนนิเทศคือการจัดทำโครงการนิเทศความหมายของโครงการ (PROJECT) หมายถึง : กิจกรรมหรือกลุ่มกิจกรรมและการปฏิบัติที่มีลักษณะเฉพาะ แตกต่างไปจากการทำงานปกติ เป็นการปฏิบัติงานเฉพาะ เป็นการดำเนินการเฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจนของโครงการนั้นเท่านั้น โครงการจะมีลักษณะเป็นงานที่มีจุดเริ่มต้นและมีจุดสิ้นสุดของการดำเนินงานที่ชัดเจนซึ่งแตกต่างไปจากงานประจำโครงการสามารถสนองนโยบายของหน่วยงานได้

สรุปได้ว่า การวางแผนการนิเทศ หมายถึง การกำหนดแนวทางในการนิเทศ กำหนดกรอบในการนิเทศ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการนิเทศที่ดีต้องมีความรู้ความเข้าใจในภาระงานของการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย มีขั้นตอนการดำเนินการนิเทศที่สำคัญ คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน การกำหนดทางเลือก การเขียนโครงการในการนิเทศ ผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์ และกำหนดเป้าหมายการนิเทศ กำหนดกรอบในการจัดทำแผนการนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับนโยบายและภาระงานที่ปฏิบัติ กำหนดบทบาทหน้าที่และแต่งตั้งคณะนิเทศภายใน จัดทำเครื่องมือนิเทศภายใน ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ตรงตามภาระงานจัดทำปฏิทินนิเทศภายในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

2.3 การเตรียมการนิเทศ

การเตรียมการนิเทศเพื่อสามารถปฏิบัติการนิเทศให้บรรลุเป้าหมายโดยเตรียมการอนุมัติโครงการ งบประมาณ การประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง กำหนดเนื้อหาในการนิเทศ จัดเตรียมเครื่องมือ/สื่อนิเทศ วิธีการนิเทศ วิธีการติดตามผลและการรายงานผลการนิเทศ

ก่อนที่จะดำเนินการนิเทศจะต้องชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับ นโยบายแผนงานโครงการที่จะต้องปฏิบัติ มอบหมายงานในหน้าที่ ภารกิจที่จะต้องดำเนินการศึกษาสภาพความพร้อมบรรยากาศ ข้อมูลและอื่นๆ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้(หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. 2555 : 7)

1. จัดตั้งคณะทำงาน จัดทำนโยบาย แผนงานและโครงการ ทำในรูปแบบของแผนปฏิบัติการประจำปี
2. ชี้แจงให้บุคลากรทราบถึงนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการติดตามและประเมินผล ทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
3. ผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศเตรียมข้อมูล ปัญหาของตนเพื่อร่วมกันวางแผนงาน มอบหมายงานพิจารณาผู้รับผิดชอบงานในหน้าที่ โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติเพื่อแสดงถึงการบริหารงานแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น แสดงเหตุผลหรือความจำเป็น
4. นำผลการประชุมเป็นบรรทัดฐานใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง ชัดเจนในการปฏิบัติภารกิจ
5. การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรโดยเริ่มต้นจากสิ่งที่มีอยู่แล้วค่อยๆดำเนินการทีละขั้นเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงทีละน้อยแบบค่อยเป็นค่อยไป
6. ตั้งวัตถุประสงค์ในการนิเทศให้ชัดเจน เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

7. ส่งเสริมความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์เพื่อให้ทุกคนได้แสดงออกตามความถนัดและตามความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

8. รักษาบรรยากาศในการนิเทศ พุดจาไพเราะ มีมนุษยสัมพันธ์

การให้ความรู้ก่อนการนิเทศมีความจำเป็นอย่างมากเพราะการที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้รับการนิเทศหรือจะให้การนิเทศปฏิบัติงานอย่างไรอย่างหนึ่งก็จำเป็นจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่จะปฏิบัติเสียก่อนโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานก่อนที่จะดำเนินการปฏิบัติจริงนั้นอาจดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นๆหรืออาจจะเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอกก็ได้

2. ในกรณีที่เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้นั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องมอบหมายให้ผู้นั้นผู้ใดหรือมอบหมายให้คณะผู้นิเทศเป็นผู้ติดตามแนวคิดจากวิทยากรเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

3. ถึงแม้ผู้บริหารสถานศึกษาจะไม่อยู่ในฐานะเป็นผู้ดำเนินการให้ความรู้หรือได้รับมอบหมายให้ผู้นั้นรับผิดชอบโครงการนิเทศไปแล้วก็ตามหากเป็นไปได้ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะร่วมรับฟังวิทยากรใหม่ๆจากวิทยากรไปพร้อมกับครูผู้รับการนิเทศด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้บริหารจะบังเกิดผลดี 3 ประการคือประการแรกทำให้ผู้บริหารมีความเข้าใจถึงหลักการหรือแนวความคิดใหม่ที่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาจะได้ปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงาน ประการที่สองหากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคใดหรือต้องการความช่วยเหลือสิ่งใดผู้บริหารสามารถตัดสินใจช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องทันทีและประการสุดท้ายการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้บริหารจะมีผลต่อความเอาใจใส่และความตั้งใจของผู้รับการนิเทศทั้งนี้เพราะครูและบุคลากรต่างๆโดยทั่วไปจะมีความยำเกรงผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง

4. หลังจากการให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วก่อนจะสิ้นสุดรายการควรจัดให้มีช่วงเวลาสำหรับสร้างข้อตกลงในการทำงานด้วยข้อตกลงนี้จะเป็นเสมือนแนวทางในการทำงานและจะเป็นเสมือนกฎหรือระเบียบหรือสัญญาต่อกลุ่มซึ่งจะมีผลต่อความตั้งใจและเอาใจจริงกับการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศเป็นอย่างมาก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 10 ; อ้างถึงใน ชากล่า สงวนนาม. 2553: 31) ได้กล่าวถึง การเตรียมการนิเทศ จำเป็นต้องมีการสร้างสื่อหรือเครื่องมือของการนิเทศ ซึ่งจะช่วยในการตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ โดยเครื่องมือที่ดีควรสอดคล้องกับแผนการนิเทศ โดยสื่อที่ใช้ในการนิเทศสามารถจำแนกได้เป็น 2 ชนิด คือ สื่อสำหรับตรวจสอบคุณภาพ เช่น แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบสังเกต ผลงาน และสื่อสำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา เช่น วารสาร

ชุดฝึกอบรม เป็นต้น โดยหลักในการจัดหาหรือสร้างเครื่องมือ มีข้อควรคำนึงเพื่อใช้ในการตัดสินใจหลายประการ ได้แก่

1. ควรคำนึงถึงความมุ่งหมายในการนิเทศอันเป็นผลมาจากการสำรวจสภาพปัญหาและความจำเป็น
2. ควรคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของเครื่องมือที่จะนำมาใช้ว่าเหมาะสมกับงานนิเทศแต่ละครั้งเพียงใด มีข้อดี ข้อเสียและข้อพึงระวังอย่างไรบ้าง
3. ในการสร้างสื่อควรคำนึงถึงเนื้อหาและรูปแบบเพื่อให้มั่นใจว่าเมื่อนำไปใช้งานแล้วจะบรรลุผลตรงตามเป้าหมาย
4. ควรมีการทดลองใช้เครื่องมือก่อนนำไปใช้ทุกครั้ง เพื่อความมั่นใจในผลที่จะเกิดขึ้น
5. เมื่อใช้เสร็จแล้วควรมีการประเมินทุกครั้ง เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อ นั้นให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534 : 16 ; อ้างถึงใน ชากลา สงวนนาม, 2553 : 32) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างเครื่องมือนิเทศการศึกษา และเสนอแนะแนวทางการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศไว้ดังนี้

1. ตัดสินใจว่าเลือกเครื่องมือใดบ้าง โดยพิจารณาจากข้อมูลการศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็น
2. ศึกษารายละเอียดของสื่อและเครื่องมือ ที่เลือกไว้ในตอนแรกว่ามีรายละเอียดปลีกย่อยและลักษณะเฉพาะ จุดเด่นจุดด้อยอย่างไร
3. ดำเนินการสร้างสื่อและเครื่องมือ โดยคำนึงถึงเนื้อหา วัตถุประสงค์และรูปแบบการใช้งาน
4. ทดลองใช้สื่อและเครื่องมือทุกชนิดที่สร้างขึ้น ก่อนใช้จริงต้องนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องและนำไปทดลองใช้อีกครั้งหนึ่ง ปรับปรุงครั้งที่สองจึงนำไปใช้จริง ทั้งนี้ให้มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด
5. การประเมินสื่อเครื่องมือ จะต้องประเมินผลว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ใช้แล้วมีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร ดังนั้น จึงจะเป็นสื่อกลางระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศ ในการแก้ปัญหาและพัฒนางานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

สรุปได้ว่า การเตรียมการนิเทศ หมายถึง การสร้างความเข้าใจระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศ โดยเตรียมการอนุมัติโครงการ งบประมาณ การประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง กำหนดเนื้อหาในการนิเทศ จัดเตรียมเครื่องมือ/สื่อนิเทศ วิธีการนิเทศ วิธีการติดตามผลและการรายงานผลการนิเทศ โดยมีการสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือให้ได้มาตรฐาน ครอบคลุมกิจกรรมที่จะนิเทศ มีการ

ประชุมบุคลากร เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการนิเทศภายในกศน.แต่ละภาคเรียน การอบรมบุคลากร ที่การนิเทศให้ความรู้ความตระหนักความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการนิเทศ กำหนดบทบาท หน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน การสร้างเครื่องมือในการนิเทศให้ครอบคลุมกรอบภาระงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดทำข้อมูลของผู้รับบริการนิเทศ การจัดสรร งบประมาณในการนิเทศ

2.4 การดำเนินการนิเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534:16 ; อ้างถึงใน ชากล้า สงวนนาม. 2553 : 33) ได้กล่าวว่า การ ปฏิบัติการนิเทศจะกระทำโดยคณะทำงานที่เป็นผู้ดำเนินการนิเทศของโรงเรียน อาจปฏิบัติการนิเทศ ได้ทั้งในฐานะผู้ตรวจสอบและผู้ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ส่วนลักษณะของการนิเทศนั้นผู้นิเทศ สามารถดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ คือ การนิเทศทางตรงและการนิเทศทางอ้อม สำหรับการนิเทศ ทางตรง เป็นการปฏิบัติการนิเทศของผู้นิเทศด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามโครงการ แผนงาน และ การใช้สื่อสารนิเทศต่างๆ และเทคนิควิธีที่ได้เตรียมไว้ ส่วนการนิเทศทางอ้อม เป็นการนิเทศโดยใช้สื่อ นิเทศแทนผู้นิเทศ ได้แก่ การส่งเอกสารแนะนำการปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้เอกสารหลักสูตร คู่มือครู นิตยสาร จุลสาร เทป สไลด์ วีดีโอ เป็นต้น หรือใช้วิทยากรที่เชี่ยวชาญความรู้สาขาต่าง ๆ มา แนะนำช่วยเหลือแทนผู้นิเทศ

สัจด์ อุทรานันท์ (2530 : 177-178 ; อ้างถึงใน ชากล้า สงวนนาม. 2553 : 33) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติการนิเทศ การศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับภารกิจดังต่อไปนี้

1. การนิเทศงาน
2. การควบคุมคุณภาพงาน
3. การสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ชาลี มณีศรี (ชาลี มณีศรี. 2538 : 203 ; อ้างถึงใน นวพรรษ จันทราทูล. 2554 : 43) สรุปว่า การปฏิบัติการนิเทศ เป็นขั้นลงมือทำตามโครงการนิเทศที่กำหนด โดยคำนึงถึงหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อ และเครื่องมือนิเทศ การเตรียมพร้อมสร้างความเข้าใจ รวมทั้งการเสริมแรงให้ กำลังใจช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

สนอง เครือมาก (สนอง เครือมาก. 2538 : 696-697; อ้างถึงใน นวพรรษ จันทราทูล. 2554 : 48) เสนอการดำเนินงานปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนตามลำดับ 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประชุมผู้เกี่ยวข้องคณะทำงาน
2. กำหนดงานที่จะปฏิบัติ
3. แบ่งงานรับผิดชอบ
4. ทำความเข้าใจสื่อและเครื่องมือนิเทศร่วมกัน

5. ตกลงกำหนดแนวทางร่วมกันเกี่ยวกับระบบการเก็บข้อมูล
6. ปฏิบัติการนิเทศตามโครงการตามงานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
7. พบปะ ประชุม ทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน
8. ประชุมคณะปฏิบัติงานนิเทศทั้งหมด เพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานนิเทศ เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานนิเทศตามโครงการ

9. การนำข้อมูลไปใช้ดำเนินการต่อไป

ขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

อัญชลี ธรรมะวิธกุล (2552) ได้สรุปขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพการนิเทศ และการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานนิเทศ
2. วิเคราะห์นโยบายจุดเน้นของ สำนักงาน กศน./จังหวัด มาสู่การปฏิบัติ
3. กำหนดวิสัยทัศน์การนิเทศ
4. กำหนดจุดเน้นและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน
5. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพกิจกรรม กศน.
6. วางแผนปฏิบัติงานนิเทศ
7. แต่งตั้งคณะผู้นิเทศภายใน
8. พัฒนาบุคลากรนิเทศ
9. กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานนิเทศ
10. ประสานแผนการนิเทศ
11. ปฏิบัติการนิเทศ
12. สรุปและประเมินผลการนิเทศ
13. รายงานผลการนิเทศ
14. วิเคราะห์และสั่งการ
15. ติดตามผลการสั่งการ
16. ประเมินผลการดำเนินงานนิเทศและรายงานเผยแพร่

สรุปได้ว่า การดำเนินการนิเทศ หมายถึง การดำเนินการตามโครงการนิเทศที่กำหนด โดยคำนึงถึงหลักการนิเทศ เทคนิคการนิเทศ รูปแบบการนิเทศ ทักษะที่ใช้ในการนิเทศ สื่อและเครื่องมือนิเทศ ให้สอดคล้องกับงานและบุคคลที่รับการนิเทศ การนิเทศโดยผู้บริหาร การนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ ครูนิเทศกันเอง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศ การนิเทศการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม/ด้านอาชีพ การนิเทศโดยการประชุม เยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน

ของครูตามวันเวลาที่กำหนด การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ การนิเทศเป็นกลุ่ม การนิเทศรายบุคคล การศึกษาดูงาน การนิเทศแบบคู่สัญญา การนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนา

2.5 การประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. (2555 : 6) สรุปว่า เมื่อมีการปฏิบัติการนิเทศ แล้วควรจะมีการประเมินผลการทำงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ผลการนิเทศเป็นอย่างไร หากมีปัญหาต้องตรวจสอบดูใหม่ แล้วปรับปรุงการนิเทศ และประเมินผลอีกครั้ง เมื่อพอใจแล้วจึง ถือว่าการนิเทศนั้นประสบผลสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 20) กล่าวว่า การประเมินผล การนิเทศ คือกระบวนการการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้ที่มีหน้าที่ในการประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะผู้นิเทศ โดยในกรณีที่ ประเมินแล้วพบว่า ผลที่ได้จากการนิเทศยังไม่ประสบผลสำเร็จหรือยังมีจุดอ่อนในการปฏิบัติงาน อยู่มาก จำเป็นจะต้องวางแผนการนิเทศเพื่อการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนใหม่อีกครั้ง โดยนำ ทางเลือกอื่น ๆ มาใช้หรืออาจปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานในจุดที่ยังเป็นปัญหา นอกจากนั้นอาจ พิจารณาจุดอื่นๆ ในส่วนของความพึงพอใจของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ตลอดจนการสร้าง ความตระหนักให้ผู้รับการนิเทศเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศว่าได้รับการยอมรับหรือไม่ เพราะเหตุใด โดยอาจใช้วิธีการสอบถาม สัมภาษณ์ ประเมินตนเองหรือใช้วิธีอื่น ๆ ก็ได้

สงัด อุทรานันท์ (2530 : 177-178 ; อ้างถึงใน ชากล้า สงวนนาม. 2553 : 34) กล่าวว่า ผู้นิเทศควรประเมินตั้งแต่การเตรียมงานก่อนปฏิบัติการนิเทศ เมื่อเริ่มปฏิบัติงาน ระหว่าง ปฏิบัติงานและเมื่อสิ้นสุดโครงการ ประกอบด้วย

1. ชั้นเตรียมงานก่อนปฏิบัติงาน ควรตรวจสอบความสมบูรณ์ของแผนงาน
โครงการ
2. ชั้นเตรียมปฏิบัติงาน ตรวจสอบปัจจัย และการสร้างความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติ
3. ชั้นระหว่างปฏิบัติงาน ตรวจสอบเพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคขณะปฏิบัติงาน
4. ชั้นตรวจสอบผลรวมการปฏิบัติงาน เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์เป้าหมายใน
การประเมินผลโครงการนั้น ควรประเมินทั้งผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานตามโครงการ และปัญหา
อุปสรรคในการปฏิบัติงานตามโครงการ

สรุปว่า การประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศหมายถึง การศึกษาการประเมินความสำเร็จของการนิเทศภายใน ด้านการวางแผน ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ เครื่องมือ และความสำเร็จตามเป้าหมายของงานที่ดำเนินการ และการแก้ไขวิธีการหรือรูปแบบการนิเทศเหมาะสมกับงานและคนให้ดียิ่งขึ้น การประเมินผล/วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการในการนิเทศภายใน การประเมินความพร้อมของผู้นิเทศ การประเมินความพร้อมของผู้รับการประเมินการประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังการได้รับการนิเทศ การประเมินผลความสำเร็จตามเป้าหมายของแผนงาน/โครงการนิเทศภายใน

2.6 การรายงานผลการนิเทศ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. (2555 : 7) กล่าวว่า การรายงานผลการนิเทศทำเมื่อสิ้นสุดผลการนิเทศแต่ละครั้ง โดยผ่านทางสายบังคับบัญชา โดยทำเป็นบันทึกข้อความ หรือแบบรายงาน ที่กำหนดไว้ในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ เช่นผู้นิเทศ (ใครคือผู้นิเทศ) ผู้รับการนิเทศวันเดือนปีที่นิเทศกิจกรรมที่นิเทศเนื้อหาสาระที่นิเทศการประเมินผลของผู้รับการนิเทศ

สงัด อุทรานันท์ (2530 : 177-178 ; อ้างถึงใน ชากกล้า สงวนนาม. 2553 : 34) กล่าวว่า เมื่อการดำเนินการนิเทศสิ้นสุดลง ให้รายงานผลต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ชื่อโครงการ
2. วัตถุประสงค์
3. เป้าหมาย
4. ปัญหาและอุปสรรค
5. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ
6. ข้อเสนอแนะ
7. ผู้รับผิดชอบโครงการ
8. ผู้รายงาน

สรุปได้ว่า การรายงานผลการนิเทศ หมายถึง การนำเสนอผลการนิเทศให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เป็นการรายงานในขณะดำเนินการนิเทศ หลังสิ้นสุดการนิเทศ การจัดทำรายงานเพื่อเป็นข้อมูลในแก้ไขและพัฒนาในครั้งต่อไป การดำเนินการตามภาระงานของครูผู้สอน มีการจัดทำรายงานที่มีรูปแบบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ กรอบการรายงานมี

ความถูกต้องครบถ้วน ตามกรอบหรือเป้าหมายการนิเทศ มีการนำเสนอผลและนำข้อมูล จากการรายงานไปพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้ากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยได้นำกรอบของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน กศน. (2555 : 6) มาเป็นกรอบในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ 2) วางแผนการนิเทศ 3) เตรียมการนิเทศ 4) ปฏิบัติการนิเทศ 5) ประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ 6) รายงานผลการนิเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ฉัตรรัตน์ แก้วอุดม (2550 : 88-89) ได้ศึกษาปัญหาการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอบางปะกงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 พบว่าข้าราชการครู ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกั้มีความคิดเห็นต่อการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนแตกต่างกันในส่วนของการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการนิเทศพบว่าผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นและตัวแทนชุมชนได้ร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อรวบรวมข้อมูลจากสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในเพื่อพิจารณาสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศได้อย่างชัดเจนส่วนการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนได้ร่วมกันวางแผนโดยการประชุมจัดทำแผนตามองค์ประกอบของแผนปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งได้นำเอาทางเลือกที่จะดำเนินการมาร่วมกันกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติเขียนเป็นโครงการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยหลักการเหตุผลวัตถุประสงค์เป้าหมายวิธีดำเนินงานตามแผนดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนงบประมาณการประเมินผลเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมที่กำหนดกิจกรรมการนิเทศที่สำคัญคือกิจกรรมการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน

สุรพล สีขาวอ่อน (2550 : 71-89) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต2 พบว่าระดับการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต2จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรและขนาดของสถานศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาพบว่าการดำเนินงานด้านวิชาการ การประเมินผลการจัดระบบ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

สวัสดี เดชกัลยาและคณะ (2550 : 89-91) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกพบว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกโดยรวมอยู่ในระดับมากผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกโดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนตามขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 4 ขั้นตอนคือการศึกษารูปแบบปัจจุบันปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาการวางแผนการนิเทศการดำเนินการนิเทศและการประเมินผลการนิเทศของสถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมและรายด้านนั้นไม่แตกต่างกัน

รังสรรค์ คุ่มตระกูล (2551 : 95-97) ได้ศึกษาความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอนอำเภอแก่งหางแมวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกเขต 1 พบว่าในด้านการพัฒนาหลักสูตรความต้องการการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากครูต้องการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนท้องถิ่นชุมชนและสถานการณ์ในปัจจุบันต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

พัชรี ศานติอวารณ์ (2552 : 94-97) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावางอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารร่วมกับครูปรับปรุงกิจกรรมในหลักสูตรได้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนสนับสนุนให้ครูได้ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเองส่งเสริมสนับสนุนการส่งครูเข้ารับอบรมสัมมนาตามความต้องการของครูเปิดโอกาสให้คณะครูในโรงเรียนได้แสดงความคิดเห็นในการกำหนดบุคลากรในการปฏิบัติงานผู้บริหารมีกิริยามารยาทที่ดีน่าเชื่อถือให้โอกาสแก่ครูที่ทำผิดพลาดได้แก้ตัวใหม่และเอาใจใส่ในการจัดหาสวัสดิการต่างๆให้ครูในโรงเรียนส่วนแนวทางและข้อเสนอแนะพบว่าผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรควรส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นสื่อในกิจกรรมการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ประเมินผลตามสภาพจริงควรจัดสรรงบประมาณในการอบรมควรให้ครูรับผิดชอบงานตามความถนัดความสามารถควรเป็นผู้ที่ประสานงานให้ฝ่ายต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดควรจัดให้มีการมอบเกียรติบัตรรางวัลแก่ครูผู้มีความดีเด่นในแต่ละด้านเช่นการสอนการประพฤติตนการปฏิบัติงาน เป็นต้น

ฉัตรชัย ไชยวุฒิ (2552 : 85-86) ศึกษางานวิจัย การใช้กระบวนการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียนอนุบาลสภาพการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอนุบาลสภาพกลุ่มที่ทำการศึกษาคือครูอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลสภาพจำนวน 6 คนได้รับการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

เป็นเวลา 14 สัปดาห์เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบบันทึกการให้ข้อมูลย้อนกลับแบบบันทึกการดำเนินงานการนิเทศรายคู่แบบบันทึกสรุปความรู้ที่ได้จากการนิเทศและแบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอนุบาลสภาพผลการวิจัยพบว่าคะแนนความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูหลังการใช้การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสูงขึ้นครูมีทัศนคติที่ดีมากต่อกระบวนการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและเห็นด้วยในระดับมากที่สุดที่จะนำกระบวนการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้พัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนอนุบาลสุภาพ

ฉวีวรรณ พันวัน(2552 : 98-99) ศึกษางานวิจัย การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในวิธีการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานนิเทศภายในของงานวิชาการ 5 ด้านได้แก่ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาด้านการนิเทศการเรียนการสอนและด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 2 ประชากรเป็นครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 2 จำนวน 189 คน ปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนได้ส่งเสริมครูจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษากำหนดให้มีการวัดผลและประเมินผลการสอนเป็นระยะสม่ำเสมอ จัดให้มีโครงการนิเทศภายในโรงเรียนให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาส่วนปัญหาที่พบคือครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตรไม่มีความรู้ในการสร้างสื่อด้วยตนเองการสร้างข้อสอบไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้การนิเทศการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องและการประกันคุณภาพภายในยังขาดความชัดเจนในด้านการปฏิบัติ

ประชัน จอมแปง (2553 : 78-81) ได้ศึกษางานวิจัยการนิเทศภายในเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านอรุโณทัยการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านอรุโณทัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้ได้รับการนิเทศการสอนจากนักเรียนโรงเรียนบ้านอรุโณทัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้แก่ครูสายผู้สอน จำนวน 51 คนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 432 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองจำนวน 2 ฉบับ โดยฉบับแรกมี 62 ข้อ ฉบับที่ 2 มี 27 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-0.89 และมีค่าความเชื่อมั่นฉบับแรกเท่ากับ 0.8910 ฉบับที่สอง เท่ากับ

0.9321 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ครูสายผู้สอนโดยรวมเห็นว่ารูปแบบการนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับด้านจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านกิจกรรมการนิเทศด้านหลักการเหตุผลและจุดมุ่งหมาย และด้านกระบวนการดำเนินงานนิเทศ ครูสายผู้สอนโดยรวมเห็นว่าการดำเนินการนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม ด้านปัจจัยสนับสนุนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับด้าน จากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือปัจจัยสนับสนุนด้านทรัพยากร ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการบริหาร ครูสายผู้สอนโดยรวมเห็นว่าการดำเนินการนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วมด้านกระบวนการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ครูสายผู้สอนโดยรวมเห็นว่าการดำเนินการนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วมด้านผลผลิตที่ได้รับโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อเปรียบเทียบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านผลผลิตที่ได้รับด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านปัจจัยสนับสนุน นักเรียนโดยรวมเห็นว่าพฤติกรรมการสอนของครู ทุกด้านโดยรวม อยู่ในระดับมากและเมื่อเปรียบเทียบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือด้านการลำดับขั้นของกิจกรรมในการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนด้านการวัดและประเมินผลและด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

นางเยาว์ สังข์มาลา (2553 : 99-101) ได้ศึกษางานวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนเอกชนในระบบมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนเอกชนในระบบมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดระบบกระบวนการนิเทศภายในจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขตและเพื่อเปรียบเทียบการจัดระบบกระบวนการนิเทศภายในจำแนกตามเพศตำแหน่งปัจจุบันวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 1 จำนวน 265 คนเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟผลการศึกษาวิจัยพบว่าการจัดระบบกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านการเปรียบเทียบการจัดระบบการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนพบว่าเพศตำแหน่งและวุฒิการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอนไม่แตกต่างกันสำหรับประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอนแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ.01แนวทางการปรับปรุงแก้ไขการจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียนคือสำรวจสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนเพื่อค้นหาความต้องการของบุคลากรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอควรประชุมบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและกำหนดแผนการนิเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร กำหนดเครื่องมือในการนิเทศปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียนและชี้แจงผลการนิเทศให้ครูผู้สอนรับทราบเป็นรายบุคคล

ประสาธ สหัสทัศน์ (2554 : 91-97) ได้ศึกษาค้นคว้า เรื่อง การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในด้านวิชาการโรงเรียนกมลาไสยอำเภอกมลาไสยจังหวัดกาฬสินธุ์การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายในด้านวิชาการโรงเรียนกมลาไสยอำเภอกมลาไสยจังหวัดกาฬสินธุ์ตามกระบวนการนิเทศภายใน 5 ขั้นตอนโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในพร้อมด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือแบบสังเกตแบบสัมภาษณ์แบบสอบถามผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าจากการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในด้านวิชาการโรงเรียนโดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการและการนิเทศกำกับติดตามและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษารู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศภายในจึงทำให้มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการพัฒนามีค่าเท่ากับ 3 คะแนนและมีคะแนนเฉลี่ยหลังการพัฒนามีค่าเท่ากับ 52 คะแนนซึ่งมีร้อยละของความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 43 หรือคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยของการพัฒนามีค่าเท่ากับ 21 คะแนนและจากการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่มีต่อการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนกมลาไสยพบว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามี่ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และผลจากการสังเคราะห์กระบวนการดำเนินงานระหว่างผู้ศึกษาค้นคว้าและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มี 2 องค์ประกอบหลักคือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) การสะท้อนผล (Reflection) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) และอีก 1 องค์ประกอบคือกรอบกระบวนการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาการวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายในโรงเรียน การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการในการนิเทศภายในการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนการประเมินผลและรายงานผลและมีแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดที่ได้เสนอมานี้แล้วได้ทำให้ผู้ศึกษาสามารถพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างประสิทธิภาพ

สาย นพเทาว์ (2554 : 81-95) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการนิเทศภายใน ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน และ

ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน และครูจำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการหาค่าความถี่ของค่าน้ำหนักคะแนน ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนการนิเทศด้านการปฏิบัติการนิเทศด้านการประเมินผลและด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการนิเทศว่ามีปัญหามากกว่าผู้บริหารโรงเรียนสำหรับข้อเสนอแนะการนิเทศภายในโรงเรียนด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการควรให้ครูผู้สอนเป็นคณะทำงานในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนด้านการวางแผนการนิเทศภายในควรแต่งตั้งคณะทำงานจากครูอาจารย์ในโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานจะได้เป็นแผนงานรวมของโรงเรียนที่มีความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของทุกคนด้านการปฏิบัติการนิเทศควรให้มีการประสานงานระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนด้านการประเมินผลการนิเทศควรจัดให้มีการประเมินความก้าวหน้าในการสอนของครูที่เกิดจากการนิเทศด้วยการประเมินคุณภาพนักเรียนปลายภาคเรียน ทุกครั้ง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการนิเทศภายในของสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือคุณภาพขององค์กรการนิเทศภายในโดยรวมแล้วองค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานที่ดีขึ้นรูปแบบและวิธีการในการนิเทศมีความแตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือ พัฒนาคณะพัฒนางาน และการวิจัยในครั้งนี้เพื่อที่จะศึกษาสภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Moore (2000 : 1698-A) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสำนักงานกลาง จำนวน 7 คน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศกับการประเมินของผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารสำนักงานกลางรับรู้การนิเทศเป็นกระบวนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเชื่อว่าจะช่วยให้ครูใหญ่มีการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในการทำงานที่รับผิดชอบ โดยผู้บริหารเห็นว่าการประเมินเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีคุณค่าเท่าเทียมกับการประเมินผลนอกจากนี้ผู้นิเทศและผู้บริหารโรงเรียนได้มีการทบทวนเครื่องมือการประเมินในช่วงที่มีการประชุมกลางปีและปลายปีการศึกษา

Gentry (2003 : 2756-A) ได้ศึกษาประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเผชิญกับการนิเทศการสอน มีความมุ่งหมายเพื่อสำรวจความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการนิเทศการสอน กระบวนการนิเทศการสอน บรรยากาศที่เพิ่มพูนการนิเทศการสอนด้วยวิธีการสอนด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารไม่สามารถระบุนิยามของการนิเทศการสอนได้อย่างชัดเจน แต่กลับให้นิยามการนิเทศว่า เป็นการประเมินผล ปัจจัยที่ส่งเสริมการนิเทศได้แก่ ความศรัทธาและรูปแบบการจัดการนอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนมีการแบ่งส่วนเป็นกลุ่มงานย่อย ผู้บริหารขาดความสามารถในการไปทำงานร่วมกับกลุ่มย่อยต่าง ๆ ข้อจำกัดด้านอื่น ๆ ได้แก่ การถูกขัดขวางบทบาทจากผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชาและผู้ทำการสอนกับผู้บริหารในการเป็นผู้นิเทศที่รอบรู้

Tagger (2003 : 3942-B) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพโดยรวมกับการปฏิบัติกรนิเทศมีความมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับประสิทธิภาพโดยความในการนิเทศกับการปฏิบัติของผู้รับการฝึกอบรมผู้ร่วมวิจัยจำนวน 83 คนมีนักศึกษากาให้คำปรึกษาหรือการสมรสและการบำบัดครอบครัวผลการศึกษาพบว่าเมื่อผู้รับการฝึกอบรมและผู้นิเทศรู้สึกว่าคุณทำงานด้วยกันได้ดีและสามารถบรรลุเป้าหมาย (ประสิทธิภาพ) โดยรวมแล้วผู้รับการฝึกอบรมมักจะปฏิบัติกับลูกค้าของตนได้ดีขึ้นระดับการพัฒนาและลักษณะของประชากรเช่นอายุเพศกลุ่มชาติพันธุ์หรือจำนวนปีที่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการปฏิบัติของผู้รับการฝึกอบรมในการส่งเสริมการประเมินของรัฐจะมีความเหมาะสมในการจัดระบบการศึกษาของโรงเรียนที่ความแตกต่างกันหรือไม่ทั้ง ๆ ที่ผู้บริหารรู้สึกว่าการริเริ่มให้มีการจัดอบรมจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับผู้บริหารใหม่ซึ่งไม่ค่อยจะได้รับการอบรมมากนักผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนในทฤษฎีของการนิเทศและระบบการประเมินครูซึ่งแม้ว่าในทางปฏิบัติจริงทำให้พวกเขาต้องใช้เวลาในชั้นเรียนมากขึ้นซึ่งจะส่งผลในด้านการเพิ่มคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนทั้งของครูและอาจารย์ใหญ่ได้อย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างไรก็ตามอาจารย์ใหญ่ก็ยังไม่แน่ใจว่าพวกเขาสามารถประยุกต์ใช้มาตรฐานในการปฏิบัติงานและสิ่งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทักษะความชำนาญซึ่งมีผลดีต่อการประสบความสำเร็จและได้รับความน่าเชื่อถือจากการใช้วิธีการนิเทศซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินของรัฐได้อย่างไร

Rick (1996) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาและฝึกความเชี่ยวชาญสำหรับครูโรงเรียนเอกชน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ในการนิเทศเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาการนิเทศโดยประกอบด้วย การนิเทศการศึกษา การให้คำปรึกษาทางการนิเทศ และการส่งเสริมเจตคติในการปฏิบัติงานนิเทศ

Lee (2009) ได้ศึกษาและกล่าวถึงการใช้คำถามในการอภิปรายในส่วนของขั้นตอนการนิเทศ การวิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับงานด้านการปฏิบัติการสอนและการทดสอบในการวิจัยอยู่ในระดับที่เข้มข้นเอาจริงเอาจังการอภิปรายผลและการนิเทศจะมีการยกกรณีเปรียบเทียบและใช้วิธีการสื่อสาร

ทางภาษา ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบและการขัดแย้งกันในทางเหตุผลขึ้นได้ ความขัดแย้งนั้นอาจรุนแรงแต่ก็จะนำมาซึ่งข้อสรุปที่เป็นเหตุเป็นผล การนิเทศเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถเปิดกรอบความคิดให้กว้างขึ้นและการนิเทศก็เป็นวิธีการทางการพูดให้คำปรึกษาหรือการพูดที่หาหรือกันเพื่อทำให้เกิดภาพความคิดเป็นรูปธรรมและในมหาวิทยาลัยสมัยใหม่นี้ก็ใช้วิธีการนี้กันอยู่

Wallace (2010) ได้ศึกษาถึงผลดีและผลเสียจากประสบการณ์ของการนิเทศและผู้ที่มีส่วนร่วมในการนิเทศ จากการวิจัยพบว่าการนิเทศก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามก็มีบ้างที่ผลออกมาอยู่ในด้านที่ล้มเหลว มีการวิเคราะห์จากรายงานที่ได้จากประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมการนิเทศต่างก็เห็นว่าวิธีนี้เป็นวิธีที่ยอดเยี่ยมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นการได้มาซึ่งข้อสรุปที่ลงตัวร่วมกัน คุณภาพของงานวิจัยนี้เป็นที่รวบรวมไปด้วย ข้อเสนอแนะ หน้าที่และภาระงานต่างๆที่สำคัญต่องานด้านการสอนจะส่งผลไปสู่กุญแจแห่งความสำเร็จ อีกด้านหนึ่งสำหรับผลวิเคราะห์จากประสบการณ์ด้านลบของผู้ที่เข้าร่วมการนิเทศ พบปัญหาใหญ่ ๆ อยู่สองประการได้แก่อย่างแรก ได้รับคำแนะนำในการแก้ไขจุดบกพร่องน้อยเกินไป อย่างที่สองคือ ความแตกต่างกันของการปฏิบัติงาน

Fernando (2010) ผู้วิจัยได้ออกไปศึกษาและทำการสำรวจถึงวิธีการสอนของผู้ที่ให้การนิเทศหลายหลายคน การนิเทศเป็นการช่วยพัฒนาความสัมพันธ์และความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้รับการนิเทศ บทบาทของผู้ให้การนิเทศจะต้องสร้างความตระหนักและความเป็นกลางในการนิเทศ ผู้นิเทศจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับการนิเทศและเปิดโอกาสให้กับผู้รับการนิเทศด้วย

Jerun (n.d : 604) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของผู้นิเทศในการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนนอกระบบโรงเรียนที่ทำงานเป็นทีมและรายบุคคล โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาว่า เป็นการให้บริการด้านการนิเทศการศึกษาและจะเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียนได้ดีที่สุด โดยศึกษาจากกลุ่มศึกษานิเทศก์ ครูใหญ่และครูในรัฐโคโลราโด ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการและให้ความช่วยเหลือต้องมาก่อน การพบปะกับผู้นิเทศการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมากทั้งนี้เพื่อจะได้ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและครูยังให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องที่จะให้ ผู้นิเทศการศึกษาช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

Dew (1993 : 2853-AX) ได้ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้ของครูต่อสาระความรู้ในบทบาทตามกระบวนการนิเทศ จุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นการศึกษาทัศนะของครูเกี่ยวกับความรู้ในการนิเทศการสอนโดยอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ครูผู้สอนในโรงเรียนในเขตชนบท รัฐแมริแลนด์ จำนวน 120 คน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนิเทศการเรียนการสอน 2) ครูมีความเห็นว่าความจำเป็นในการให้เนื้อหาสาระของความรู้ในการการนิเทศครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู 3) ครูที่มีวุฒิการสอนหลายวิชามีความเห็นว่าผู้ให้การนิเทศต้องมีความรู้เกี่ยวกับ

พัฒนาการของเด็กนักเรียน 4)ครูที่มีประสบการณ์มากมีความเห็นว่าผู้ให้การนิเทศต้องมีความรู้ในสาขาวิชาที่ให้การนิเทศ ส่วนครูใหม่ต้องการได้รับการนิเทศเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียน

Murangi (1996 : 2547-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนิเทศการสอนในนามิเบีย การศึกษาของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาและการยอมรับในการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับในการนิเทศการสอนของครูมีการยอมรับน้อย ครูไม่ได้รับการนิเทศ ครูขาดโอกาสได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ครูมีความรู้สึกต้องการความช่วยเหลือในการพัฒนาทักษะเทคนิคการสอนครูและศึกษานิเทศก์รู้สึกว่าการนิเทศมีความจำเป็น

Anello (1996 : 294) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรมและทัศนคติของครูและครูใหญ่ที่มีต่อประสิทธิภาพของการนิเทศ จุดมุ่งหมายในการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อต้องการศึกษาพฤติกรรมและเจตคติของครูและครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในสปริงฟิลด์ รัฐแมสซาชูเซตต์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนรับรู้ว่าตนเองสามารถทำการนิเทศภายในโรงเรียนของตนได้เป็นอย่างดี ส่วนครูต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจังมากขึ้นในการนิเทศภายในโรงเรียนโดยครูรู้สึกพอใจในการนิเทศภายในที่ครูได้รับด้วย

Howard and Nicklaus (1999) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการนิเทศแบบร่วมมือโดยเพื่อนนิเทศเพื่อนและโดยอาจารย์ใหญ่ซึ่งยึดหลักความไว้วางใจ พันธกิจ ความต้องการและประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงผลของการนิเทศแบบร่วมมือ ซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวแปร 5 ด้าน คือ พันธกิจในการสอน พันธกิจของโรงเรียน ความไว้วางใจในการบริหาร ความไว้วางใจในตัวผู้สอน(ครู) ความต้องการแบบร่วมมือ การหาค่าความแปรปรวน (ANOVAS) ขึ้นอยู่กับความแปรปรวน 2 อย่าง คือ การนิเทศโดยเพื่อนครูและอาจารย์ใหญ่ ผลการทดลอง พบว่าการนิเทศโดยเพื่อนครูมีค่าระดับนัยความสำคัญทางสถิติขึ้นบวก ด้านการนิเทศแบบร่วมมือและพันธกิจ (ข้อตกลง) ในการสอน ส่วนด้านพันธกิจของโรงเรียนความไว้วางใจในการบริหารและความคาดหวัง มีผลในด้านลบ ในทางตรงข้ามผลของการทดลองโดยอาจารย์ใหญ่มีค่าระดับนัยความสำคัญทางสถิติเป็นบวกทุกด้าน แม้ว่าการทดลองจะไม่มีหลักฐานว่าการ นิเทศแบบร่วมมือ นั้น ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของผู้เรียนโดยตรง แต่ยังคงมีผลดีต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในการนิเทศแบบร่วมมือในด้านบทบาทของข้อตกลงของครู ความร่วมมือ ประสิทธิภาพ และความไว้วางใจ

Cornforth et al. (2008 : 155-163) ได้ศึกษาถึงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาเป็นผลจากกลุ่มผู้นิเทศทดลองให้คำปรึกษาเชิงคลินิกเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการ เป็นวิธีการที่แสดงถึงบุคลิกลักษณะในด้านคุณธรรมจริยธรรมให้ปรากฏต่อผู้รับการนิเทศกลุ่มผู้นิเทศยอมรับว่าความรู้ของผู้รับการนิเทศมีผลตรงกันข้ามกับตัวผู้เรียนและผู้สอนต้องให้เวลากับผู้รับการนิเทศในการยอมรับและปรับตัวประนีประนอมกับผู้เรียนผู้รับการนิเทศที่ตั้งใจในการรับการนิเทศตาม

ปฏิทินขององค์กรที่กำหนดไว้ให้แสดงอาการวิตกกังวลจากการสังเกตผู้รับการนิเทศอย่างไรก็ตาม เมื่อได้ผ่านการนิเทศไปแล้วผู้รับการนิเทศได้ค้นพบตัวเองและได้กล่าวถึงการนิเทศที่ผ่านมา

จากผลการศึกษาวิจัยทั้งในและต่างประเทศแล้วจะเห็นได้ว่าการนิเทศภายในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น ทั้งนี้การนิเทศภายในสถานศึกษา จะช่วยให้บุคลากรภายในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานในขอบข่ายที่ตนรับผิดชอบและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาต้องจัดทำเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาและให้ได้ผลนั้นจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยดำเนินการ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ปี พ.ศ.2555 จำนวนทั้งสิ้น 263 คน แยกเป็น

1.1.1 ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 13 คน

1.1.2 ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 250 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา บุคลากรสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2555 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 59) แยกเป็น

1.2.1 ผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 13 คน

1.2.2 ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 145 คนปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มเป้าหมายศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

กศน. อำเภอ	ผู้บริหาร		ครู	
	ประชากร	กลุ่มเป้าหมาย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เมือง	1	1	31	18
วาปีปทุม	1	1	28	16
พยัคฆภูมิพิสัย	1	1	26	14
นาเชือก	1	1	21	12
ยางสีสุราช	1	1	15	9
นาโดน	1	1	16	9
แกดำ	1	1	15	9
บรบือ	1	1	18	11
กุฉีกรัง	1	1	15	9
โกสุมพิสัย	1	1	21	12
กันทรวิชัย	1	1	15	9
เชียงยืน	1	1	17	10
ชื่นชม	1	1	12	7
รวม	13	13	250	145

2. กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

มหาสารคาม โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (ไพศาล วรคำ. 2554 : 98) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 3 ศูนย์ฯ ที่มีผลการนิเทศภายในดีเด่น จำนวน 6 คน ได้แก่

2.1 ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 3 คน ครูผู้สอน 3 คน ได้แก่

2.1.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง ที่มีความดีเด่นการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

2.1.2 ผู้บริหารและครูผู้สอนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาเชือก ที่มีความดีเด่นการนิเทศแบบคู่สัญญา

2.1.3 ผู้บริหารและครูผู้สอนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบึงสามพัน ที่มีความดีเด่นการนิเทศครูนิเทศกันเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่

1. แบบสอบถามสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถาม สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended) จากตำราของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 72)

1.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมรอบแนวคิดเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

1.4 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

1.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1.5.1 นายศุภชัย วันนิิตย์ ครูศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองมหาสารคาม

1.5.2 นายคมสัน สาระแสนครูศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย

1.5.3 นายวีระศักดิ์ ปัตตลาโพธิ์ ครูศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดง

เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของคำถามแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item-objective Congruence)

1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

1.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาปีพุม จำนวน 30 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 28 คน

1.8 นำแบบสอบที่ทดลองใช้มาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item -Total Correlation) มีค่าอำนาจระหว่าง .45 ถึง .66

1.9 นำแบบสอบถามแต่ละข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ตามต้องการ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่น .78

1.10 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2554 : 91-92)

2.2 ศึกษากรอบแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม รวมทั้งศึกษาเอกสารอื่น ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือ

2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามกรอบการนิเทศภายใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้าน 1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การเตรียมการนิเทศ 4) การดำเนินการนิเทศ 5) การประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ 6) การรายงานผลการนิเทศ

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

2.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบโครงสร้าง รูปแบบ ความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

2.6 ปรับปรุงแก้ไขตามที่ยุเชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อนจัดพิมพ์

2.7 แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จัดพิมพ์และนำไปใช้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการกรอกข้อมูล อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลดังนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการในระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2557 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2557 ดังนี้

1.1.1 ส่งมอบแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบในแบบสอบถาม ด้วยตนเอง

1.1.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองได้มาคิดเป็นร้อยละ 100

1.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง อำเภอนาเชือก และอำเภอนาปีพุม ในระหว่างวันที่ 15- 19 ธันวาคม 2557 ถึง อำเภอละ 1 วัน โดยผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลหลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้จัดกระทำข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการดังนี้

1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไว้วิเคราะห์ข้อมูลและแยกหมวดหมู่ตามตัวแปรที่ศึกษา

1.2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทั้งโดยรวม รายด้านและรายข้อ โดยหา ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 :121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาจัดกลุ่มคุณภาพ ทำความเข้าใจข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงของการตอบคำถามและหาข้อสรุปประเด็นสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 วิเคราะห์การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามทั้งโดยรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามสถานภาพ โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent samples)

1.4 วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม และสรุปผลการสัมภาษณ์ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยดีเด่นมาจัดกลุ่มคุณภาพนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 122 - 127)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Item-objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 63)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 อำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 130)

$$r = \frac{N\sum XY - \sum X\sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง X กับ Y
	$\sum x$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนชุด X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนชุด Y
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของกำลังสองของคะแนนชุด X
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของกำลังสองของคะแนนชุด Y
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่าง X กับ Y
	N	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่ม

1.3 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 117)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ผลรวมของคะแนนรวม

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบสภาพดำเนินการนิเทศภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามสถานภาพ โดยใช้การทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples) (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 137)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left(\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right) \left(\frac{n_1 + n_2}{n_1 n_2} \right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต

เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

\bar{X}_1, \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

$n_1 + n_2$ แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
Df	แทน	ขั้นของความอิสระ (Degree of freedom)

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม โดยรวม รายด้านและรายข้อ โดยหา ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นตามสถานภาพด้านตำแหน่งและประสบการณ์การทำงานของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples)

4. สรุปแนวทางในการพัฒนาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

5. สรุปแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในดีเด่น ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองมหาสารคาม ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาเชือก และ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาปีพุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามสถานภาพด้านตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน ปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพด้านตำแหน่ง		
1. ผู้บริหาร	13	8.22
2. ครูผู้สอน	145	91.77
รวม	158	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1 - 10 ปี	66	41.77
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	92	58.22
รวม	158	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 157 คน แยกเป็นผู้บริหาร 13 คน คิดเป็นร้อยละ 8.22 ครูผู้สอน จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 91.77 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน 1- 10 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 41.77 ประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 58.22

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	สภาพการดำเนินการ นิเทศภายใน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		โดยรวม		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	สภาพการดำเนินการ นิเทศภายใน	4.29	0.52	3.57	0.49	3.93	0.50	มาก
2	การวางแผนการนิเทศ	4.87	0.13	4.80	0.27	4.83	0.20	มากที่สุด
3	การเตรียมการนิเทศ	4.54	0.14	4.53	0.14	4.53	0.14	มากที่สุด
4	การดำเนินการนิเทศ	3.05	0.12	3.00	0.14	3.03	0.13	ปานกลาง
5	การประเมินผลการนิเทศ	4.01	0.19	3.97	0.20	3.99	0.20	มาก
6	การรายงานผลการนิเทศ	4.73	0.26	4.69	0.18	4.71	0.22	มากที่สุด
โดยรวม		4.25	0.23	4.09	0.24	4.17	0.23	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน มีสภาพการดำเนินการนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.23) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ระดับมาก 2 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน

ด้านที่มีการสภาพการดำเนินการสูงสุดคือด้านที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (\bar{X} = 4.87, S.D.=0.13) รองลงไปที่ ด้านที่ 6 การรายงานผลการนิเทศ (\bar{X} = 4.68, S.D.=0.49) ด้านที่ 3 การเตรียมการนิเทศ (\bar{X} = 4.53, S.D.=0.14) ด้านที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ (\bar{X} = 3.98, S.D.=0.20) ด้านที่ 1 สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน (\bar{X} = 3.63, S.D.=0.23) และด้านที่ 4 การดำเนินการนิเทศ (\bar{X} = 3.01, S.D.=0.13) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่าสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม มีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.73, S.D.=0.26) เมื่อพิจารณา แต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ระดับมาก 2 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านที่มีการสภาพการดำเนินการสูงสุดคือด้านที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (\bar{X} = 4.87, S.D.=0.13) รองลงไปที่ ด้านที่ 6 การรายงานผลการนิเทศ (\bar{X} = 4.74, S.D.=0.25) ด้านที่ 3 การเตรียมการนิเทศ (\bar{X} = 4.54, S.D.=0.14) ด้านที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ (\bar{X} = 4.01, S.D.=0.19) ด้านที่ 1 สภาพปัญหาการนิเทศภายใน (\bar{X} = 3.96, S.D.=0.20) และด้านที่ 4 การดำเนินการนิเทศ (\bar{X} = 3.01, S.D.=0.13) ตามลำดับ

ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามมีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.73, S.D.=0.26) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ระดับมาก 2 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านที่มีการสภาพการดำเนินการสูงสุดคือด้านที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (\bar{X} = 4.80, S.D.=0.27) รองลงไปที่ ด้านที่ 6 การรายงานผลการนิเทศ (\bar{X} = 4.68, S.D.=0.19) ด้านที่ 3 การเตรียมการนิเทศ (\bar{X} = 4.53, S.D.=0.14) ด้านที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ (\bar{X} = 3.97, S.D.=0.20) ด้านที่ 1 สภาพปัญหาการนิเทศภายใน (\bar{X} = 3.57, S.D.=0.26) และด้านที่ 4 การดำเนินการนิเทศ (\bar{X} = 3.00, S.D.=0.14) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่งด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ผู้บริหาร		ครู		โดยรวม		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	แผนงาน/โครงการนิเทศภายในสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้	5.00	0.00	4.90	0.35	4.95	0.17	มากที่สุด
2	แผนงาน/โครงการนิเทศภายในสอดคล้องกับนโยบายของ	4.83	0.40	3.98	0.97	4.41	0.69	มาก

3	หน่วยงานต้นสังกัดและบริบท ของหน่วยงาน การนิเทศภายในของศูนย์การ เรียนตามอัธยาศัยเป็นระบบและมี มีกระบวนการ ที่ดี	4.25	0.47	3.52	0.73	3.88	0.60	มาก
4	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความ พร้อมและทักษะในการนิเทศ	4.17	0.60	3.59	0.49	3.88	0.55	มาก
5	ข้อมูลสนเทศในการนิเทศภายใน ครบถ้วนและสมบูรณ์	4.25	0.40	3.43	0.50	3.84	0.45	ปานกลาง
6	สื่อและอุปกรณ์การนิเทศภายใน เหมาะสมกับกระบวนการนิเทศ	3.83	0.60	3.19	0.40	3.51	0.50	ปานกลาง
7	บุคลากรเห็นความสำคัญของการ นิเทศภายใน	4.25	0.65	3.88	0.51	4.06	0.58	มาก
8	การนิเทศ มีการดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง และทุกคนมีส่วนร่วม	4.00	0.83	2.95	0.27	3.48	0.55	ปานกลาง
9	มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่ รับผิดชอบการนิเทศภายใน	4.25	0.47	3.06	0.28	3.65	0.38	ปานกลาง

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศ ภายใน	ผู้บริหาร		ครู		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
10	รูปแบบการนิเทศเหมาะสมกับ ภาระงานของการศึกษานอก ระบบและตามอัธยาศัยอำเภอ	4.08	0.75	3.21	0.41	3.65	0.58	ปานกลาง
โดยรวม		4.29	0.52	3.57	0.49	3.93	0.50	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของ

ผู้บริหารและครูผู้สอน ในด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.93, S.D.=0.50$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ระดับปานกลาง 5 ข้อ โดยที่มีสภาพการดำเนินการได้สูงสุด คือ ข้อ 1 แผนงาน/โครงการนิเทศภายใน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ ($\bar{X}= 4.90, S.D.=0.17$) รองลงไปคือข้อ 2 แผนงาน/โครงการนิเทศภายในสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและบริบทของหน่วยงาน ($\bar{X}=4.04, S.D.=0.69$) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 8 การนิเทศ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทุกคน มีส่วนร่วม ($\bar{X}= 3.03, S.D.=0.55$)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่าสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.29, S.D.=0.52$) โดยที่มีสภาพการดำเนินการ ได้สูงสุด คือ ข้อ 1 แผนงาน/โครงการนิเทศภายในที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ มีการดำเนินการสูงที่สุด ($\bar{X}= 5.00, S.D.=0.00$) รองลงไปคือข้อ 2 แผนงาน/โครงการนิเทศภายในสอดคล้องกับนโยบาย ของหน่วยงานต้นสังกัดและบริบทของหน่วยงาน ($\bar{X}= 4.83, S.D.=0.40$) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 6 สื่อและอุปกรณ์การนิเทศภายในเหมาะสมกับกระบวนการนิเทศ ($\bar{X}= 3.83, S.D.=0.60$)

ส่วนครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.57, S.D.=0.49$) โดยที่มีสภาพการดำเนินการได้สูงสุด คือ ข้อ 1 แผนงาน/โครงการนิเทศภายในที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ มีการดำเนินการสูงที่สุด ($\bar{X}= 4.90, S.D.=0.35$) รองลงไปคือข้อ 2 แผนงาน/โครงการนิเทศภายในสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและบริบทของหน่วยงาน ($\bar{X}= 3.98, S.D.=0.97$) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 8 การนิเทศ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทุกคนมีส่วนร่วม ($\bar{X}= 2.95, S.D.=0.27$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด มหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านการวางแผนการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศ	ผู้บริหาร	ครู	โดยรวม
-----	-----------------------	-----------	-----	--------

	ภายใน	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	4.92	0.29	4.88	0.37	4.90	0.33	มากที่สุด
2	การแต่งตั้งคณะนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	4.83	0.39	4.59	0.51	4.71	0.45	มากที่สุด
3	การจัดทำแผนนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	5.00	0.00	4.90	0.30	4.95	0.15	มากที่สุด
4	การจัดทำสื่อ/เครื่องมือนิเทศศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	4.75	0.45	4.77	0.44	4.76	0.45	มากที่สุด
5	การจัดทำปฏิทินนิเทศภายในโรงเรียนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	4.83	0.39	4.86	0.40	4.85	0.40	มากที่สุด
	โดยรวม	4.87	0.13	4.80	0.27	4.83	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในด้านการวางแผนการนิเทศ มีสภาพการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D.=0.20) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดได้แก่ ข้อ 3 การจัดทำแผนนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ($\bar{X} = 4.91$, S.D.=0.15) รองลงไปคือข้อ 1 การกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ($\bar{X} = 4.88$, S.D.=0.33) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 2 การแต่งตั้งคณะนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ($\bar{X} = 4.61$, S.D.=0.45)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่าสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามด้านการวางแผน มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{X} = 4.87, S.D.=0.13$) ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุด คือ ข้อ 3 การจัดทำแผนนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ($\bar{X} = 5.00, S.D.=0.00$) รองลงไปคือข้อ 1 การกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ($\bar{X} = 4.92, S.D.=0.29$) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 4 การจัดทำสื่อ/เครื่องมือนิเทศศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ($\bar{X} = 4.75, S.D.=0.45$)

ส่วนครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามด้านการวางแผน มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{X} = 4.80, S.D.=0.27$) ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุด คือ ข้อ 3 การจัดทำแผนนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ($\bar{X} = 4.90, S.D.=0.30$) รองลงไปคือข้อ 1 การกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ($\bar{X} = 4.88, S.D.=0.37$) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 2 การแต่งตั้งคณะนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ($\bar{X} = 4.59, S.D.=0.51$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง ด้านเตรียมการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		โดยรวม		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	จัดประชุมเพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายใน กศน.ในแต่ละภาคเรียน	5.00	0.00	4.96	0.20	4.96	0.10	มากที่สุด
2	การอบรมบุคลากร ที่การนิเทศให้มีความรู้ความตระหนักความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการนิเทศ	4.50	0.52	4.57	0.52	4.56	0.52	มากที่สุด
3	กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน	4.58	0.51	4.66	0.47	4.66	0.49	มากที่สุด

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศ ภายใน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		โดยรวม		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
4	การสร้างเครื่องมือในการนิเทศ ให้ครอบคลุมกรอบงาน การศึกษานอกระบบและตาม อัธยาศัย	4.75	0.45	4.94	0.27	4.93	0.41	มากที่สุด
	ดำเนินการนิเทศ	3.75	0.97	3.57	0.61	3.58	0.79	มาก
	โดยรวม	4.54	0.14	4.53	0.14	4.53	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในด้านการเตรียมการนิเทศ มีสภาพการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.14) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ โดยข้อ 1 จัดประชุมเพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายใน กศน.ในแต่ละภาคเรียนมีการเตรียมการนิเทศ ($\bar{X} = 4.96$, S.D.=0.10) รองลงไปคือข้อ 4 การสร้างเครื่องมือในการนิเทศให้ครอบคลุมกรอบงานการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.83$, S.D.=0.41) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 6 การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X} = 3.58$, S.D.=0.79)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่าสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามด้านการวางแผนการนิเทศมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.=0.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดคือข้อ 1 จัดประชุมเพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายใน กศน.ในแต่ละภาคเรียน ($\bar{X} = 5.00$, S.D.=0.00) รองลงไปคือข้อ 4 การสร้างเครื่องมือในการนิเทศให้ครอบคลุมกรอบงานการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ($\bar{X} = 4.75$, S.D.=0.45) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 6 การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X} = 3.75$, S.D.=0.97)

ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามด้านการเตรียมการนิเทศมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.14) เมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อพบว่ามีอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดคือ ข้อ 1 จัดประชุมเพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายใน กศน.ในแต่ละภาคเรียน (\bar{X} = 4.96, S.D.=0.20) รองลงไปคือข้อ 4 การสร้างเครื่องมือในการนิเทศให้ครอบคลุมกรอบงานการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย (\bar{X} = 4.84, S.D.=0.37) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 6 การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนิเทศ (\bar{X} = 3.57, S.D.=0.61)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง ด้านดำเนินการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การนิเทศโดยผู้บริหาร	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	มากที่สุด
2	การนิเทศโดยศึกษานิเทศก์	2.75	0.45	2.82	0.38	2.82	0.42	ปานกลาง
3	ครูนิเทศกันเอง	3.42	0.51	3.17	0.62	3.18	0.57	ปานกลาง
4	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศ	4.25	0.62	4.12	0.73	4.13	0.68	มาก
5	การนิเทศการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม/ด้านอาชีพ	3.75	0.62	3.64	0.65	3.65	0.64	มาก
6	การนิเทศโดยการประชุม	4.92	0.29	4.85	0.36	4.85	0.32	มากที่สุด
7	เยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน	3.83	0.72	3.71	0.51	3.72	0.62	มาก
8	การนิเทศแบบคลินิก	1.25	0.45	1.04	0.20	1.06	0.33	น้อยที่สุด
9	การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์	1.00	0.00	1.00	0.00	1.00	0.00	น้อยที่สุด
10	การนิเทศเป็นกลุ่ม	3.33	0.65	3.78	0.46	3.75	0.56	มาก
11	การนิเทศรายบุคคล	3.33	0.65	2.98	0.30	3.01	0.48	ปานกลาง
12	การศึกษาดูงาน	2.92	0.79	2.73	0.57	2.75	0.68	ปานกลาง
13	การนิเทศแบบคู่สัญญา	1.42	0.51	1.46	0.50	1.46	0.51	น้อยที่สุด

14	การนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนา	1.50	0.52	1.74	0.44	1.72	0.48	น้อย
	โดยรวม	3.05	0.12	3.00	0.14	3.03	0.13	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในด้านวิธีดำเนินการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.03$, S.D.=0.13)เมื่อพิจารณาแต่่วิธีดำเนินการนิเทศพบว่าอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด 2 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ระดับปานกลาง 4 ข้อ ระดับน้อย 1 ข้อ ระดับน้อยที่สุด 3 ข้อ วิธีดำเนินการนิเทศที่ปฏิบัติมากที่สุดคือข้อ 1 การนิเทศโดยผู้บริหาร ($\bar{X}= 5.00$, S.D.=0.00) รองลงไปคือข้อ 6 การนิเทศโดยการประชุม ($\bar{X}= 4.85$, S.D.=0.32) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 9 การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ ($\bar{X}= 1.00$, S.D.=0.00)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่าสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามด้านการดำเนินการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.05$, S.D.=0.12) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ระดับปานกลาง 4 ข้อ ระดับน้อย 1 ข้อ ระดับน้อยที่สุด 3 ข้อ รูปแบบที่มีการนิเทศมากที่สุดคือข้อ 1 การนิเทศโดยผู้บริหาร ($\bar{X}= 5.00$, S.D.=0.00) รองลงไปคือข้อ 6 การนิเทศโดยการประชุม ($\bar{X}= 4.92$, S.D.=0.29) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 9 การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ ($\bar{X}= 1.00$, S.D.=0.00)

ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.00$, S.D.=0.14)เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ระดับปานกลาง 4 ข้อ ระดับน้อย 1 ข้อ ระดับน้อยที่สุด 3 ข้อ รูปแบบที่มีการนิเทศมากที่สุดคือข้อ 1 การนิเทศโดยผู้บริหาร ($\bar{X}= 5.00$, S.D.=0.00) รองลงไปคือข้อ 6 การนิเทศโดยการประชุม ($\bar{X}= 4.85$, S.D.=0.32) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 9 การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ ($\bar{X}= 1.00$, S.D.=0.00)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง ด้านการประเมินผลการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		โดยรวม		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	การประเมินผล/วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการในการนิเทศภายใน	4.33	0.65	4.37	0.69	4.35	0.67	มาก
2	การประเมินความพร้อมของผู้นิเทศ	3.75	0.75	3.68	0.67	3.71	0.71	มาก
3	การประเมินความพร้อมของผู้รับการนิเทศ	3.66	0.49	3.53	0.55	3.60	0.52	มาก
4	การประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ	3.67	0.49	3.61	0.57	3.64	0.53	มาก
5	การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังการได้รับการนิเทศ	4.58	0.51	4.57	0.50	4.58	0.51	มากที่สุด
6	การประเมินผลความสำเร็จตามเป้าหมายของแผนงาน/โครงการนิเทศภายใน	4.08	0.51	4.08	0.53	4.08	0.52	มาก
โดยรวม		4.01	0.19	3.97	0.20	3.99	0.20	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในด้านการประเมินผลการนิเทศ มีสภาพการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.20) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 5 ข้อ โดย ข้อ 5 การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังการได้รับการนิเทศ มีการดำเนินประเมินผลการนิเทศสูงสุด ($\bar{X}= 4.57$, S.D.=0.51) รองลงไปที่ข้อ 1 การประเมินผล/วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการในการนิเทศภายใน ($\bar{X}= 4.37$, S.D.=0.67) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 3 การประเมินความพร้อมของผู้รับการนิเทศ ($\bar{X}= 3.54$, S.D.=0.52)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.19)เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อ 5 การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังการได้รับการนิเทศ มีการดำเนินประเมินผลการนิเทศสูงสุด ($\bar{X}= 4.58$, S.D.=0.51) รอง

ลงไปคือข้อ 1 การประเมินผล/วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการในการนิเทศภายใน (\bar{X} = 4.33, S.D.=0.65) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 3 การประเมินความพร้อมของผู้รับการนิเทศ (\bar{X} = 3.66, S.D.=0.49)

ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.97, S.D.=0.20) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 5 ข้อ โดยข้อ 5 การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังการได้รับการนิเทศ มีการดำเนินประเมินผลการนิเทศสูงสุด (\bar{X} = 4.57, S.D.=0.50) รองลงไปคือข้อ 1 การประเมินผล/วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการในการนิเทศภายใน (\bar{X} = 4.37, S.D.=0.69) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 3 การประเมินความพร้อมของผู้รับการนิเทศ (\bar{X} = 3.53, S.D.=0.55)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง ด้านการรายงานผลการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศ ภายใน	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การรายงานผลขณะดำเนินการ	4.55	0.50	4.55	0.50	4.55	0.50	มาก
2	การรายงานผลการนิเทศ หลังสิ้นสุดการดำเนินการตาม	4.67	0.55	4.67	0.55	4.67	0.55	มากที่สุด

3	ภาระงานของครูผู้สอน มีการจัดทำรายงานที่มีรูปแบบ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.73	0.55	4.73	0.55	4.73	0.55	มากที่สุด
4	กรอบการรายงานมีความ ถูกต้องครบถ้วน ตามกรอบ หรือเป้าหมายการนิเทศ	4.71	0.46	4.71	0.46	4.71	0.46	มากที่สุด
5	มีการนำเสนอผลและนำข้อมูล จากการรายงานไปพัฒนา ตนเอง พัฒนาการจัดการ เรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน และ พัฒนาองค์กรได้อย่างมี คุณภาพ	4.90	0.31	4.90	0.31	4.90	0.31	มากที่สุด
โดยรวม		4.73	0.26	4.69	0.18	4.71	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในด้านการรายงานผลการนิเทศ มีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$, S.D.=0.22) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดคือข้อ 5 มีการนำเสนอผลและนำข้อมูลจากการรายงานไปพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีคุณภาพ ($\bar{X}= 4.88$, S.D.=0.31) รองลงไปคือ ข้อ 3 การรายงานผลการนิเทศหลังสิ้นสุดการดำเนินการตามภาระงานของครูผู้สอน ($\bar{X}= 4.75$, S.D.=0.55) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 1 การรายงานผลขณะดำเนินการ ($\bar{X}= 4.46$, S.D.=0.50)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่าสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามมีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.73$, S.D.=0.26) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดคือข้อ 5 มีการนำเสนอผลและนำข้อมูลจากการรายงานไปพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีคุณภาพ ($\bar{X}= 4.88$, S.D.=0.31) รองลงไปคือ ข้อ 3 การรายงานผลการนิเทศหลังสิ้นสุดการดำเนินการตามภาระงานของครูผู้สอน ($\bar{X}= 4.75$, S.D.=0.55) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 1 การรายงานผลขณะดำเนินการ ($\bar{X}= 4.46$, S.D.=0.50)

ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D.=0.18) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดคือข้อ 5 มีการนำเสนอผลและนำข้อมูลจากการรายงานไปพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.88$, S.D.=0.33) รองลงไปคือ ข้อ 2 การรายงานผลการนิเทศหลังสิ้นสุดการดำเนินการตามภาระงานของครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.77$, S.D.=0.43) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 1 การรายงานผลขณะดำเนินการ ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=0.50)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ประสบการณ์ 1-10 ปี		ประสบการณ์ มากกว่า 10 ปี		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	สภาพปัจจุบันปัญหาและ							
	ความจำเป็นของการนิเทศ	3.45	0.54	4.41	0.46	3.93	0.5	มาก
2	การวางแผนการนิเทศ	4.72	0.34	4.94	0.11	4.83	0.2	มากที่สุด
3	การเตรียมการนิเทศ	4.54	0.15	4.52	0.13	4.53	0.14	มากที่สุด
4	การดำเนินการนิเทศ	2.90	0.14	3.15	0.09	3.03	0.13	ปานกลาง
5	การประเมินผลการนิเทศ	3.89	0.23	4.09	0.16	3.99	0.2	มาก
6	การรายงานผลการนิเทศ	4.54	0.24	4.87	0.13	4.71	0.22	มากที่สุด
	โดยรวม	4.01	0.27	4.33	0.18	4.17	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและครูผู้สอน 1-10 ปี พบว่าการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน มีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D.=0.27) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ระดับมาก 2 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านที่มีการสภาพการดำเนินการสูงสุดคือด้านที่ 2 การวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.72$, S.D.=0.34) รองลงไปคือ ด้านที่ 6 การรายงานผลการนิเทศ ($\bar{X} = 4.74$,

S.D.=0.25) ด้านที่ 3 การเตรียมการนิเทศ (\bar{X} = 4.54, S.D.=0.24) ด้านที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ (\bar{X} = 3.89, S.D.=0.23) ด้านที่ 1 สภาพปัญหาการนิเทศภายใน (\bar{X} = 3.45, S.D.=0.54) และด้านที่ 4 การดำเนินการนิเทศ (\bar{X} =2.90, S.D.=0.14) ตามลำดับ

ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.33, S.D.=0.18) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ระดับมาก 2 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านที่มีการสภาพการดำเนินการสูงสุดคือด้านที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (\bar{X} = 4.94, S.D.=0.11) รองลงไปคือ ด้านที่ 6 การรายงานผลการนิเทศ (\bar{X} = 4.87, S.D.=0.13) ด้านที่ 3 การเตรียมการนิเทศ (\bar{X} = 4.52, S.D.=0.13) ด้านที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ (\bar{X} = 4.09, S.D.=0.16) ด้านที่ 1 สภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ (\bar{X} = 4.41, S.D.=0.46) และด้านที่ 4 การดำเนินการนิเทศ (\bar{X} = 3.15, S.D.=0.09) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน สภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ประสบการณ์ 1-10 ปี		ประสบการณ์ มากกว่า10 ปี		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	แผนงาน/โครงการนิเทศภายในสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้	4.85	0.44	4.95	0.23	4.90	0.33	มากที่สุด
2	แผนงาน/โครงการนิเทศภายในสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและบริบทของหน่วยงาน	3.26	0.92	4.60	0.49	4.04	0.71	มาก
3	การนิเทศภายในของศูนย์การเรียนรู้ตามอัธยาศัยเป็นระบบและมีกระบวนการที่ดี	3.42	0.68	3.68	0.75	3.57	0.72	มาก
4	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความพร้อมและทักษะในการนิเทศ	3.09	0.29	4.02	0.21	3.64	0.25	มาก
5	ข้อมูลสนเทศในการนิเทศภายใน	3.02	0.12	3.83	0.46	3.49	0.29	ปานกลาง

6	ครบถ้วนและสมบูรณ์ สื่อและอุปกรณ์การนิเทศภายใน เหมาะสมกับกระบวนการนิเทศ	3.00	0.00	3.41	0.52	3.24	0.26	ปานกลาง
7	บุคลากรเห็นความสำคัญของการ นิเทศภายใน	3.72	0.74	4.03	0.23	3.90	0.49	มาก

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ประสบการณ์ 1-10 ปี		ประสบการณ์ มากกว่า10 ปี		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
8	การนิเทศ มีการดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง และทุกคนมีส่วนร่วม	2.88	0.33	3.14	0.48	3.03	0.41	ปานกลาง
9	มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่ รับผิดชอบการนิเทศภายใน	3.12	0.41	3.16	0.45	3.15	0.43	ปานกลาง
10	รูปแบบการนิเทศเหมาะสมกับ ภาระงานของการศึกษานอก ระบบและตามอัธยาศัย	3.08	0.27	3.42	0.58	3.28	0.42	ปานกลาง
โดยรวม		3.45	0.54	4.41	0.46	3.93	0.5	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศจำแนกตามประสบการณ์ 1-10 ปี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.45$, S.D.=0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ระดับมาก 8 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการได้สูงสุด คือ ข้อ 1 แผนงาน/โครงการนิเทศภายในที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ มีการดำเนินการสูงสุด ($\bar{X}= 4.85$, S.D.=0.44) รองลงไปคือข้อ 2 แผนงาน/โครงการนิเทศภายในสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและบริบทของหน่วยงาน ($\bar{X}= 3.42$, S.D.=0.68) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 6 สื่อและอุปกรณ์การนิเทศภายในเหมาะสมกับกระบวนการนิเทศ ($\bar{X}= 3.00$, S.D.=0.00)

ส่วนผู้มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป มีความเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามด้านสภาพดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.41$, S.D.=0.46)) โดยที่มีสภาพการดำเนินการได้สูงสุด คือ ข้อ 1 แผนงาน/โครงการนิเทศภายในที่นำไปสู่การปฏิบัติได้

มีการดำเนินการสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D.=0.34) รองลงไปคือข้อ 2 แผนงาน/โครงการนิเทศภายใน สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและบริบทของหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.04$, S.D.=0.71) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 8 การนิเทศ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทุกคนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.03$, S.D.=0.41)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ การทำงาน ด้านการวางแผนการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ประสบการณ์ 1-10 ปี		ประสบการณ์ มากกว่า10 ปี		โดยรวม		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1	การกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	4.72	0.51	4.99	0.10	4.88	0.31	มากที่สุด
2	การแต่งตั้งคณะนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	4.38	0.52	4.77	0.42	4.61	0.47	มากที่สุด
3	การจัดทำแผนนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	4.78	0.41	5.00	0.00	4.91	0.21	มากที่สุด
4	การจัดทำสื่อ/เครื่องมือนิเทศศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	4.68	0.47	4.83	0.41	4.76	0.44	มากที่สุด

5	การจัดทำปฏิทินนิเทศภายใน โรงเรียนศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	4.69	0.55	4.98	0.15	4.86	0.35	มากที่สุด
โดยรวม		4.72	0.34	4.94	0.11	4.83	0.2	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและครูผู้สอน 1-10 ปี พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามในด้านการวางแผนการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.72$, S.D.=0.34) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดได้แก่ ข้อ 3 การจัดทำแผนนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X}= 4.78$, S.D.=0.41) รองลงไปคือข้อ 1 การกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X}= 4.72$, S.D.=0.51) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 2 การแต่งตั้งคณะนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X}= 4.38$, S.D.=0.52)

ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีมีความเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}= 4.94$, S.D.=0.11) เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุด คือ ข้อ 3 การจัดทำแผนนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X}= 5.00$, S.D.=0.00) รองลงไปคือข้อ 1 การกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X}= 4.99$, S.D.=0.10) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 4 การจัดทำสื่อ/เครื่องมือนิเทศศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ($\bar{X}= 4.76$, S.D.=0.44)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ การทำงาน ด้านเตรียมการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศ ภายใน	ประสบการณ์ 1-10 ปี		ประสบการณ์ มากกว่า 10 ปี		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	จัดประชุมเพื่อศึกษาแนว ทางการนิเทศภายใน กศน.	4.91	0.29	5.00	0.00	4.96	0.12	มากที่สุด

2	ในแต่ละภาคเรียน การอบรมบุคลากร ที่การนิเทศ ให้มีความรู้ความตระหนักความ เข้าใจและเห็นความสำคัญของ การนิเทศ	4.29	0.52	4.75	0.44	4.56	0.50	มากที่สุด
3	กำหนดบทบาทหน้าที่ของ ผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน	4.82	0.39	4.54	0.50	4.66	0.47	มากที่สุด
4	การสร้างเครื่องมือในการนิเทศ ให้ครอบคลุมกรอบงาน การศึกษานอกระบบและตาม อัธยาศัย	4.65	0.48	4.97	0.18	4.83	0.32	มากที่สุด
5	การจัดข้อมูลของผู้รับการนิเทศ	4.60	0.49	4.59	0.50	4.59	0.44	มากที่สุด
6	การจัดสรรงบประมาณในการ ดำเนินการนิเทศ	4.00	0.00	3.28	0.70	3.58	0.54	มาก
โดยรวม		4.54	0.15	4.52	0.13	4.53	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและครูผู้สอน 1-10 ปี พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามในด้านเตรียมการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.=0.15) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ ระดับมาก 2 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดได้แก่ ข้อ 1 จัดประชุมเพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายใน กศน. ในแต่ละภาคเรียน ($\bar{X} = 4.91$, S.D.=0.29) รองลงไปคือข้อ 3 กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.82$, S.D.=0.39) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 6 การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.00)

ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D.=0.13) เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุด คือ ข้อ 1 จัดประชุมเพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศภายใน กศน.ในแต่ละภาคเรียน ($\bar{X} = 5.00$, S.D.=0.00) รองลงไปคือข้อ 4 การสร้าง

เครื่องมือในการนิเทศให้ครอบคลุมกรอบงานการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ($\bar{X}= 4.97, S.D.=0.18$)
 ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 6การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนิเทศ ($\bar{X}= 3.58, S.D.=0.54$)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม
 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านดำเนินการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ประสบการณ์ 1-10 ปี		ประสบการณ์ มากกว่า10 ปี		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การนิเทศโดยผู้บริหาร	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	มากที่สุด
2	การนิเทศโดยศึกษานิเทศก์	2.62	0.49	2.96	0.21	2.82	0.35	ปานกลาง
3	ครูนิเทศกันเอง	2.92	0.62	3.37	0.55	3.18	0.58	ปานกลาง
4	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศ	3.77	0.58	4.38	0.71	4.13	0.64	มาก
5	การนิเทศการจัดกิจกรรม การพบกลุ่ม/ด้านอาชีพ	3.52	0.73	3.74	0.57	3.65	0.65	มาก
6	การนิเทศโดยการประชุม	4.69	0.47	4.97	0.18	4.85	0.32	มากที่สุด
7	เยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน	3.52	0.62	3.86	0.41	3.72	0.51	มาก
8	การนิเทศแบบคลินิก	1.09	0.29	1.03	0.18	1.06	0.24	น้อยที่สุด
9	การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์	1.00	0.00	1.00	0.00	1.00	0.00	น้อยที่สุด
10	การนิเทศเป็นกลุ่ม	3.66	0.57	3.80	0.43	3.75	0.50	มาก
11	การนิเทศรายบุคคล	3.02	0.33	3.00	0.36	3.01	0.35	ปานกลาง
12	การศึกษาดูงาน	2.80	0.59	2.71	0.58	2.75	0.59	ปานกลาง
13	การนิเทศแบบคู่สัญญา	1.29	0.46	1.58	0.50	1.46	0.48	น้อยที่สุด
14	การนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนา	1.72	0.45	1.72	0.45	1.72	0.45	น้อย
โดยรวม		2.90	0.14	3.15	0.09	3.03	0.13	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและครูผู้สอน 1-10 ปี พบว่า

การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามในด้านดำเนินการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 2.90$, S.D.=0.14) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ระดับปานกลาง 4 ข้อ ระดับน้อย 1 ข้อ ระดับน้อยที่สุด 3 ข้อ รูปแบบที่มีการนิเทศมากที่สุดคือข้อ 1 การนิเทศโดยผู้บริหาร ($\bar{X}= 5.00$, S.D.=0.00) รองลงไปคือข้อ 6 การนิเทศโดยการประชุม ($\bar{X}= 4.69$, S.D.=0.47) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 9 การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ ($\bar{X}= 1.00$, S.D.=0.00)

ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามด้านดำเนินการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.15$, S.D.=0.09) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ระดับปานกลาง 4 ข้อ ระดับน้อย 1 ข้อ ระดับน้อยที่สุด 3 ข้อ รูปแบบที่มีการนิเทศมากที่สุดคือข้อ 1 การนิเทศโดยผู้บริหาร ($\bar{X}= 5.00$, S.D.=0.00) รองลงไปคือข้อ 6 การนิเทศโดยการประชุม ($\bar{X}= 4.97$, S.D.=0.18) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 9 การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์ ($\bar{X}= 1.00$, S.D.=0.00)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ การทำงาน ด้านประเมินผลการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ประสบการณ์ 1-10 ปี		ประสบการณ์ มากกว่า10 ปี		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
		1	การประเมินผล/วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการในการนิเทศภายใน	4.38	0.60	4.36	0.74	4.37
2	การประเมินความพร้อมของผู้นิเทศ	3.28	0.84	3.97	0.28	3.68	0.55	มาก
3	การประเมินความพร้อมของผู้รับการนิเทศ	3.86	0.43	3.32	0.51	3.54	0.53	มาก
4	การประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ	3.55	0.64	3.65	0.50	3.61	0.55	มาก

ข้อ	สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน	ประสบการณ์ 1-10 ปี		ประสบการณ์ มากกว่า10 ปี		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
5	การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังการได้รับการนิเทศ	4.25	0.43	4.80	0.40	4.57	0.45	มากที่สุด
	เป้าหมายของแผนงาน/โครงการนิเทศภายใน	4.23	0.52	3.98	0.51	4.08	0.53	มาก
	โดยรวม	3.89	0.23	4.09	0.16	3.99	0.2	มาก

จากตารางที่ 15 จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและครูผู้สอน 1-10 ปี พบว่าการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามในด้านประเมินผลการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.23) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 5 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุด คือ ข้อ 5 ข้อ 1 การประเมินผล/วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการในการนิเทศภายใน ($\bar{X}= 4.38$, S.D.=0.60) รองลงไปคือข้อ 5 การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังการได้รับการนิเทศ ($\bar{X}= 4.25$, S.D.=0.43) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 2 การประเมินความพร้อมของผู้นิเทศ ($\bar{X}= 3.28$, S.D.=0.84)

ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามด้านประเมินผลการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.16) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 5 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดคือข้อ 5 การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังการได้รับการนิเทศ มีการดำเนินประเมินผลการนิเทศสูงสุด ($\bar{X}= 4.80$, S.D.=0.40) รองลงไปคือข้อ 1 การประเมินผล/วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการในการนิเทศภายใน ($\bar{X}= 4.36$, S.D.=0.74) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 3 การประเมินความพร้อมของผู้รับการนิเทศ ($\bar{X}= 3.32$, S.D.=0.51)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม
จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านรายงานผลการนิเทศ

ข้อ	สภาพการดำเนินการ นิเทศภายใน	ประสบการณ์ 1-10 ปี		ประสบการณ์ มากกว่า10 ปี		โดยรวม		
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	การรายงานผลขณะดำเนินการ	4.98	0.12	4.09	0.28	4.46	0.40	มาก
2	การรายงานผลการนิเทศหลัง สิ้นสุดการดำเนินการตามภาระ งานของครูผู้สอน	4.48	0.50	4.95	0.27	4.75	0.40	มากที่สุด
3	มีการจัดทำรายงานที่มีรูปแบบที่ ถูกต้องตามหลักวิชาการ	4.37	0.86	4.97	0.18	4.72	0.49	มากที่สุด
4	กรอบการรายงานมีความถูกต้อง ครบถ้วน ตามกรอบหรือเป้าหมาย การนิเทศ	4.66	0.48	4.67	0.47	4.67	0.47	มากที่สุด
5	มีการนำเสนอผลและนำข้อมูล จากการรายงานไปพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนา ผู้เรียน และพัฒนาองค์กรได้อย่าง มีคุณภาพ	4.72	0.45	4.99	0.10	4.88	0.26	มากที่สุด

โดยรวม	4.54	0.24	4.87	0.13	4.71	0.22	มากที่สุด
--------	------	------	------	------	------	------	-----------

จากตารางที่ 16 จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและครูผู้สอน 1-10 ปี พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามด้านรายงานผลการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.=0.24) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ระดับมาก 2 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดคือข้อ 1 การรายงานผลขณะดำเนินการ ($\bar{X} = 4.98$, S.D.=0.12) รองลงไปคือข้อ 5 มีการนำเสนอผลและนำข้อมูลจากการรายงานไปพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.72$, S.D.=0.45) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 3 มีการจัดทำรายงานที่มีรูปแบบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ($\bar{X} = 4.37$, S.D.=0.86)

ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D.=0.13) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ ข้อที่มีการดำเนินการสูงสุดคือข้อ 5 มีการนำเสนอผลและนำข้อมูลจากการรายงานไปพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีคุณภาพ ($\bar{X} = 4.99$, S.D.=0.10) รองลงไปคือ ข้อ 3 การรายงานผลการนิเทศหลังสิ้นสุดการดำเนินการตามภาระงานของครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.97$, S.D.=0.18) ข้อที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุดคือข้อ 1 การรายงานผลขณะดำเนินการ ($\bar{X} = 4.09$, S.D.=0.28)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples) ปรากฏผลดังตารางที่ 17-18

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่งโดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	สภาพการดำเนินการ นิเทศภายในของ	ผู้บริหาร (n = 13)	ครูผู้สอน (n = 152)	t
---------	-----------------------------------	-----------------------	------------------------	---

	สถานศึกษา	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D	
1	สภาพปัจจุบันปัญหาและ ความจำเป็นของการนิเทศ	4.29	0.52	3.57	0.49	0.722
2	การวางแผนการนิเทศ	4.87	0.13	4.8	0.27	0.942
3	การเตรียมการนิเทศ	4.54	0.14	4.53	0.14	1.092
4	การปฏิบัติการนิเทศ	3.05	0.12	3.00	0.14	1.048
5	การประเมินผลการนิเทศ	4.01	0.19	3.97	0.2	0.488
5	การรายงานผลการนิเทศ	4.73	0.26	4.69	0.18	1.789
โดยรวม		4.25	0.23	4.09	0.24	1.733

หมายเหตุ. * $p < .05$

จากตารางที่ 17 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน

จำนวนที่	สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษา	ประสบการณ์ 1-10 ปี		ประสบการณ์, มากกว่า 10 ปี		t
		\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D	
1	สภาพปัจจุบันปัญหาและ ความจำเป็นของการนิเทศ	3.45	0.54	4.41	0.46	15.47

2	การวางแผนการนิเทศ	4.72	0.34	4.94	0.11	6.04
3	การเตรียมการนิเทศ	4.54	0.15	4.52	0.13	0.91
4	การดำเนินการนิเทศ	2.9	0.14	3.15	0.09	9.56
5	การประเมินผลการนิเทศ	3.89	0.23	4.09	0.16	2.67
5	การรายงานผลการนิเทศ	4.54	0.24	4.87	0.13	3.04
โดยรวม		4.01	0.27	4.33	0.18	9.10

หมายเหตุ. * $p < .05$

จากตารางที่ 18 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามประสบการณ์โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ประสบการณ์การทำงาน ของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามในแต่ละด้านไม่แตกต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 สภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศด้านที่ 2 การวางแผนการนิเทศด้านที่ 4 การดำเนินการนิเทศ ด้านที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ และด้านที่ 6 การรายงานผลการนิเทศส่วนด้านที่ 3 ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ

ที่	แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน	จำนวนความถี่
1	แผนงาน/โครงการนิเทศต้องสอดคล้องกับนโยบาย	55

2	หน่วยงานต้นสังกัด บริบทของหน่วยงาน นำสู่การปฏิบัติได้ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรมีความพร้อมและควรมีทักษะ ในการนิเทศ	57
3	การดำเนินการนิเทศควรมีการดำเนินการต่อเนื่อง โดยทุก คนมีส่วนร่วม	59
4	รูปแบบการนิเทศ กระบวนการนิเทศ มีความเหมาะสมกับ ภาระงานการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย	53

จากตารางที่ 19 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการ
ดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ในการวางแผนการนิเทศ

เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในแต่ละข้อเรียงค่าความถี่จากมากไปหาน้อย
ได้แก่ ข้อ 3 การดำเนินการนิเทศควรมีการดำเนินการต่อเนื่อง โดยทุกคนมีส่วนร่วม มีค่าความถี่
ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 59 คน ข้อ 2 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรมีความพร้อมและควรมี
ทักษะในการนิเทศ ค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 57 คน ข้อ 1 แผนงาน/โครงการนิเทศ
ต้องสอดคล้องกับนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด บริบทของหน่วยงาน นำสู่การปฏิบัติได้ ค่าความถี่ของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 55 คน และข้อ 4 รูปแบบการนิเทศ กระบวนการนิเทศ มีความ
เหมาะสมกับภาระงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 53 คน

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการวางแผนนิเทศ

ที่	แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน	จำนวนความถี่
1	แผนงาน/โครงการนิเทศภายในควรครอบคลุมกรอบภาระงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	58
2	ควรกำหนดกรอบ ปฏิทินในการดำเนินการนิเทศอย่างชัดเจนและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ	51
3	แผนการนิเทศภายในควรมีระยะเวลาในการดำเนินการนิเทศที่สอดคล้องกับระยะเวลาปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ	47
4	การวางแผนการนิเทศต้องคำนึงถึงความพร้อมของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และสภาพการดำเนินการในปัจจุบันของศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย	52

จากตารางที่ 20 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ในการวางแผนการนิเทศ

เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในแต่ละข้อเรียงค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อ 1 แผนงาน/โครงการนิเทศภายในควรครอบคลุมกรอบภาระงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 58 คน ข้อ 4 การวางแผนการนิเทศต้องคำนึงถึงความพร้อมของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และสภาพการดำเนินการในปัจจุบันของศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 52 คน ข้อ 2 ควรกำหนดกรอบ ปฏิทินในการดำเนินการนิเทศอย่างชัดเจนและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 51 คนและข้อ 3 แผนการนิเทศภายในควรมีระยะเวลาในการดำเนินการนิเทศที่สอดคล้องกับระยะเวลาปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 47 คน

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม
ด้านเตรียมการนิเทศ

ที่	แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน	จำนวนความถี่
1	ควรมีการประชุมชี้แจงแนวทางในการนิเทศภายในให้บุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยได้เข้าใจ	59
2	ควรกำหนดวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับบุคลากร งานที่รับผิดชอบ	55
3	ควรจัดเตรียมเครื่องมือ/สื่อนิเทศ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานได้อย่างเที่ยงตรง	49
4	ควรมีวิธีการนิเทศที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับภาระงาน บุคลากรและงบประมาณ	53

จากตารางที่ 21 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ในการเตรียมการนิเทศ

เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในแต่ละข้อเรียงจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1 ควรกำหนดกรอบควรมีการประชุมชี้แจงแนวทางในการนิเทศภายในให้บุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้เข้าใจค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 59 คน ข้อ 2 ควรกำหนดวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับบุคลากร งานที่รับผิดชอบค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 55 คน ข้อ 4 ควรมีวิธีการนิเทศที่หลากหลายเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับภาระงาน บุคลากรและงบประมาณค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 53 คน และข้อ 3 ควรจัดเตรียมเครื่องมือ/สื่อนิเทศ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานได้อย่างเที่ยงตรง ค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 49 คน

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาดอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด
มหาสารคาม ด้านการดำเนินการนิเทศ

ที่	แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน	จำนวนความถี่
1	ควรนิเทศโดยผู้บริหารและครูผู้สอนนิเทศกันเองซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาและช่วยเหลือครูผู้สอนได้ตรงตามปัญหาที่เกิดขึ้นในศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย	59
2	การนิเทศควรเป็นแบบกัลยาณมิตร และเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์และเสริมแรงในการปฏิบัติงาน	57
3	การนิเทศควรให้ผู้นิเทศได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเป็นการแลกเปลี่ยนวิธีการในการปฏิบัติงานที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น	51
4	การนิเทศควรมีหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้รับการแก้ไขช่วยเหลือและได้รับประสบการณ์ที่ตรงกับงานและประสบการณ์ใหม่	49

จากตารางที่ 22 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ในการดำเนินการนิเทศ

เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในแต่ละข้อเรียงจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่
ข้อ 1 ควรนิเทศโดยผู้บริหารและครูผู้สอนนิเทศกันเองซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาและช่วยเหลือครูผู้สอน

ได้ตรงตามปัญหาที่เกิดขึ้นในศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 59 คน ข้อ 2 การนิเทศควรเป็นแบบกัลยาณมิตร และเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์และเสริมแรงในการปฏิบัติงานค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 57 คน ข้อ 3 การนิเทศควรให้ผู้นิเทศได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเป็นการแลกเปลี่ยนวิธีการในการปฏิบัติงานที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 51 คน และข้อ 4 การนิเทศควรมีหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้รับการแก้ไขช่วยเหลือและได้รับประสบการณ์ที่ตรงกับงานและประสบการณ์ใหม่ค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 49 คน

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม
ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงการนิเทศ

ที่	แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน	จำนวนความถี่
1	ผู้นิเทศควรประเมินผลของการนิเทศว่าเป็นไปตามเป้าหมายของการนิเทศหรือไม่	52
2	ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรประเมินวิธีการดำเนินการนิเทศว่าเหมาะสมกับผู้รับการนิเทศหรือภาระงานที่ครูรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด	54
3	ผู้นิเทศควรประเมินเครื่องมือในการนิเทศสามารถเก็บข้อมูลได้เพียงตรงเหมาะสมกับวิธีการหรือรูปแบบการนิเทศ	49
4	ควรประเมินประสิทธิผลของการนิเทศว่าสามารถแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือ หรือพัฒนาให้ครูสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น	57

จากตารางที่ 23 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนา

การดำเนินการนิเทศภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ในด้านการประเมินผลและการปรับปรุงการนิเทศ

เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในแต่ละข้อเรียงจากสูงสุดไปหาต่ำสุดได้แก่ ข้อ 4 ควรประเมินประสิทธิผลของการนิเทศว่าสามารถแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือ หรือพัฒนาให้ครูสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้นค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 57 คน ข้อ 2 ผู้นิเทศควรประเมินวิธีการดำเนินการนิเทศว่าเหมาะสมกับผู้รับการนิเทศหรือภาระงานที่ครูรับผิดชอบมากน้อยเพียงใดค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 54 คน ข้อ 1 ผู้นิเทศควรประเมินผลของการนิเทศว่าเป็นไปตามเป้าหมายของการนิเทศหรือไม่ค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 52 คน และข้อ 3 ผู้นิเทศควรประเมินเครื่องมือในการนิเทศสามารถเก็บข้อมูลได้เที่ยงตรงเหมาะสมกับวิธีการหรือรูปแบบการนิเทศค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 49 คน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านรายงานผลการนิเทศ

ที่	แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน	จำนวนความถี่
1	การรายงานผลการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสามารถรายงานผลการนิเทศได้หลากหลายทั้งวาจา เป็นหนังสือ ราชการ และทางออนไลน์	59
2	ครูผู้สอนเป็นผู้รายงานผลการนิเทศหลังรับการนิเทศ โดยเฉพาะในการจัดกลุ่มการเรียนการสอนด้านอาชีพ เพื่อให้สามารถนำเสนอผลได้ทันตามกำหนดเวลา	54
3	การรายงานเมื่อเสร็จสิ้นโครงการในการปฏิบัติงานควร	58

4	จัดทำเป็นเอกสารที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเป็นหลักฐานที่สามารถอ้างอิงและสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงาน มีการนำเสนอข้อมูลผลการปฏิบัติหรือการพัฒนาหลังการนิเทศให้ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ	50
---	---	----

จากตารางที่ 24 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ในด้านรายงานผลการนิเทศ

เมื่อพิจารณาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในแต่ละข้อเรียงจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1 การรายงานผลการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสามารถรายงานผลการนิเทศได้หลากหลาย ทั้งวาจา เป็นหนังสือราชการ และทางออนไลน์ ค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 59 คน ข้อ 3 การรายงานเมื่อเสร็จสิ้นโครงการในการปฏิบัติงานควรจัดทำเป็นเอกสารที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเป็นหลักฐานที่สามารถอ้างอิงและสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินงาน ค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 58 คน ข้อ 2 ครูผู้สอนเป็นผู้รายงานผลการนิเทศหลังรับการนิเทศ โดยเฉพาะในการจัดกลุ่มการเรียนการสอนด้านอาชีพ เพื่อให้สามารถนำเสนอผลได้ทันตามกำหนดเวลา ค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 54 คน และข้อ 4 มีการนำเสนอข้อมูลผลการปฏิบัติหรือการพัฒนาหลังการนิเทศให้ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 50 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 สรุปข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ดีเด่นจากการสัมภาษณ์ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออำเภอนาเชือก และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัยยาศัยอำเภอมหาสารคาม ในระหว่างวันที่ 15- 19 ธันวาคม 2557 อำเภอละ 1 วัน โดยผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

ด้านที่ 1 สภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ

จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ที่มีการดำเนินการนิเทศภายในดีเด่น สรุปได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ พบว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะถ้าสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม มีข้อมูลสารสนเทศในการบริหารการจัดการศึกษาอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันจะส่งผลต่อการวางแผนในการแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง โดยมีรูปแบบได้แก่ นำข้อมูลการรายงานผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานในรอบปีที่ผ่านมาสรุปและวิเคราะห์ความสำเร็จของงานแต่ละแผนงาน แต่ละโครงการ บรรลุตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด คิดเป็นร้อยละเท่าไร มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร และควรมีแนวทางแก้ไขอย่างไร ซึ่งบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์องค์กร การวิเคราะห์ swot เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบต่องานขององค์กรและสรุปหาแนวทางในการแก้ไขหรือพัฒนา ร่วมกัน ดังบทสัมภาษณ์บางตอน ดังนี้

“...การศึกษาปัญหา การวิเคราะห์องค์กร ถือเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานและการพัฒนาองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษารอบนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และการวิเคราะห์ปัญหาขององค์กรจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องร่วมกัน และต้องดำเนินการเมื่อสิ้นการปฏิบัติงาน หรือเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...บุคลากรในหน่วยงานทุกคนต้องร่วมกัน รู้และเข้าใจในการหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ และต้องปฏิบัติได้ตามแนวทางหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องได้อย่างดี การดำเนินการต่าง ๆ จึงเป็นภาระหน้าที่

ของทุกคนที่ต้องร่วมมือกัน โดยเฉพาะการศึกษาขององค์กรในด้านปัจจัยต่างๆ ทุกคนต้องร่วมกันและต้อง
ได้ข้อมูลสนเทศที่ถูกต้องและครบถ้วน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 16 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...องค์กรขาดไม่ได้คือ การนิเทศ การให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะการปฏิบัติจากผู้บริหาร
หรือศึกษานิเทศก์ที่มีหน้าที่โดยตรงในการนิเทศ การศึกษาปัญหาขององค์กรหรือการวิเคราะห์สภาพ
ปัจจุบันปัญหาขององค์กรถือเป็นขั้นแรกของการบริหารงานของผู้บริหาร ความสำเร็จของการ
วิเคราะห์ปัญหาเกิดจากข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของบุคลากรในการองค์กรที่ต้องร่วมกัน
วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร พัฒนางาน และพัฒนาตนเองให้
สามารถปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีคุณภาพ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 16 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...เราให้ความสำคัญกับวิเคราะห์องค์กร เพื่อให้ได้ข้อมูลสนเทศที่ครบถ้วนในการวางแผน
ปฏิบัติงานในครั้งต่อไป โดยบุคลากรทุกคนต้องร่วมกัน อภิปรายและให้เหตุผลในการแก้ปัญหาหรือ
การดำเนินการในครั้งต่อไป...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การนิเทศภายในนี้ ทุกคนต้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การลงมือ
ปฏิบัติหรือการนิเทศ การประเมินผล และการรายงานผล ทุกขั้นตอนให้บุคลากรได้ร่วมกันรับผิดชอบ
ซึ่งทำให้บุคลากรเห็นตนเองสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศ และที่สำคัญคือการสร้าง
บรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรในการนิเทศ ตรงนี้จะทำให้ทุกคนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารและครูผู้สอนเราจะทำการนิเทศร่วมกัน สร้างให้ทุกคนเป็นนิเทศผู้รับการนิเทศ
และยอมรับการเปลี่ยนแปลง และที่สำคัญเราทุกคนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการนิเทศภายใน
มีบรรยากาศที่เป็นมิตรต่อกัน คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นสำคัญ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

ด้านที่ 2 ด้านการวางแผนการนิเทศ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร และครูผู้สอนศูนย์การศึกษา นอกระบบและตามอัธยาศัยอำเภอที่มีการดำเนินการนิเทศภายในดีเด่น สรุปแนวทาง การวางแผน การนิเทศดังนี้

แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศ ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่าการวางแผนการนิเทศนิเทศเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร และผู้ร่วมวางแผน ได้แก่ศึกษานิเทศก์ ผู้ได้รับ มอบหมายทำหน้าที่นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ได้แก่ครู และผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการ นิเทศการศึกษาเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศการวางแผนการ นิเทศศูนย์ศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยได้กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงานและกำหนดกรอบ ปฏิทินในการนิเทศไว้อย่างชัดเจน โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเข้าใจและรับทราบกรอบแนวทางใน การนิเทศร่วมกัน และทุกคนต้องได้รับการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร และเป็นการช่วยเหลือสร้าง เสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และทำความเข้าใจก่อนในการนิเทศโดยการชี้แจงและรับฟัง แนวทางในการนิเทศ ดังบทสัมภาษณ์บางตอนดังนี้

“...การวางแผนการนิเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนิเทศให้ประสบผลสำเร็จ หลักใน การวางแผนการนิเทศ คือ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน และบุคลากรทุกคนต้องเป็นทั้งผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ การวางแผนการนิเทศจึงครอบคลุมทั้งในการนิเทศจะดำเนินการอย่างไรให้การ บริหารและการปฏิบัติงานขององค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 16 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การวางแผนการนิเทศบุคลากรทุกคนในศูนย์ต้องได้ร่วมกันในการวางแผนโดยมีการ ประชุมชี้แจงและรับฟังความคิดเห็นของทุกคน เพื่อให้การวางแผนการนิเทศให้ตรงกับภาระงานที่ ปฏิบัติและให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา และทำให้บุคลากรสามารถทำงานได้ตามกรอบที่ กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 17 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การวางแผนการนิเทศในศูนย์ศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย เป็นการวางแผน ร่วมกันของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งในด้านงบประมาณและเครื่องมือในการนิเทศ การกำหนดระยะเวลาในการนิเทศ และรูปแบบของการนิเทศ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 17 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

ด้านที่ 3 ด้านเตรียมการนิเทศ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร และครูผู้สอนศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยที่มีการดำเนินการนิเทศภายในดีเด่น สรุปแนวทางการด้านเตรียมการนิเทศ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ด้านการเตรียมการนิเทศเป็นการเตรียมทั้งด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งบุคลากรถือเป็นปัจจัยสำคัญของการเตรียมการนิเทศและการรับการนิเทศ ซึ่งในการเตรียมการนิเทศศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยได้อบรมชี้แจงสร้างความตระหนักรู้ของการนิเทศให้เกิดขึ้นกับบุคลากรทุกคน ทุกคนสามารถนิเทศผู้อื่นได้ และเป็นที่รับการนิเทศที่ดีดังบทสัมภาษณ์บางตอนดังนี้

“...การเตรียมการนิเทศ การเตรียมคนถือว่าสำคัญที่สุด ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยอำเภอเมื่อจะให้ความสำคัญของบุคลากรเป็นหลัก ส่วนปัจจัยอื่นเป็นปัจจัยรองลงไป ทุกปัจจัยต้องให้พร้อมและสอดคล้องในงานในหน้าที่...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การเตรียมการนิเทศที่ปฏิบัติก็คือ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ซึ่งศูนย์จะมีการจัดทำแผนการนิเทศภายในที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคน จะมีการรับฟังข้อเสนอแนะแนวทางและกำหนดแนวทางในการนิเทศร่วมกัน การแบ่งและมอบหมายงานรับผิดชอบในการนิเทศและการสร้างเครื่องมือในการนิเทศ รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 16 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การเตรียมการนิเทศ สำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยอำเภอ นาเชือกเป็นการเตรียมการด้านบุคลากร งบประมาณ ด้านเครื่องมือ และที่สำคัญคือการนำเครื่องมือและวิธีการนิเทศให้บุคลากรทุกคนรับรู้และเข้าใจร่วมกัน พร้อมเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และเมื่อมีการนิเทศต้องสามารถสะท้อนให้เห็นแนวทางในการพัฒนา หรือการแก้ไข รวมทั้งการสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในหน่วยงาน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 17 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การเตรียมการในนิเทศจะดำเนินการโดยผู้บริหารเป็นผู้ชี้แจง หลักของการเตรียมการนิเทศ การใช้เครื่องมือในการนิเทศ และการกำหนดปฏิทินที่ดำเนินการนิเทศที่สอดคล้องกับบริบทขององค์กร และความสามารถของแต่ละบุคคล...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 17 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

ด้านที่ 4 ด้านการดำเนินการนิเทศ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร และครูผู้สอนศูนย์การศึกษา นอกระบบและตามอัธยาศัยที่มีการดำเนินการนิเทศภายในดีเด่น สรุปแนวทางการดำเนินการนิเทศ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ด้านการดำเนินการนิเทศ ลงมือ ดำเนินการนิเทศใช้หลักการนิเทศที่สำคัญๆ เช่น การมีมนุษย์สัมพันธ์อันดีต่อกัน การทำงานเป็นทีม มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมผลสำเร็จ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า ผู้รับการนิเทศทุกคน สามารถพัฒนาให้ บรรลุผลตามศักยภาพได้ ให้ความสำคัญในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอน ตามแนวทางการ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญปัญหาและการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะ ในการป้องกันและการแก้ไข ปัญหาให้ผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกให้คิดเป็น ทำเป็น รักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุล ผู้สอน สามารถจัด บรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน การอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน มีการใช้ กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย โดยคำนึงความพร้อมความสามารถของแต่ละบุคคล ดังบทสัมภาษณ์บางตอนดังนี้

“...การนิเทศที่ดำเนินการ คือ การนิเทศโดยการสนทนาซักถาม ทั้งในเวลาปฏิบัติงานและ นอกเวลา ทั้งนี้ให้ผู้รับการนิเทศไม่รู้สึกว่าตัวเองได้รับการนิเทศ และทำการนิเทศติดตามทุกสัปดาห์ เป็นอย่างน้อย...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การนิเทศใช้รูปแบบที่หลากหลายนิเทศได้ตลอดเวลา ครูทุกคนต้องนิเทศกันได้ และที่เป็น ข้อตกลงคือ การสรุปผลการนิเทศร่วมกันทุกสัปดาห์ และเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน การเสริมแรง

และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงาน และปัญหาหลังการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำข้อมูลเหล่านี้ร่วมกันแก้ไขและร่วมกันเสนอแนะได้อย่างถูกต้อง...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 16 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การนิเทศที่ใช้ประจำ คือ การสนทนา เพราะการสนทนาไม่เป็นรูปแบบที่เป็นทางการ แต่สามารถได้ข้อมูลที่สื่อสารได้ทั้งสองทาง การนิเทศจะใช้รูปแบบที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นกับงานงานที่ปฏิบัติ ถ้าเป็นการฝึกอาชีพจะใช้วิธีสังเกต สนทนา และซักถาม ซึ่งทุกคนที่มีการนิเทศจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบความก้าวหน้าหรือการพัฒนาจากการนิเทศว่ามีความก้าวหน้าหรือเป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้หรือไม่...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 17 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การนิเทศที่ศูนย์ครูทุกคนสามารถนิเทศกันได้ และทุกคนจะนำข้อมูลที่รับการนิเทศจากผู้บริหารหรือครูผู้สอนด้วยกันไปแก้ไขและพัฒนา ซึ่งจะรายงานผู้บริหารทุกสัปดาห์...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การนิเทศส่วนใหญ่จะใช้วิธีที่หลากหลาย ที่ใช้ประจำก็คือการสนทนาซักถามการปฏิบัติงาน การสังเกตการสอน การอบรมการประชุมชี้แจง ซึ่งทุกครั้งครูผู้รับการนิเทศต้องรายงานการแก้ไขให้ผู้บริหารทราบทุกครั้ง...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...ครูนิเทศกันเอง ทำให้ครูมีความเข้าใจกันมากขึ้น เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น และที่สำคัญครูทุกคนต้องมีสมุดบันทึกการนิเทศภายใน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหรือแก้ไขงานที่รับผิดชอบ ในแต่ละเดือนจะมีการนำเสนอเสนอผู้บริหารเพื่อทราบข้อมูลในการนิเทศ ผู้บริหารจะให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และชื่นชมในการปฏิบัติงาน และที่ศูนย์แห่งนี้ครูทุกคนต้องนิเทศคนอื่นได้ และเป็นผู้ที่ได้รับการนิเทศที่ดี...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 18 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การนิเทศกันเอง ทำให้เราเข้าใจกันมากขึ้น ทำให้เราปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น ลดปัญหาที่เกิดขึ้น การนิเทศกันเองจะเป็นการนิเทศแบบสองทางคือ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเสนอแนะ

แนวทางและสรุปแนวทางในการปฏิบัติหรือการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ครูทุกคนมีโอกาสนิเทศกันเอง ซึ่งจะเป็นข้อมูลการพัฒนาางานครั้งต่อไป ผลที่ครูนิเทศกันเองทำให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 18 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

ด้านที่ 5 ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงการนิเทศ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร และ ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาอกระบบและตามอัธยาศัยที่มีการดำเนินการนิเทศภายในดีเด่น สรุปการ ประเมินผลและการปรับปรุงการนิเทศ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ด้านการประเมินผลการนิเทศ และการปรับปรุงการนิเทศ ผู้นิเทศควรดำเนินการอยู่เสมอ ในทุกขั้นตอนการนิเทศ เพราะในปรับปรุง และพัฒนา การปฏิบัติงานนั้น ต้องมีการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีการประเมินผล การดำเนินการทุกครั้ง จะได้ข้อมูลสำคัญที่ผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศ บุคลากร หน่วยงาน องค์กร ผู้รับผิดชอบ จะนำไปประกอบการปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาให้การทำงานเป็นไปอย่างสอดคล้อง เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ และมีการผลดำเนินงานที่เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด การปรับปรุงและ พัฒนาได้ดำเนินการในทุกขั้นตอนของการนิเทศ เช่น การปรับปรุงวิธีการและ เครื่องมือ ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ผลที่แม่นยำ มีประโยชน์ในการดำเนินการนิเทศการศึกษา อย่างสูงสุด การ ปรับปรุงในขั้นตอนการออกแบบและพัฒนา เพื่อให้วัตถุประสงค์ของการนิเทศมีความครอบคลุม สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของครูและโรงเรียน รวมทั้งการปรับปรุงพัฒนาชุด ฝึกอบรม ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับการ นิเทศ บริบท เนื้อหาสาระ งบประมาณ รวมทั้งการปรับปรุงแผนการนิเทศให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจน การปรับปรุงพัฒนาวิธีการประเมิน ผลการนิเทศ ให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ซึ่งจะ ส่งผลถึงข้อมูลที่ได้จากการประเมิน มีความถูกต้องตามความเป็นจริง การประเมินการนิเทศและการ ปรับปรุงการนิเทศ เป็นการประเมินรูปแบบกระบวนการนิเทศ การประเมินความสำเร็จของการ ปฏิบัติงาน ผลสำเร็จของงานจะเป็นชี้วัดวิธีการนิเทศว่าผู้นิเทศได้ใช้กระบวนการหรือวิธีการที่ถูกต้อง หรือไม่ ซึ่งผู้รับการนิเทศต้องนำข้อมูลที่ได้รับจากการนิเทศไปปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น การ ดำเนินกิจกรรมการนิเทศต่างๆ ได้มีการประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ทั้งก่อนการ ดำเนินกิจกรรม ระหว่างดำเนินกิจกรรม และหลังการดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูล ที่เป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาตนเองดังบทสัมภาษณ์บางตอนดังนี้

“ การประเมินผลการนิเทศ ก็คือ การประเมินความสำเร็จของงาน หรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หากผู้รับการนิเทศสามารถแก้ไขปัญหาหรือสามารถปฏิบัติตามบรรลุดตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็จะแสดงให้เห็นว่าวิธีการนิเทศเหมาะสมกับภาระงานหรือบุคคลที่ได้รับการนิเทศ และจะมีการประเมินผลการนิเทศโดยใช้แบบสอบถามทุกสัปดาห์...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“... การประเมินผลการนิเทศ ที่ใช้ประจำคือ การติดตามหลักจากการนิเทศว่าผู้รับการนิเทศ มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ งานที่ปฏิบัติตามบรรลุดตามเป้าหมาย เสร็จทันตามกำหนดเวลาหรือเปล่า ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจในงานที่ได้รับการแนะนำหรือไม่ หากบรรลุก็แสดงให้เห็นว่าวิธีการนิเทศได้ผลดี หากไม่ได้ก็จะทำการนิเทศซ้ำและใช้รูปแบบใหม่ในการนิเทศ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 16 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การปรับปรุงการนิเทศจะเป็นการดี เพราะไม่ทำให้ผู้นิเทศเกิดความเบื่อหน่าย รูปแบบการนิเทศจึงปรับเปลี่ยนไปทั้งต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของงานที่ปฏิบัติด้วย...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 17 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“....การปรับปรุงหรือเปลี่ยนวิธีการนิเทศ ทำให้ได้รับประสบการณ์ที่ดีขึ้น และไม่เกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งผู้บริหารจะมีการนิเทศที่หลากหลาย และได้ผลมากกว่าวิธีการแบบเดิมๆ

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

ด้านที่ 6 ด้านการรายงานผลการนิเทศ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร และครูผู้สอนศูนย์ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยที่มีการดำเนินการนิเทศภายในดีเด่น สรุปแนวทางการ ด้านการรายงานผลการนิเทศ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ด้านการรายงานผลการ นิเทศสามารถทำได้ทุกขั้นตอนของการนิเทศ ทั้งก่อนรับการนิเทศ ขณะนิเทศ หลังการนิเทศ และเมื่อ เสร็จสิ้นโครงการหรืองานที่ดำเนินการ การรายงานผลถือเป็นหน้าที่ของครูทุกคนที่สรุปและรายงาน ผลการปฏิบัติงานของตนเองการแก้ไขหรือการพัฒนางาน ซึ่งการรายงานจะเป็นรูปแบบโดยยึด รูปแบบการรายงานที่ใกล้เคียงกับการเขียนรายงานโครงการ ได้แก่ ภูมิหลังหรือความเป็นมา องค์กร

ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ภาระงานที่รับผิดชอบ ผลการดำเนินการ การนำไปใช้ อุปสรรคปัญหาและแนวทางในการแก้ไข ดังบทสัมภาษณ์บางตอนดังนี้

“...การรายงานผลการนิเทศ ครูผู้สอนทุกคนต้องรายงานผลการนิเทศ ในขณะที่ปฏิบัติงาน และหลังสิ้นสุดโครงการหรืองานที่รับผิดชอบ โดยมีรูปแบบเดียวกัน ที่มีองค์ประกอบองค์ถ้วนสามารถนำไปเป็นข้อมูลสนเทศในการวางแผนปฏิบัติงานครั้งต่อไป ซึ่งจะอิงรูปแบบการรายงานผลการนิเทศที่เป็นเชิงวิชาการตามหลักของงานวิจัย เพื่อที่จะให้มีความสมบูรณ์ของข้อมูลและมีความเชื่อมั่นในการนำไปใช้...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การรายงานผลการนิเทศจะจัดทำทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายงานภาพรวมของศูนย์เพื่อเป็นการรายงานผลให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ การรายงานผลจะยึดรูปแบบการรายงานที่ถือเป็นแถวปฏิบัติที่เป็นรูปเล่มที่มีข้อมูลครบทุกด้าน สามารถใช้เป็นข้อมูลสนเทศในการพัฒนางานในครั้งต่อไป...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 16 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การรายงานผลการนิเทศ จะทำการรายงานทั้งวาจาและเป็นรูปเล่ม การรายงานด้วยวาจาสามารถกระทำได้ทุกเมื่อ จะเป็นการรายงานในขณะที่ปฏิบัติงาน ส่วนการรายงานเป็นรูปเล่มจะทำเมื่อสิ้นสุดแผนงานหรือโครงการ หรือสิ้นสุดปีการศึกษา ทั้งภาพรวมและรายบุคคล และถือเป็นหน้าที่ทุกคนต้องปฏิบัติและมีผลต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 17 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การรายงานการนิเทศ จะเป็นการรายงานทุกครั้งที่มีการนิเทศ และจะมีการรายงานเป็นรูปเล่มรายบุคคล และภาพรวมของศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยเมื่อสิ้นสุดแผนงานหรือโครงการ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 15 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“...การรายงานผลการนิเทศ จะรายงานทุกครั้งที่มีการนิเทศไปแล้วหนึ่งสัปดาห์ ส่วนใหญ่จะเป็นการรายงานด้วยวาจา และบันทึกผลการแก้ปัญหาในสมุดบันทึกการนิเทศทุกครั้ง เมื่อสิ้นปีการศึกษาหรือสิ้นสุดแผนงานโครงการจึงจัดทำเป็นรูปเล่มที่มีข้อมูลครบถ้วนที่นำไปเป็นข้อมูลสนเทศในการวางแผนพัฒนาในครั้งต่อไป...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 16 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“....การรายงานผลการนิเทศจะทำทุกครั้งที่มีการนิเทศ ทั้งการรายงานด้วยวาจา และการรายงานข้อมูลที่เป็นรูปเล่ม ซึ่งครูผู้สอนทุกคนต้องทำรายงานผลการปฏิบัติงานซึ่งเป็นผลมาจากการนิเทศ และสรุปเป็นภาพรวมของศูนย์เมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 17 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยนำเสนอและสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุป

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาบุคลากรสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 158 คน แยกเป็นผู้บริหารสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 13 คน ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 145 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ วิเคราะห์การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามสถานภาพ โดยการทดสอบที (t - test แบบ Independent samples) วิเคราะห์แนวทางแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก

ระบบและการศึกษาตามอรรถศาสตร์จังหวัดมหาสารคามค่าความถี่ (Frequency) นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวม มีสภาพการดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.41)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามสถานภาพโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันจำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารและครูผู้สอนเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

1) ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ ผู้บริหารและครูผู้สอนควรร่วมมือกันในการศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาขององค์กร ความสำคัญของการนิเทศความพร้อมของบุคลากร และความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด 2) ด้านวางแผนการนิเทศ ควรกำหนดแผนงาน/โครงการนิเทศภายในให้ครอบคลุมกรอบภาระงาน นโยบายกำหนดปฏิทินในการดำเนินการนิเทศอย่างชัดเจนและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ แผนการนิเทศภายในควรมีระยะเวลาในการดำเนินการนิเทศที่สอดคล้องกับระยะเวลาปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ 3) ด้านเตรียมการนิเทศ ควรมีการประชุมชี้แจงแนวทาง กำหนดวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับบุคลากร งานที่รับผิดชอบ จัดเตรียมเครื่องมือ สื่อนิเทศ/และให้มีวิธีการนิเทศที่หลากหลาย 4) ด้านการดำเนินการนิเทศ ควรนิเทศโดยผู้บริหารและครูผู้สอนนิเทศกันเองการนิเทศควรเป็นแบบกัลยาณมิตร สร้างสรรค์และเสริมแรงในการปฏิบัติงาน ผู้นิเทศควรมีโอกาสแสดงความคิดเห็น 5) ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงการนิเทศ ผู้นิเทศควรประเมินผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการนิเทศ ประเมินความเหมาะสมของวิธีการนิเทศ ควรประเมินเครื่องมือในการนิเทศสามารถเก็บข้อมูล 6) ด้านการรายงานผลการนิเทศ สามารถรายงานผลการนิเทศได้หลากหลายทั้งวาจา เป็นหนังสือราชการ และทางออนไลน์

อภิปรายผล

สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวม มีสภาพการดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D.=0.41) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการดำเนินการนิเทศภายในถือเป็นนโยบายหลักที่สำคัญสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามที่ต้องยึดถือปฏิบัติ ซึ่งการดำเนินการงานจะได้ผลดีนั้นจะต้องมีการนิเทศ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ บุคลากรทุกคนต้องได้รับการนิเทศ และการนิเทศถือเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่ต้องนิเทศเพื่อเป็นการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครูผู้สอนให้สามารถดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายในระยะเวลาที่กำหนด การนิเทศภายในจึงเกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกคนที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ ทั้งการเป็นผู้รับการนิเทศและการเป็นผู้นิเทศ ซึ่งการนิเทศมีจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ(2542 : 5) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาไว้ว่า ความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษา เกิดจากสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการที่จะพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ สังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความรู้สาขาต่างๆเพิ่มขึ้น และเทคโนโลยีก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว บุคลากรทางการศึกษา จำเป็นต้องมีการปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการนิเทศการศึกษา ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นการนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายการนิเทศการศึกษามีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นการรักษาควบคุมมาตรฐานการศึกษาของประเทศการประสานงานที่จะก่อให้เกิดการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน และการรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้ความช่วยเหลือตามสภาพที่เหมาะสม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กิจกรรมการนิเทศเป็นตัวกระตุ้นหรืออำนวยความสะดวกหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่เหมาะสม และการนิเทศภายในเป็นกระบวนการสร้างบุคลากรให้ทักษะในการปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Good (1970 ; อ้างถึงใน อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล. 2555) ได้กล่าวว่าการนิเทศภายในเป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครู หรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านอาชีพ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์คุ้มตระกูล (2551 : 97-95) ได้ศึกษาความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอนอำเภอแก่งหางแมวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1 พบว่าในด้านการพัฒนา

หลักสูตรความต้องการการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้เนื่องจากครูต้องการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนท้องถิ่นชุมชนและสถานการณ์ในปัจจุบันต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรียา ตานติอาวรรณ (2552 : 94-97) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावางอำเภอแม่อาจังหวัดเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารร่วมกับครูปรับปรุงกิจกรรมในหลักสูตรได้ สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูได้ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเองส่งเสริมสนับสนุนการส่งครูเข้ารับอบรมสัมมนาตามความต้องการของครูเปิดโอกาสให้คณะครูในโรงเรียนได้แสดงความคิดเห็นในการกำหนดบุคลากรในการปฏิบัติงานผู้บริหารมีกริยามารยาทที่สุภาพนอบน้อมให้โอกาสแก่ครูที่ทำผิดพลาดได้แก่ตัวใหม่และเอาใจใส่ในการจัดหาสวัสดิการต่าง ๆ ให้ครูในโรงเรียนส่วนแนวทางและข้อเสนอแนะพบว่าผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรควรส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นสื่อในกิจกรรมการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ประเมินผลตามสภาพจริงควรจัดสรรงบประมาณในการอบรมควรให้ครูรับผิดชอบงานตามความถนัดความสามารถควรเป็นผู้ที่ประสานงานให้ฝ่ายต่างๆดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดควรจัดให้มีการมอบเกียรติบัตรรางวัลแก่ครูผู้มีผลงานดีเด่นในแต่ละด้าน เช่น การสอนการประพฤติตนการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องปฏิบัติร่วมกัน ผู้นิเทศภายในที่ทำการนิเทศตลอดอย่างต่อเนื่องก็คือผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้สอนและมีหน้าที่โดยตรงที่ต้องกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และนิเทศการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูผู้สอนบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด การดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามจึงเป็นการดำเนินการร่วมกันของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ต้องร่วมกันวางแผนการดำเนินการ ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ และนำข้อมูลไปแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป กรอบและทิศทางในการนิเทศผู้บริหารและครูผู้สอนต้องมีทิศทางเดียวกันและเข้าใจตรงกัน จึงจะทำให้การนิเทศปฏิบัติตามกรอบครอบคลุมภารกิจของงานได้อย่างเหมาะสม หลักสำคัญของการนิเทศ คือ การช่วยเหลือและการร่วมมือกับครูผู้สอนใน

การปฏิบัติงาน สอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานนิเทศ กศน. 2556 ได้สรุปขั้นตอนการนิเทศภายในไว้ว่า ผู้บริหารต้องชี้แจง และสร้างความเข้าใจกับบุคลากรภายในหน่วยงานและภาคีเครือข่าย ให้เกิดความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และรับทราบปัญหาพร้อมกัน ยอมรับให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

เกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมายวิธีดำเนินงาน กศนการนิเทศภายในสถานศึกษา เทคนิค วิธีการกระบวนการ .

นิเทศ ฯลฯ ผู้บริหารทำคำสั่งแต่งตั้งคณะผู้นิเทศภายในของหน่วยงานและจัดให้มีการเสริมความรู้แก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บริหารด้วย ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการนิเทศภายในร่วมกันคณะผู้นิเทศภายใน ดำเนินการวางแผนการนิเทศร่วมกัน โดยศึกษาข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นของการนิเทศ จากผลการดำเนินงาน รายงานผลการนิเทศที่ผ่านมา รายงานการประเมินตนเอง หรืออื่น ๆ ที่เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการนิเทศ ซึ่งประกอบด้วย การระบุสภาพปัญหาความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญและกำหนดประเด็นการนิเทศ วิเคราะห์สาเหตุ แนวทางการแก้ปัญหา และจัดสรรมอบหมายงานให้บุคลากรที่เป็นคณะกรรมการนิเทศภายในได้

รับผิดชอบกำหนดโครงการกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาในแผนปฏิบัติการประจำปี/จัดทำแผนการนิเทศรายเดือนรายปี/รายไตรมาส/จัดเตรียมสื่อเครื่องมือนิเทศ/อุปกรณ์/วัสดุ/ปฏิบัติการนิเทศ คณะผู้นิเทศภายในและผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานร่วมกัน ร่วมกันนิเทศติดตาม ตามข้อตกลงโดยใช้ความรู้เทคนิค วิทยาการต่าง ๆ มาดำเนินการสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้นิเทศ โดยผู้บริหารของหน่วยงาน ซึ่งมีทั้งการใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ ให้ความสนใจ และสนับสนุนการปฏิบัติงานประเมินผลการนิเทศและพัฒนาการนิเทศต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการนิเทศคือ ผู้ปฏิบัติงานสามารถช่วยตนเองได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศที่ต้องเป็นทั้งผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน การนิเทศที่ดีจึงเป็นการนิเทศ 2 ทาง คือทั้งรับการนิเทศและเป็นผู้นิเทศ ด้วยหลักการดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสวัสดี เดชกัลยาและคณะ (2550 : 89-91) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครนายกพบว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครนายกโดยรวมอยู่ในระดับมากและผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครนายก โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนตามขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 4 ขั้นตอนคือการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาการวางแผน

แผนการนิเทศการดำเนินการนิเทศและการประเมินผลการนิเทศของสถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดเล็กทั้งโดยรวมและรายด้านนั้นไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของนางเยาว์ สังข์มาลา (2553 : 99-101) ได้ศึกษางานวิจัย การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนเอกชนในระบบมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการบริหารของโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัย พบว่าการจัดระบบกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบการจัดระบบการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนพบว่าเพศ ตำแหน่งและวุฒิการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูผู้สอนไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารและครูผู้สอนเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

- 1) ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ ผู้บริหารและครูผู้สอนควรร่วมมือกันในการศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาขององค์กร ความสำคัญของการนิเทศ ความพร้อมของบุคลากร และความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด
- 2) ด้านวางแผนการนิเทศ ควรกำหนดแผนงาน/โครงการนิเทศภายในให้ครอบคลุมกรอบภาระงาน นโยบาย กำหนดปฏิทินในการดำเนินการนิเทศอย่างชัดเจนและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ แผนการนิเทศภายในควรมีระยะเวลาในการดำเนินการนิเทศที่สอดคล้องกับระยะเวลาปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ
- 3) ด้านเตรียมการนิเทศ ควรมีการประชุมชี้แจงแนวทาง กำหนดวิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับบุคลากร งานที่รับผิดชอบ จัดเตรียมเครื่องมือ/สื่อนิเทศ และให้มีวิธีการนิเทศที่หลากหลาย
- 4) ด้านการดำเนินการนิเทศ ควรนิเทศโดยผู้บริหารและครูผู้สอนนิเทศกันเอง การนิเทศควรเป็นแบบกัลยาณมิตร สร้างสรรค์และเสริมแรงในการปฏิบัติงาน ผู้นิเทศควรมีโอกาสแสดงความคิดเห็น
- 5) ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงการนิเทศ . ผู้นิเทศควรประเมินผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการนิเทศ ประเมินความเหมาะสมของวิธีการนิเทศ ควรประเมินเครื่องมือในการนิเทศสามารถเก็บข้อมูล
- 6) ด้านการรายงานผลการนิเทศ ควรมีการรายงานผลการนิเทศได้หลากหลาย ทั้งทางวาจา เป็นหนังสือราชการ และทางออนไลน์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การนิเทศภายในเกิดจากการวางแผนร่วมกันของผู้บริหารและครูผู้สอนตามกรอบงานที่รับผิดชอบของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญของการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการศึกษาซึ่งจัดขึ้นนอกระบบปกติ ที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่มีการจำกัดพื้นฐานการศึกษาอาชีพประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับ

ความรู้ในด้านพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต ความรู้ทางด้านทักษะ การประกอบอาชีพและความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเงื่อนไข การสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตร จะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน และสอดคล้องกับหลักของ ชัยยศ อิ่มสุวรรณและคณะ (2544 : 33-34) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยเป็นการจัดสภาพแวดล้อม สถานการณ์ ปัจจัยเกื้อหนุนสื่อ แหล่งความรู้และบุคคล เพื่อส่งเสริมให้บุคคลได้เรียนรู้ตามความ สนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งของตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม ดังนั้นจึงทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อแนวทางและข้อเสนอแนะในด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีความคิดเห็นตรงกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกด้าน ได้แก่ด้านสภาพปัญหาและความสำคัญของการนิเทศด้านวางแผนการนิเทศ ด้านการเตรียมการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงการนิเทศ ด้านการรายงานผลการนิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี ศานติอาวรณ์ (2552 : 94-97) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावางอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารร่วมกับครูปรับปรุงกิจกรรมในหลักสูตรได้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนสนับสนุนให้ครูได้ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาปรับปรุงการสอนของตนเองส่งเสริมสนับสนุนการส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนา ตามความต้องการของครูเปิดโอกาสให้คณะครูในโรงเรียนได้แสดงความคิดเห็นในการกำหนดบุคลากรในการปฏิบัติงานผู้บริหารมีกริยามารยาทที่ดีน่าเชื่อถือให้โอกาสแก่ครูที่ทำผิดพลาดได้แก้ตัวใหม่และเอาใจใส่ในการจัดหาสวัสดิการต่างๆให้ครูในโรงเรียนส่วนแนวทางและข้อเสนอแนะพบว่าผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรควรส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นสื่อในกิจกรรมการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ประเมินผลตามสภาพจริงควรจัดสรรงบประมาณในการอบรมควรให้ครูรับผิดชอบงานตามความถนัดความสามารถควรเป็นผู้ที่ประสานงานให้ฝ่ายต่างๆดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดควรจัดให้มีการมอบเกียรติบัตรรางวัลแก่ครูผู้มีผลงานดีเด่นในแต่ละด้านเช่นการสอนการประพฤติตนการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวม มีสภาพการดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามควรสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการนิเทศและดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่องและให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามสถานภาพด้านตำแหน่ง จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันดังนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามหรือบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการนิเทศภายในควรกำหนดกรอบในการนิเทศให้ชัดเจนและครอบคลุมตามภาระงานขององค์กรและแต่ละบุคคล

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรการดำเนินการให้ยึดหลักของวงจรคุณภาพและดำเนินการให้ต่อเนื่องเป็นระบบ ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคามควรยึดหลักการมีส่วนร่วมในการนิเทศและให้มีรูปแบบ ที่หลากหลายในการนิเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการวิจัยการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการนิเทศออนไลน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

2.2 ควรศึกษาการนิเทศผ่านโทรศัพท์มือถือที่มีผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัด
การเรียนรู้ของครูผู้สอนและผู้เรียนในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2553). เอกสารการศึกษาตลอดชีวิต : การศึกษาคนไทยในยุค
โลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมปฏิบัติการกรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา. (2539). เอกสารชุดการประกันคุณภาพการศึกษาเล่ม 1-4
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรองทอง จิระเดชากุล. (2550). **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2551). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อรรถาธิบาย พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
 และการศึกษาตามอรรถาธิบาย.
- _____. (2552). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กิติเกษม ใจชื่น. (2552). **การนิเทศภายในสถานศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน**. กรุงเทพฯ :
 หน่วยศึกษานิเทศก.
- เกศรัตน์ ภูกิจเงิน. (2553). **การพัฒนาระบบการนิเทศภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบ
 และการศึกษาตามอรรถาธิบายอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ไทเนรมิตกิจ
 อินเตอร์โพรเกรสซิฟ.
- ฉวีวรรณ พันวัน. (2552). **การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2**.
 วิทยานิพนธ์ ศษม. (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ฉัตรชัย มุระดา. (2548). การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและเจตคติต่อ การนิเทศ
ภายใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉัตรชัย ไชยวุฒิ. (2552). การใช้กระบวนการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนใน โรงเรียนอนุบาลสภาพร.
วิทยานิพนธ์ ศษม. (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัต บัญญา. (2550). หลักการแนวคิดในการนิเทศการศึกษายุคใหม่. กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชัยยศ เรืองสุวรรณ และคณะ. (2544). การบริหารสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ :
ไทยพัฒนาพานิช.
- ชากล้า สงวนนาม. (2553). การพัฒนาระบบการนิเทศภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญชัย อาจินสมจาร. (ม.ป.ป.). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์.
- ชาญชัย อาจินสมจาร และชารี มณีศรี. (2542). การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :
ลปาบรรณาการ.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัช. (2551). การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 5. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ชารี มณีศรี. (2551). การนิเทศการศึกษา = Educational Supervision. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : บุรพาสาน.
- ฉัตรรัตน์ แก้วอุดม. (2550). ปัญหาการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอบางปะกง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา) ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงเยาว์ สังข์มาลา. (2553). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการบริหารของ
โรงเรียนเอกชนในระบบ. วิทยานิพนธ์ ศษม. (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.

- ประชัน จอมแปง. (2553). การนิเทศภายในเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านอรุโณทัย
วิทยานิพนธ์ ศษม. (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประสาธ สหัทธกัน. (2554). การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในด้านวิชาการโรงเรียนกมลาลัย
อำเภออมลาลัยจังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). การนิเทศการสอน = Instructional Supervision.
กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พัชรศานติอาวรณ์. (2552). ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา
แม่नावางอำเภอแม่อาวจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษม. (การบริหารการศึกษา)
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพเรศ เสขัง. (2549). การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านปังกู (ครูประชานุสรณ์)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศม.
(การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพฑูรย์ปักเคชาติ. (2548). การพัฒนาผู้เรียนด้านการนิเทศการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.
วิทยานิพนธ์ กศม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนสิข สิริสมบุญรณ์. (2550). ระเบียบวิธีวิจัย. พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ระวี กานหงส. (2550). การนิเทศภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ
: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รังสรรค์ คุ่มตระกูล. (2551). ความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอนอำเภอแก่งหางแมว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา) ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณมา แดงเพ็ง. (2555). การนิเทศการศึกษา. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2555. จาก
<http://www.api.ning.com/files/KXWLS6nr6ao2x>
- วีระพันธ์ พูลพัฒน์. (2548). เอกสารการสอนหลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สนอง เครือมาก. (2538). คู่มือปฏิบัติการในโรงเรียน. นครสวรรค์ : เรียนดี.

- สนั่น มีสัจธรรม. (2543). ปัญหาการปฏิบัติงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 11. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา)
 มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สมศักดิ์ สินธุเวชชัย. (2544). การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎี และการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
 สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สวัสดิ์ เดชกัลยา และคณะ. (2550). การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
 ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สาย นพเทาว์. (2554). การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครู
และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์
 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาเพ็ญ จริยะเศรษฐ์. (2542). การนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน.
 กาญจนบุรี : ภาควิชาทดสอบและการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
 กาญจนบุรี.
- สุดใจ บุตรอากาศ. (2555). การนิเทศภายใน. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2555.
 จาก koha.library.tu.ac.th/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=an:97207.
- สุรพล สีขาวอ่อน. (2550). การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคลากร
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. การศึกษา
 คนควาอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545). “การนิเทศภายใน หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน,”
วารสารวิชาการ. ปีที่ 5(8) : สิงหาคม.
- หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงาน กศน. (2555). **สรุปรายงานผลการนิเทศ การศึกษานอกระบบและ**
การศึกษาตามอัธยาศัย ปีงบประมาณ 2553. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รังษีการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2549). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ :**
 คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). **การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ :**
 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2554). **นโยบายและจุดเน้นการ**

ดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : พับบลิกเอ็ดดูเคชั่น.

อเนก ส่งแสง. (2540). **การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. (2555). **การนิเทศภายใน.** สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2555. จาก <http://panchaalee.wordpress.com/2009/03/30>

Confer, C. S. (2001). "Student Participation in a Process of Teacher Change : Toward Student-Centered Teaching and Learning," **Dissertation Abstracts International.** 61(7) : 2573-A.

Cornforth, Sue and Lise B. C. (2008). "When Educational Supervision Meets Clinical Supervision : What Can We Learn From Discrepancies," **British Journal of Guidance and Counselling.** 36(2) : 155-163. <http://researchcommons.waikato.ac.nz/handle/10289/2817> 2010.

Conner, V. Y. (2001). "Parental Involvement : Quantifying Parent Behavior and Its Influence on a Child's Readiness to Learn," **Dissertation Abstracts International.** 61(08) : 3046-A.

Mobley, J. D. (2001). "Principals' Perceptions of an Evaluation System in Tennessee," **Dissertation Abstracts International.** 63 (12) : 4173-A.

Tagger, L. S. (2003). "The Relationship of Collective Efficacy and Performance in Supervision," **Dissertation Abstracts International.** 63 (8) : 3942-B.

Beryl, L. R. (1996). "Professions Development and Burnout for Social Workers in Private Practice," **Dissertation Abstracts International.** 34 (2) : 164.

Edmeier, H. and Janice, N. (2003). "The Impact of Peer and Principal Collaboration, Supervision on Teacher Trust, Commitment, Desire for Collaboration, and Efficacy," **Dissertation Abstracts International.** 36(2) : 155-163.

- Diane, Y. S. and Nancy, F. D. (2001). "Collaborative Supervision in the Professional Development School," **Dissertation Abstracts International**. 16(1) : 45-A.
- Fernando, D. M. and Herlihy, B. R. (2010). "Supervision of Group Work : Infusing the Spirit of Social Justice," **Journal for Specialists in Group Work**. 35(3) ; 281-289.
- Lee, A. and Green, B. (2009). "Supervision as Metaphor," **Studies in Higher Education**. 34(6) : 615-630.
- Wallace, M. J. Drake; Wilcoxon, S. A. and Satcher, J. (2010). "Productive and Nonproductive Counselor Supervision : Best and Worst Experiences of Supervisees," **Alabama Counseling Association Journal**. 35(2). 4-13.
- Beryl, L. R. (1996). "Professions Development and Burnout for Social workers in private practice," **Dissertation Abstracts International**. 34(1) : 164.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
มหาสารคาม

2. แบบสอบถามนี้ใช้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม เท่านั้น

3. แบบสอบถามทั้งหมดแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

ขอความกรุณาท่านได้โปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริงครบถ้วนสมบูรณ์ทุกข้อ ทั้ง 2 ตอน
เพื่อผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาการเตรียมความพร้อมการดำเนินการนิเทศภายในของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

มหาสารคาม ข้อมูลในแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด เพราะผลการศึกษาจะสรุปออกมาในภาพรวม

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจงกรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพของท่าน

1. ตำแหน่งหน้าที่/สถานภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษา

ครูผู้สอน

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

1 – 10 ปี

มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงกับระดับการปฏิบัติที่เป็นจริงในสถานศึกษา
ของท่าน โดยกำหนดมาตราส่วนประมาณค่าการปฏิบัติเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ข้อ	การนิเทศและรายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. สภาพปัจจุบันปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ						
1.1	แผนงาน/โครงการนิเทศภายในสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้					
1.2	แผนงาน/โครงการนิเทศภายในสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน ต้นสังกัดและบริบทของหน่วยงาน					
1.3	การนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นระบบและมี กระบวนการที่ดี					

1.4	เป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีความพร้อมและทักษะในการนิเทศ					
1.5	ข้อมูลสนเทศในการนิเทศภายในครบถ้วนและสมบูรณ์					
1.6	สื่อและอุปกรณ์การนิเทศภายในเหมาะสมกับกระบวนการนิเทศ					
1.7	บุคลากรเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน					
1.8	การนิเทศ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และทุกคนมีส่วนร่วม					
1.9	มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบการนิเทศภายใน					
1.10	รูปแบบการนิเทศเหมาะสมกับภาระงานของการศึกษานอกระบบ และตามอัธยาศัย					
2. การวางแผนการนิเทศ						
2.1	ผู้บริหารและครูร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดเป้าหมายการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
2.2	กำหนดกรอบในการจัดทำแผนนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับนโยบายและภาระงานที่ปฏิบัติ					
2.2	กำหนดบทบาทหน้าที่และแต่งตั้งคณะนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					
2.4	จัดทำเครื่องมือในนิเทศศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ตรงตามภาระงาน					
2.5	จัดทำปฏิทินนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย					

ข้อ	การนิเทศและรายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
3. การเตรียมการนิเทศ						
3.1	มีการจัดประชุมบุคลากร เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการนิเทศ					

	ภายใน กศน.ในแต่ละภาคเรียน					
3.2	การอบรมบุคลากร ที่การนิเทศให้มีความรู้ความตระหนัก ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการนิเทศ					
3.3	กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน					
3.4	การสร้างเครื่องมือในการนิเทศให้ครอบคลุมกรอบงานการศึกษา นอกระบบและตามอัธยาศัย					
1.5	การจัดทำข้อมูลของผู้รับการนิเทศ					
1.6	การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนิเทศ					
4. การดำเนินการนิเทศ						
2.1	การนิเทศโดยผู้บริหาร					
2.2	การนิเทศโดยศึกษานิเทศก์					
2.3	ครูนิเทศกันเอง					
2.4	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับการนิเทศกับผู้นิเทศ					
2.5	การนิเทศการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม/ด้านอาชีพ					
2.6	การนิเทศโดยการประชุม					
2.7	เยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอนของครูตามวันเวลาที่กำหนด					
2.8	การนิเทศแบบคลินิก					
2.9	การนิเทศแบบวิทยาศาสตร์					
2.10	การนิเทศเป็นกลุ่ม					
2.11	การนิเทศรายบุคคล					
2.12	การศึกษาดูงาน					
2.13	การนิเทศแบบคู่สัญญา					
2.14	การนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนา					

ข้อ	การนิเทศและรายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
5. การประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ						
2.1	การประเมินผล/วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการในการนิเทศภายใน					
2.2	การประเมินความพร้อมของผู้นิเทศ					
2.3	การประเมินความพร้อมของผู้รับการประเมิน					
2.4	การประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ					
2.5	การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังการได้รับการนิเทศ					
2.6	การประเมินผลความสำเร็จตามเป้าหมายของแผนงาน/โครงการนิเทศภายใน					
6. การรายงานผลการนิเทศ						
6.1	การรายงานผลขณะดำเนินการ					
6.2	การรายงานผลการนิเทศหลังสิ้นสุดการดำเนินการตามภาระงานของครูผู้สอน					
6.3	มีการจัดทำรายงานที่มีรูปแบบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ					
6.4	กรอบการรายงานมีความถูกต้องครบถ้วน ตามกรอบหรือเป้าหมายการนิเทศ					
6.5	มีการนำเสนอผลและนำข้อมูลจากการรายงานไปพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีคุณภาพ					

แบบสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ชื่อผู้สัมภาษณ์.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
สถานที่.....

1. สภาพปัญหาและความสำคัญของการนิเทศภายในมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....
.....
.....

2. วางแผนการนิเทศมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....
.....
.....
.....

3. การเตรียมการนิเทศมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....
.....
.....
.....

4. การดำเนินการนิเทศมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. การประเมินผลและการปรับปรุงการนิเทศมีแนวทางพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. การรายงานผลการนิเทศมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

ภาพการสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพภาคผนวกที่ 1 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ผู้บริหาร กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม

วันที่ 15 ธันวาคม 2557 ณ กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม

ภาพภาคผนวกที่ 2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ครูผู้สอน กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม

วันที่ 15 ธันวาคม 2557 ณ กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม

ภาพภาคผนวกที่ 3 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ครูผู้สอน กศน. อำเภอวาปีปทุม

วันที่ 16 ธันวาคม 2557 ณ กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม

ภาพภาคผนวกที่ 4 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ครูผู้สอน กศน. อำเภอนาเชือก

วันที่ 17 ธันวาคม 2557 ณ กศน. อำเภอเมืองมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 ผลการผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(IOC)ของแบบสอบถาม
โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. การศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็นของการนิเทศ						
1	+ 1	+ 1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+ 1	+ 1	0	2	0.67	ใช้ได้
3	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
4	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
5	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
6	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
7	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
8	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
9	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
10	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
2. ด้านการวางแผน						
1	+ 1	+ 1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
3	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
4	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
5	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
3. ด้านเตรียมการนิเทศ						
1	+ 1	+ 1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
3	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้

4	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
5	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
6	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			

4. ด้านดำเนินการนิเทศ

1	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
2	+ 1	+ 1	0	2	0.67	ใช้ได้
3	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
4	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
5	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
6	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
7	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
8	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
9	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
10	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
11	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
12	+ 1	+ 1	0	2	0.67	ใช้ได้
13	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
14	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้

5. ด้านประเมินและปรับปรุงผลการนิเทศ

1	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
2	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
3	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้

4	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
5	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
6	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้

6. ด้านรายงานผลการนิเทศ

1	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
2	+ 1	+ 1	0	2	0.67	ใช้ได้
3	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
4	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้
5	+ 1	+ 1	+ 1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
1 ด้านสภาพปัญหาและความจำเป็นของนิเทศ		4. ด้านดำเนินการนิเทศ (ต่อ)	
1	0.60	5	0.63
2	0.55	6	0.56
3	0.49	7	0.48
4	0.58	8	0.55
5	0.63	9	0.63
6	0.66	10	0.66
7	0.53	11	0.53
8	0.66	12	0.66
9	0.50	13	0.50
10	0.47	14	0.47
2. ด้านวางแผนการนิเทศ		5. ด้านประเมินผลและปรับปรุงการนิเทศ	

1	0.66	1	0.63
2	0.53	2	0.61
3	0.66	3	0.53
4	0.50	4	0.66
5	0.46	5	0.50
3. ด้านเตรียมการนิเทศ		6	0.46
1	0.61	6. ด้านรายงานผลการนิเทศ	
2	0.53	1	0.61
3	0.66	2	0.62
4	0.50	3	0.53
5	0.46	4	0.66
6	0.66	5	0.45
4. ด้านดำเนินการนิเทศ			
1	0.60		
2	0.53		
3	0.66		
4	0.50		
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78			

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวศรินพรรัตน์ วงศ์วิเศษ
วันเกิด	3 กรกฎาคม 2514
สถานที่เกิด	ตำบลห้วยเก็ง อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 12 ซอยจามจรี ถนน นาเชือก-พยัคฆ์ ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม 44170
สถานที่ทำงาน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 44110 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่ง	ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาสุขศึกษา วิทยาลัยครูบุรีรัมย์
พ.ศ. 2539	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
พ.ศ. 2550	ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2560	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม